

Kimmo Tammivaara

**Kriittinen kommentaari
Leevi Madetojan koottujen
yksinlaulujen ja duettojen osaan 1**

*Kriittinen kommentaari on tekijänoikeuden alaista materiaalia,
eikä sitä ole lupa lainata tai referoida sen tekijää tai lähdettä mainitsematta.*

KRIITTINEN KOMMENTAARI

Kriittisten huomautusten päätehtävänä on kertoa, miten käytetyt lähteet eroavat toisistaan ja kriittisestä editiosta.

Käytetyt lyhenteet

Canto	Lauluääni.
cb	Kontrabasso.
cl	Klarinetti.
cor	Käyrätorvi.
F	Musiikki-Fazerin käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. 166</i> .
fg	Fagotti.
fl	Huilu.
HYK	Helsingin yliopiston kirjasto.
k.kop	Kaivertajan kopio. Käsikirjoitus, johon tietty editio pohjautuu. Kaivertajan kopion tunnistaa siihen jälkikäteen painossa tehdyistä, painatustyöhön liittyvistä merkinnöistä. Esim. k.kop/ B tarkoittaa kriittisessä kommentaarissa lähteeksi B nimetyn painetun laitoksen painotyön pohjana ollutta käsikirjoitusta.
kn	Kustannusnumero.
kr.ed	Madetojan yksinlaulujen ja duettojen kriittinen editio.
L/S	Seija Lappalainen & Erkki Salmenhaara: Leevi Madetojan teokset. Helsinki 1987, Suomen Säveltäjät ry. Painopaikka: Jyväskylän yliopiston monistuskeskus.
MIC	Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus.
MT	Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. MT</i> .
ob	Oboe.
OK	Oikea käsi.
OYK/MOK	Oulun yliopiston kirjasto/Madetoja-Onerva -kokoelma.
Pfte	Piano.
r.k.sid	”Ruskeisiin kansiin sidottu”. OYK/MOK:ssa säilytetään Madetojan omistuksessa ollutta, ruskeilla kansilla varustettua nidettä, johon on sidottu suuri määrä Madetojan yksinlauluja painettuina laitoksina. Osassa lauluista on säveltäjän merkintöjä/korjausehdotuksia, osassa ei. Mikäli säilytyspaikkalyhenteestä <i>OYK/MOK</i> puuttuu määre <i>r.k.sid.</i> , on kyseessä irtonuotti.
S-A	Sibelius-Akatemian kirjasto.
SKS	Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkisto.
SLSA	Svenska Litteratursällskapet i Finland, Historiska och litteraturhistoriska arkivet. Säilytyspaikka: HYK.
SS	Suomen Säveltäjät ry:n käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. SS</i> .
TEOSTO	Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. TEOSTO</i>
tr	Trumpetti.
vc	Sello.
VK	Vasen käsi.
vl (myös VI)	Viulu.
vla	Alttoviulu.
YLE	Yleisradion nuotisto.

Kriittisten huomautusten rakenne

Sävellykset käydään läpi kriittisessä kommentaarissa yksitellen samassa järjestyksessä, kuin ne on julkaistu nuottiosuudessa. Yksittäistä sävellystä koskeva osuus noudattaa aina samaa rakennetta, jonka pääkohdat ovat:

Otsikko

-Opusnumero, mikäli laululla sellainen on.
-Laulun nimi.
-Tekstin kirjoittaja/kokoaja ja hänen synnyin- ja kuolinvuotensa.
-Sävellysvuosi. Valtaosassa lauluista sävellysvuosi on annettu L/S:n mukaisena. Epävarmat vuosiluvut ovat [hakasuiluissa].

Lähteet

Lähteet esitellään seuraavassa järjestyksessä:

-*Alkuperäisteksti (OT)*: Käytännössä tämä tarkoittaa tavallisimmin runokokoelman ensilaitosta tai muuta painotuotetta, jossa Madetojan käyttämä runo on ensimmäisen kerran julkaistu.

-*Musiikkilähteet (A, B, C jne)*: 1. Madetojan käsikirjoitukset/luonnokset; 2. Madetojan käsikirjoituksista julkaistut faksimilekopiot; 3. Muiden tekemät käsikirjoituskopiot; 4. Oikovedokset (oikovedoksia säilynyt vain kahdesta laulusta); 5. Madetojan omistuksessa olleet hänen merkintöjään sisältävät painetut laitokset; 6. Painetut laitokset (tavallisimmin ensilaitos).

Lähteiden keskeisimmät tunnuspiirteet kuvaillaan ja käsikirjoitusten säilytyspaikka mainitaan.

Lähteiden esittelyn jälkeen ilmoitetaan päälähde ja lähteitä vertaillaan lyhyesti. Sellaiset Madetojan luonnokset, jotka tunnetaan, mutta joita ei ole käytetty lähteenä mainitaan tällä kohden.

Kriittiset huomautukset

Musiikkia koskevat huomautukset: Huomautukset käydään läpi tahtijärjestyksessä. Lyhennyksillä *Canto*, *Canto/ylempi ääni*, *Canto/alempi ääni*, *Pfte*, *Pfte/OK* ja *Pfte/VK* ilmaistaan, mitä esityskoneiston osa-alueita huomautus koskee. Lähteen symboli (**A**, **B**, **C** jne) ilmaisee, mitä lähdeettä huomautus koskee.

Tekstiä koskevat huomautukset on järjestetty samalla tavoin kuin musiikkia koskevat huomautukset. Kuitenkin vain eräissä duetoissa on ollut tarpeen täsmäntää se esityskoneiston osa-alue, johon huomautukset kohdistuvat (*Canto/ylempi ääni*, *Canto/alempi ääni*).

Neljä laulua, op. 2

Op. 2 n:o 1 Lähdettyäs

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
1908

Lähteet

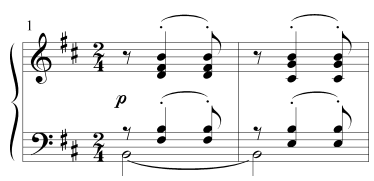

OT	V.A.Koskenniemi:	Runoja Porvoo 1906 Werner Söderström Osakeyhtiö
A	Madetojan käsikirjoitus (ilmeisesti k.kop/C, sillä sisältää painatustyöhön viittaavia merkintöjä). Suomenkielinen teksti. Sävellajimerkintä vain laulun alussa, kun se muissa lähteissä on joka viivaston alussa. Samalla nuottipaperiarkilla myös <i>Yksin op. 2 n:o 2</i> . Laulujen kantaesitys (14.12.1908) todennäköisesti tapahtunut tämän käsikirjoituksen pohjalta. Säilytyspaikka: HYK/SS.	
B	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D), jossa suomenkielisen tekstin lisäksi myös J.J.Meyerin saksankielinen käännös tod. näk. Madetojan omalla käsialalla. Ensimmäisen partituurisivun alalaitaan lisätty kustannusnumero <i>R.E.W.10</i> . Säilytyspaikka: HYK/F.	
C	Säveletär 1/1909, nuottiliite.	
D	Painettu laitos <i>R.E.W.10</i> , R.E.Westerlund, Helsingfors.	

Päälähde on **B**. **C** on nähtävästi piirretty **A**:han nojautuen. Kirjeessään äidilleen (Leevi Madetoja > Anna Madetoja 16.2.1909; SKS) Madetoja mainitsee korjanneensa kotiin lähettämäänsä Sävelettären nuottiliitteeseen (**C**) lyijykynällä pari painovirhettä. **D** on piirretty **B**:n mukaan. **B** ja **D**

poikkeavat **A**:sta ja **C**:stä eräin paikoin ja koska ne ovat myöhempiä, niiden voidaan katsoa edustavan Madetojan myöhäisempää ja pitempään harkittua kantaa.

Kriittiset huomautukset

Tahti   **Instrumentti**   **Lähde: huomautus**

1-2	Pfte	A ja C: Soinnut portato:
5-6	Pfte/OK Pfte	A ja C: Fraseerauskaari ei ala vielä tahdin 5 viimeiseltä kahdeksasosalta, vaan vasta tahdin 6 alusta. A, C ja D: <-merkintä alkaa vasta tahdin 6 1/8:lta.
6-7	Canto	A ja C: <i>mp</i> -merkintä vasta tahdin 7 alussa.
8-9	Pfte/OK Pfte/VK	A ja C: Fraseerauskaari puuttuu. A ja C: Tahdista 8 alkava (alempi) fraseerauskaari puuttuu. Ylempi, tahdista 9 alkava fraseerauskaari on, mutta se on lyhempi kuin B :ssä ja D :ssä (katso tahteja 9-12 koskeva kommentti).
9-12	Pfte/VK	A ja C: Fraseerauskaari päättyy tahdin 11 alkuun (<i>cis</i> -sävelelle), kun se B :ssä ja D :ssä jatkuu tahdin 12 2/4:lle asti.
10	Pfte/VK	A: 1/4:lle sijoittuvassa soinnussa ollut alun perin myös <i>e</i> -sävel, joka on kuitenkin pyyhitty yli aksenttimerkkiä muistuttavalla kulma- viivalla.
10-11	Pfte	A ja C: >-merkintä puuttuu.
12	Pfte/VK	A ja C: Basson <i>G</i> -sävel 1/2-nuotin sijasta kahdeksi 1/4-nuotiksi jakautunut. Näistä ensimmäinen sidottu kaarella edelliseen tahtiin.
12-13	Canto	D : Säerajamerkki puuttuu tahtien 12 ja 13 väliltä.
13-15	Pfte/OK Pfte/VK	A ja C: Fraseerauskaaret puuttuvat oikealta kädeltä kokonaan. A. ja C: Vasemmalla kädellä vain tahdin 13 sävelet <i>cis</i> - <i>Cis</i> on yhdistetty kaarella, kun lähteissä B ja D kaari ulottuu tahdin 15 alkuun asti.
15	Canto Pfte/VK	A ja C: Neljäsošanuotti ja neljäsoсатаuko puolinuotin sijasta. C: Bassossa <i>Fis</i> -sävel <i>G</i> -sävelen sijasta. Tämä on epäilemättä yksi Madetojan kirjeessään tarkoittamista painovirheistä.
16-18	Pfte	A ja C: Tahdit poikkeavat hieman kahdesta muusta lähteestä, mm. <i>allarg.</i> -merkintä puuttuu, kaarituksessa ym. on eroa:

18	Canto, (Pfte) Canto	A ja C: <i>Agitato</i> eikä <i>Poco agitato</i> kuten lähteissä B ja D . Alun perin B :ssä ollut <i>Poco agitato</i> . <i>Poco</i> on vedetty sitten yli ja lisätty suuri alkukirjain <i>Agitato</i> -sanaan. Lopulta <i>Poco</i> -sana on taas lisätty merkintään. D : <i>f</i> -merkintä puuttuu.
19	Pfte	A ja C: <i>mf</i> -merkintä puuttuu ja <-merkintä alkaa 3/8:n kohdalla D : <-merkintä alkaa n. 3/32:aa aiemmin.
20	Canto Pfte/OK ja VK	A: 1/4:lla ollut ensin alkupitkä rytmi (kuten 2/4:n kohdalla), mutta se on muutettu kahdeksi 1/8-nuotiksi. A ja C: Aksenttimerkinnät puuttuvat.
21	Pfte Pfte/OK	A ja C: <i>mf</i> -merkintä puuttuu. <-merkintä alkaa 2/8:n kohdalla ja päättyy juuri ennen tahdin viimeistä neljäsosaa. B ja D : Muistutukseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu 3/4:lle sijoittuvan triolin <i>d²</i> -sävelen edestä.
22	Pfte/OK Pfte/VK	A ja C: Keskimäinen sointu viisiääninen, mukana myös <i>es²</i> . C: 1/16-tauko tremolon edestä keskimmaisella neljäsosalla puuttuu ja tremolo on täyden neljäsosan mittainen. A: Mainitun tremolon eteen on kirjoitettu 1/8-tauko. Täyden neljäsosan mittainen tremolo tahdin keskellä C :ssä saattaisi olla yksi Madetojan mainitsemista painovirheistä.
23	Canto	A: Tekstin lausutus/melodiarytmi alkujaan allaolevan nuottiesimerkin mukaiset, mutta Madetoja on käsikirjoitukseen korjannut kohdan nykyiseen (kr.ed.) muotoonsa. kau - neu - te - si kek - si
24	Canto Pfte Pfte/VK	A ja C: > ja <i>rit.</i> -merkinnät puuttuvat tahdin viimeiseltä neljäsosalta. B : muistutukseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu <i>h'</i> -sävelen edeltä. Lauluäänellä ollut ilmeisesti oma <i>mf</i> -merkintänsä, joka on kuitenkin pyyhitty yli. A ja C: <i>mf</i> , > ja <i>rit.</i> -merkinnät puuttuvat. A ja C: Fraseerauskaari tahdin viimeisellä neljäsosalla päättyy <i>Cis</i> -sävelen kohdalle eikä jatku seuraavan tahdin <i>H₁</i> -sävelen kuten lähteissä B ja D . D : <i>rit</i> -merkintä on OK:n viivaston yläpuolella; >-merkintä alkaa jo 2/16:n kohdalla.
25	Canto, Pfte	A: Esitysmarkintänä : <i>diminuendo e ritard.</i> C: <i>dim. e ritard.</i> ; <i>mp</i> -merkinnät puuttuvat sekä A:sta että C:stä
25-26	Pfte/OK	A ja C: Tahdin 25 toiselta neljäsosalta lähtevä fraseerauskaari puuttuu. B : Fraseerauskaari merkitty sekä ylä- että alapuolisena.
27	Pfte	A ja C: Esitysmarkintänä <i>p</i> (eikä <i>pp</i> , kuten kahdessa muussa lähteessä).
27-28	Pfte/VK	C: Tahtiviivan yli ulottuva yhdyskaari <i>H</i> -sävelten välillä puuttuu. Tämä on todennäköisesti yksi Madetojan kirjeessään tarkoittamista painovirheistä.
28	Pfte Pfte/VK	A ja C: Esitysmarkintänä <i>rit. sempre</i> (eikä pelkkä <i>rit.</i> kuten kahdessa muussa lähteessä). D : <i>rit.</i> -merkintä vasta 2/8:n kohdalla (ensimmäisellä synkopoidulla neljäsosalla). C: Tahdin viimeisellä kahdeksasosalta <i>H</i> -sävel eikä <i>A</i> kuten muissa lähteissä. Tämä on todennäköisesti yksi Madetojan kirjeessään tarkoittamista painovirheistä.

29-32 Pfte A ja C: Esitysmarkintana (tahdin 29 alussa) **p legato** (eikä pelkkä **p**, kuten kahdessa muussa lähteessä). Vastaavasti fraseerauskaaret puuttuvat.

31-40 Canto, Pfte A ja C: Eroavuuksia on kahteen muuhun lähteeseen verrattuna melko paljon, erityisesti piano-osuudessa:

40 Canto A: Lauluääni kirjoitettu ensin ilman triolia (nuottiesimerkki), mutta Madetoja on korjannut kohdan nykyiseen (kr.ed.) muotoonsa.

41 Pfte A ja C: Oikean käden fraseerauskaari päättyy 4/8:lle *d^p*-säveleen eikä jatku seuraavan tahdin ensi-iskulle kuten kahdessa muussa lähteessä. Vasemmalta kädeltä fraseerauskaari puuttuu. Myös <- -merkintä puuttuu.

42 Canto, Pfte A ja C: **f**-merkinnät ja *Poco largamente* puuttuvat. **D**: *poco largamente* (pieni alkukirjain ja kursiivi) ikäänkuin koskisi vain lauluääntä.

43-44 Pfte A ja C: Aksentimerkit jatkuvat tahdin 44 ensi-iskulle asti ja >-merkintä puuttuu.

45 Pfte A ja C: **mp**-merkintä puuttuu ja >-merkintä sijoittuu vasta jälkimmäisen neljäsosan kohdalle.

45-46 Pfte/OK A ja C: Triolimerkintä (3) ja fraseerauskaari puuttuvat.

46 (Canto), Pfte A: Sävellyksalkeaan päättyneen tahtiin 46, joka on ollut allaolevan nuottiesimerkin mukainen. Madetoja kuitenkin yliviivannut tämän tahdin ja lisännyt nykyiset (kr.ed.) lopputahdit.

46-47 Pfte **D**: *dim. e rit.* -merkintä vasta tahdissa 47, alkean suunnilleen 2/8:n kohdalla. A ja C: *dim. e rit.* -merkintä puuttuu.

46-49 Pfte/VK A ja C: Iskuttomille tahtiosille sijoittuvien kahdeksasosaparien legatokaaret puuttuvat.

48 Pfte, VK A ja C: Kahdeksasosapari tahdin jälkipuoliskolla on *cis-g* eikä *e-g*, kuten kahdessa muussa lähteessä.

49 Canto Pfte A ja C: Lauluosuudelle ei ole merkitty fermaattia. A ja C: **pp** -merkintä puuttuu.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Koskenniemen tekstin kokonaan tehden siihen eräitä sana- ja välimerkkimuutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

3-4 A: *Lähdettyäs, armahani* (pilkku sanojen välissä).

26 **OT**: *yöhön kadottain?*
A: *yöhön unhottain?* Alle kirjoitettu kuitenkin vaihtoehdoksi *kadottain?*
C: *yöhön unhottain.*
B: alun perin ollut *yöhön unhottain?* unhottain-sana kuitenkin viivattu yli ja päälle kirjoitettu *kadottain*.

35-36 **OT**: *sammuu sydämeni*

43-44 **OT**: *vaikenitkin, syön?* (pilkku sanojen välissä).

Op. 2 n:o 2 Yksin

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
 1908

Lähteet

OT V.A.Koskenniemi: Runoja
 Porvoo 1906
 Werner Söderström Osakeyhtiö

A Madetojan käsikirjoitus. Samalla arkilla op. 2 n:o 1 *Lähdettyäs*. Suomenkielinen teksti. Laulujen kantaesitys (14.12.1908) tapahtunut todennäköisesti tämän käsikirjoituksen pohjalta. Toisin kuin *Lähdettyäs, Yksin* ei sisällä painatustyöhön viittaavia merkintöjä. Säilytyspaikka: HYK/SS.

B Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C). Suomenkielinen teksti. Arkille lisätty teoksen kustannusnumero A.E.L.398. Säilytyspaikka HYK/F.

C Painettu laitos A.E.L.398. Axel E. Lindgren, Helsinki.

Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A.E.L.398., Säilytyspaikka OYK/MOK), jonka kanteen on Madetojan käsialalla kirjoitettu: *Mielenkiintoinen tehtävä!* "Mielenkiintoinen tehtävä" on saattanut olla esim. laulun sovittaminen jollekin toiselle kokoonpanolle, vaikkapa orkesterilauluksi. Tällaisen sovituksen olemassaolosta ei kuitenkaan ole tietoa. Madetoja on tapansa mukaan pyyhkinyt turhat pisteet pois otsikon, tempomerkinnän jne. perästä. Mitään varsinaisia korjauksia itse lauluun säveltäjä ei kuitenkaan ole ehdottanut.

B on päälähde. **B** ja **C** vastaavat suuressa määrin toisiaan. **C**:hen on kuitenkin tehty eräitä lisäyksiä ja muutoksia. **A** sitävastoin poikkeaa edellisistä erityisesti piano-osuutensa, mutta jonkin verran myös melodiansa puolesta. **A** on julkaistu seuraavan sivun alussa kokonaisuudessaan nuottiesimerkkinä, joten sen eroavuuksia ei kommentaarissa laajemmin käsitellä. **A**:ta on kuitenkin käytetty hyväksi kriittisen laitoksen eräissä ratkaisuissa.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

3-4 Canto, Pfte/OK **B**: <- -merkintä on oikean käden viivaston yläpuolella tarkoittaen kuitenkin tod. näk. lauluosuutta (vrt. vastaava kohta seuraavan sivun nuottiesimerkissä eli **A**:ssa).

5 Pfte/VK **B** ja **C**: 5/8:n kohdalla olevan *ges*-säveln edeltä puuttuu alennusmerkki eikä se tietyksi

Yksin, op.2 n:o 2

Madetojan varhaisemman käsikirjoituksen (lähde A) mukainen versio

Andante

Tai - vas välk - ky - väi - sin ja - lo - ki - vin o - maa yl - häi - syyt - tään var - ti - oi. Lois - te vä - sy - nei - den

lyh - tyin ri - vin, va - lais - ta ei sie - lu - a - ni voi. Sy - vään tun - ne,

poh - jaan as - ti tun - ne kat - ke - ruut - ta ko - vaa koh - ta - lon. Kat - so her - kee - mät - tä yö - hön,

kun - ne kor - kein to - tuus kät - ket - ty - nä on.

		välttämätön olekaan. Alennusmerkkiä on johdonmukaisuuden vuoksi kuitenkin käytetty kr. editiossa, sillä OK:n vastaavalle sävelle (<i>ges'</i>) se on sekä B:ssä että C:ssä merkitty.	9-10	Canto	B: Rivi vaihtuu tahtien välillä ja $\rightrightarrows$ -merkintä tahdin 9 lopussa ulottuu reilusti tahti- viivan yli. Tämä viittaa diminuendon jatkumi- seen melko yhtenäisenä tahdin 10 alkupuolelle sijoittuvan $\rightrightarrows$ -merkinnän loppuun asti.
Pfte		B: $\rightrightarrows$ -merkintä puuttuu.			
7	Canto Pfte/VK	C: <i>p</i> -merkintä ja $\ll$ -merkintä puuttuvat. B: Madetojan fraseerauskaaritus tahdin alku- puoliskolla on tulkinnanvarainen. Madetoja on joko piirtänyt kaaren kahdessa osassa tai sitten hän on halunnut merkitä 1/4:lle sijoittuvalle triolille oman ylimääräisen kaarensa pitemmän fraseerauskaaren rinnalle (näin asia on tulkittu C:ssä). Kr. editiossa on katsottu Madetojan tarkoittaneen yhtä, yhtenäistä, tahdin alusta 4/8:lle ulottuvaa fraseerauskaarta	14	Canto	B: Tahdin alussa on yli pyyhitty <i>mf</i> -merkintä.
			15	Canto	C: <i>cresc.</i> -merkintä puuttuu. B: ssä se on kir- joitettu laulutekstin alapuolelle, oikean käden viivaston yläpuolelle, mutta tarkoittaen tod. näk. lauluääntä.
			17	Pfte	B: <i>rit.</i> -merkintä puuttuu. Siten <i>assai</i> -määre aivan ilmeisesti kohdistuu <i>dim.</i> -merkintään.
8	Canto	B ja C: Palautusmerkki puuttuu tahdin viimei- sen sävelen (4/4:lle sijoittuvan <i>h'</i> :n) edeltä. A: ssa vastaavalla melodiakohdalla palautus- merkki on (ks. ylläoleva nuottiesimerkki, tahti 7), vaikkakin melodiarytmi on siinä B: hen ja C: hen verrattuna tiheänetty, kulkien kahdek- sasosanuotteina.	18	Pfte/VK	C: <i>c</i> -sävel puuttuu 1/2:n kohdalta.
			20-21	Pfte	B: $\ll$ -merkintä ja <i>sfz</i> -merkintä puuttuvat. C: ssä sforzaton sijasta väärinpäin kääntynyt aksenttimerkki. A: ssa on <i>sfz</i> ja myös kr. editiossa on noudatettu tätä ratkaisua.
9	Pfte/VK	B: Bassosävel 2/2:lla näyttää alun perin olleen <i>c'</i> ja on jälkeen päin korjattu <i>d'</i> :si.	22	Pfte/OK	B: 6/8:n kohdalla olevassa soinnussa mukana myös <i>d'</i> -sävel. C: 8/8:n kohdalla olevan soin- nun <i>as'</i> -sävelen edestä puuttuu alennusmerkki, joka ei ole välttämätön, mutta oikeinluvun

		varmistamiseksi hyödyllinen. B :ssä alennusmerkki on.	4	Canto	A : Myös tahdin 4 jälkimmäisen puoliskon melodia näyttää olleen alun perin B :stä ja C :stä poikkeava, mutta korjattu sitten niiden mukaiseksi. Merkinnoista on mahdoton varmasti sanoa, miten Madetoja on melodian alun perin kirjoittanut, mahdollisesti es^2 ja d^2 -sävelet ovat alkujaan olleet päinvastaisessa järjestyksessä. Tahdinpuoliskon rytmi on silti ollut sama kuin B :ssä ja C :ssä.
24	Pfte/VK	C : VK:llä fraseerauskaari alkaen 2/8:lta ja päättyen 8/8:lle. A :ssa ja B :ssä kaarta ei ole.			
25	Pfte/VK	B : Bassossa 4/4:n kohdalla oktaaviotteen sijasta C -sävel varustettuna merkinnällä <i>Col 8va</i> .			

Teksti

Madetoja käyttänyt Koskenniemen kaksisäkeistöisen runon kokonaan, ilman suurempia muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

10-11	B ja C :	Typistetty tekstin toisto: <i>ei voi</i> on Madetojan musiikillisista syistä tekemä lisäys. A :ssa tekstin toistoa ei ole.	4-5	Canto Pfte	A : < -merkintä puuttuu. A : < -merkinnän sijasta <i>poco cresc.</i>
23	OT :	Runo päättyy huutomerkkiin: <i>on!</i>	4-6	Pfte/OK	A : Kaaritus poikkeaa: joka kvintolilla oma fraseerauskaari.

Op. 2 n:o 3 Talviaamu

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
[1909]

Lähteet

OT	V.A.Koskenniemi	Valkeat kaupungit Porvoo 1908 Werner Söderström Osakeyhtiö	6	Canto	A : <i>mf</i> -merkintä puuttuu.
A	Madetojan käsikirjoitus, joko keskeneräinen tai sitten osa kadonnut. Kaksi sivua, tahdit 1-25. Esitysmarkinnolltaan varsin puutteellinen B :hen ja C :hen verrattuna. Suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/MT.		6-7	Pfte	A : <i>crescendo sempre</i> ; B : <i>crescendo poco a poco</i> .
B	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C), kolme sivua. Suomenkielinen teksti. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusyhtiön nimi ja kotipaikka <i>A/B A.Apostol OY / Helsinki</i> sekä kustannusnumero muodossa # 200. Kustannusnumero on samassa muodossa lisätty myös kolmannen eli viimeisen sivun alareunaan. Säilytyspaikka HYK/F.		7	Pfte/OK	A : Kaaritukset puuttuvat.
C	Painettu laitos: <i>Edition Apostol N:o 200</i> . AB A.Apostol OY, Helsinki. Suomenkielinen teksti.		7-8	Canto	A : <i>cresc.</i> - - - <i>f</i> -merkintä puuttuu. B : <i>crescendo</i> - - - <i>f</i> .

B on päälähte. **C** sisältää kuitenkin **B**:hen verrattuna jonkin verran täsmennyksiä esitysmarkintojen muodossa. **A** poikkeaa esitysmarkintojen osalta **B**:stä ja **C**:stä varsin paljon. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut ja hänen merkintöjään sisältävä painettu laitos (*Edition Apostol, N:o 200*). Madetoja on siitä tapansa mukaan yliviivannut tarpeettomat pisteet otsikon, tempomerkintöjen yms. perästä, mutta ei ole tehnyt musiikillisia korjauksia. Säilytyspaikka OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus	8-9	Pfte/OK	A : Kaaritus poikkeaa: joka kvintolilla oma fraseerauskaarensa.
1	Canto, (Pfte) Pfte	A : <i>Andante grazioso / Ei liian nopeasti</i> A : <i>col ped.</i>	9	Pfte	A : <i>dim. assai</i>
1-3	Pfte/OK	A : Kaaritukset puuttuvat.	10	Pfte Pfte/OK	A : <i>dim.</i> -merkintä tahdin alusta puuttuu. A : Kaaritus poikkeaa: Kaksi ensimmäistä kvintolia kaaritettu yhteen ja kahdella jälkimmäisellä omat, erilliset fraseerauskaarensa. B : Puolitauko puuttuu tahdin jälkimmäiseltä puoliskolta.
1-33	Pfte	A ja B : Madetoja ei käsikirjoituksissaan ole käyttänyt poikkeusjakoisten iskualojen (trio-lien, kvintolien, sekstolien) numeromerkintöjä, vaan ne on lisätty vasta C :hen.	11	Canto, (Pfte)	A : <i>Mosso</i> -merkinnän alapuolella yliviivattu teksti: <i>subito mobile</i>
2	Canto	A : <i>p</i> -merkintä puuttuu.	11-12	Pfte	A : Molempien tahtien alussa <i>mp. cresc.</i> eikä <i>p</i> < ; <i>mp</i> -merkinnän asemesta ollut ilmeisesti alun perin <i>mf</i> , joka sitten korjattu <i>mp</i> :ksi. A ja B : Lyhyt > -merkintä puuttuu molempien tahtien lopusta. Se on lisätty vasta C :hen.
3	Canto	A : Melodia tahdin loppupuolella ollut ensin allaolevan nuottiesimerkin mukainen, mutta korjattu sitten samanlaiseksi kuin B :ssä, C :ssä ja kr. editiossa.	11-13	Pfte	A : Kaaritukset puuttuvat.

14	Canto, (Pfte) Pfte	C : <i>primo</i> (eikä <i>prima</i>). A : Esitysmarkintana: <i>p dolce, melodia legato</i>	11-16, 17-18	Canto	A : Säkeiden viimeisiä säveliä ei ole sidottu seuraavan tahdin alkuun, jossa on puolitauko, vaan säkeet päättyvät tahtien 15 ja 17 viimeisille kahdeksasosille. B : Sama ratkaisu näyttää alun perin olleen myös B :ssä, mutta yhdyskaari ja seuraavan tahdin ensimmäinen kahdeksasosa on lisätty myöhemmin. Tässä muodossa kohta on C :ssä sekä kr. editiossa.
16	Canto	A : Tahdin jälkipuoliskon rytmi poikkeaa B :stä ja C :stä.	16	Canto	A : Tahdin jälkipuoliskon rytmi poikkeaa B :stä ja C :stä.

- 16 Pfte/VK A: Tahdin alkupuoliskosta vaikea saada selvää, se on ilmeisesti alun perin ollut allaolevan nuottiesimerkin mukainen, mutta korjattu sitten lopulliseen muotoonsa ts. samanlaiseksi kuin B:ssä, C:ssä ja kr. editiossa.

- 17 Pfte/OK A: 2/4:lle ja 4/4:lle sijoittuvien sekstolien ensimmäisellä ja neljännellä kuudestoistaosalla on aksentimerkki.

- 18 Canto A: *mf*-merkintä puuttuu.
Pfte A: Merkintänä: *mf* *leveästi*

- 19 Pfte A: < -merkinnän asemesta *dim*.

- 20 Canto A: *mp* -merkintä puuttuu.
Pfte A ja B: Tahdin alussa vain *mp* *dolcissimo* (*sempre legato* puuttuu).

- 20-21 Pfte/OK A: Molemmissa tahdeissa jälkipuoliskolla puolinuotin mittaisen *f*²-sävelen asemesta kaksi yhdyskaarella sidottua 1/4:n mittaista *f*²-säveltä.

- Pfte/VK A: Molemmissa tahdeissa alkupuoliskolla puolinuotin mittaisen *b*-sävelen asemesta kaksi yhdyskaarella sidottua 1/4:n mittaista *b*-säveltä

- 21 Canto A: < -merkintä puuttuu.

- 22 Pfte/OK A: Tahdin jälkipuoliskon ensimmäinen, kuudestoistaosan mittainen sointu ollut alun perin ilmeisesti sama *e*¹-*g*¹-*b*¹-*c*² kuin sitä seuraavat soinnut. Se on kuitenkin korjattu lopulliseen muotoonsa eli *f*¹-*g*¹-*b*¹-*des*² -soinnuksi, jossa muodossa se on myös B:ssä ja C:ssä.

- 22-23 Pfte A, B ja C: Alennusmerkki puuttuu 9/32:lla sijaitsevan *des*³ -sävelen edeltä.

- 23 Pfte A: *mf*-merkintä tahdin alusta puuttuu.
Pfte/OK A: Tahdin jälkipuoliskon ensimmäinen sointu kuten tahdissa 22.

- Pfte/VK A: Tahdin alun sointu septimikäännöksenä:

- 23-24 Pfte A: Tahdin 24 loppupuolella O.K:n toiseksi viimeisen soinnun kohdalla *rit.*-merkintä. Myös B:ssä ensin ollut *rit.*, joka yliviivattu ja korvattu *rallentando*-merkinnällä.

- 24 Pfte/OK A: Tahdin molemmilla puoliskoilla toistuu sama ilmiö kuin tahtien 22 ja 23 jälkipuoliskoilla. Ts. tahdinpuoliskojen ensimmäinen sointu ollut alunperin sama kuin sitä seuraavat soinnut, mutta korjattu sitten lopulliseen muotoonsa (ks.tahtia 22 koskeva kommentti). Korotusmerkki, joka sijaitsee ennen tahdin toiseksi viimeistä sointua *gis*¹-sävelen edellä on jossain vaiheessa ollut kolmanneksi viimeisen soinnun edellä ja ilmeisesti sitä on harkittu myös tahdin alkuun, mutta näissä kohdissa se on yliviivattu.

- 25 Canto, Pfte A: Tämä on käsikirjoituksen viimeinen tahti, loppuosa puuttuu.
Canto A: *p*-merkintä tahdin alusta puuttuu. Tahdin

- jälkipuoliskon melodia ollut alun perin sama kuin tahdin 3 jälkipuoliskolla (ks. tahtiin 3 liittyvä nuottiesimerkki), mutta korjattu sitten lopulliseen, murtosointuiseen muotoonsa.

- 28 Pfte/VK B: Alennusmerkki jäänyt 2/16:n kohdalta Madetojalta merkitsemättä (*B*-sävelen edeltä).
Pfte B: < -merkintä puuttuu tahdin jälkipuoliskolta.

- 32 Pfte B: *marc.*-merkintä puuttuu. B: Edellisessä tahdissa alkavan *stringendo*-merkinnän loppuosa (*-gendo*) merkitty erilleen siten, että merkintä päättyy vasta 6/8:n kohdalla tahdissa 32.

- Pfte/OK B: Fraseerauskaari merkitty myös 7/8:n ja 8/8:n välille. Yli tahtiviivan ulottuva fraseerauskaari, joka sekun on merkitty B:hen lienee tarkoitettu korvaamaan edellä mainitun kaaren.

- 34-35 Pfte B: *allargando*-merkintä on jaettu siten, että jälkipuolisko (*-largando*) on vasta tahdissa 35, jossa se päättyy 4/4:n kohdalla.

- 34-35 Pfte B: Madetoja hahmotellut iskuttomille neljäsosille (2/4 ja 4/4) sijoittuvien sävelten (*Es-es*; *D-d*; *Des-des*) kaksintamista myös yksiviivaisessa ja kontraoktaavialassa (*Es₇-Es-es-es¹*; *D₇-D-d¹*; *Des₇-Des-des-des¹*), mutta luopunut ajatuksesta ts. jättänyt yksiviivaiseen ja kontraoktaaviin lyijykynällä merkityt sävelet vahvistamatta musteella.

- 36 Pfte/VK B: Madetoja suunnitellut VK:n sävelille lisäkaksinnuksia edellisten tahtien tapaan, mutta näistä on vaikeampi saada täsmällistä selkoa.

Teksti

Madetoja on käyttänyt V.A.Koskenniemen runosta kaikki kolme säkeistöä ilman suuria muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

9 OT: *honkaan!* (sanan jäljessä huutomerkki).

15 OT: *metsäin henget* (eikä *metsän henget*).

29-32 OT: *Loistaa yli metsän, läheisen ja loiton*, (pilkku säkeen puoliskojen välissä, ei tekstikertausta).

Op. 2 n:o 4 Tähtitaivas

Teksti: Z.Topelius (1818-1898), suomennos: P.Cajander [1915]

Lähteet

OT Z.Topelius: Luonnonkirja.Suomennos. Kahdeksas, uudestaan korjattu painos. Helsinki 1886
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
(Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia, 23. osa)

A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Kansilehdellä teksti: *Leevi Madetoja / Tähtitaivas / Lastenlaulu / Op 2 N 4 /*. Lisäksi kansilehden alareunaan lisätty kustannusnumero *A.E.L. 1192*. Suomenkielinen teksti. Pianopartituuriin kirjoitettu vain ensimmäisen säkeistön sanat. Käsikirjoituksen liitteinä kuitenkin kaksi paperiarkkia. Ensimmäiselle niistä on käsin kirjoitettu laulun kolmen säkeistön teksti. Toinen, ruudullinen paperiarkki sisältää laulun sanat koneella kirjoitettuna. Koneella kirjoitetussa tekstissä on joitain virheitä, jotka on käsin korjattu. Säilytyspaikka HYK/F.

B Painettu laitos *A.E.L. 1192*. Kustantaja Axel E. Lingren, Helsinki. Suomenkielinen teksti. Kaikkien kolmen säkeistön teksti piirretty pianopartituuriin, nuottiviivastojen väliin.

A ja B ovat eräitä B:hen jääneitä virheitä lukuunottamatta miltei identtiset. A on lähde.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	A: Laulun alussa merkintä <i>un poco arpeggio</i> , joka on kuitenkin yliviivattu.
3	Canto Pfte/VK	B: Kohotahdilla eli 8/8:n kohdalla on p -merkintä. B: Tahdin alussa kokonuotti <i>c'</i> virheellisesti liitetty samaan nuotinvarteen <i>f'</i> -sävelen kanssa, jolloin myös <i>c'</i> -sävel näyttää puolinuotin mittaiselta.
5	Pfte/VK	B: 4/4:n kohdalla sointu <i>c' - e' - a'</i> ilmeisen virheellisesti, onhan <i>a'</i> myös oikealla kädellä. A: ssa vain tersi <i>c' - e'</i> .
7 ja 15	Pfte/VK	B: Bassoäänessä tahdin alkuun merkitty virheellisesti kokonuotti, joka on kaarella sidottu 3/4:lle sijoittuvaan neljäosanuottiin.
15	Pfte	B: <i>Ped.</i> -merkintä vasta hieman 3/4:n jälkeen.

Teksti

Madetoja on käyttänyt alkuperäisen runosuomenoksen kuudesta säkeistöstä ensimmäisen, toisen ja neljännen. Säkeistöjen neljä viimeistä säettä Madetoja kertaa musiikillisista syistä.

Tahti Lähde: huomautus

5	B: 1. säkeistössä virheellisesti <i>tyy-nee-nä</i> A: Konekirjoitetussa liitteessä 3. säkeistössä <i>ihmeitten</i> , mutta OT: ssä, A: n käsikirjoitetussa liitteessä ja B: ssä vanhahtava itön muoto <i>ihmetten</i> , jota myös kriittisessä editiossa on käytetty.

Viisi laulua L. Onervan runoihin, op. 9

Op. 9 n:o 1 Yrtit tummat

Teksti: L. Onerva (1882-1972)
1911

Lähteet

OT	L. Onerva:	Särjetyt jumalat Helsinki 1910 Kustannusosakeyhtiö Otava
A	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Kaksi partituurisivua. Alkutekstin lisäksi partituuriin lisätty J. Öhqvistin laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan käsialalla. Ensimmäisen nuottisivun alalaitaan lisätty kustannusnumero 272. Säilytyspaikka HYK/F.	
B	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A. Apostol O/Y kn: 272), jossa Madetojan tekemiä korjaus ehdotuksia. Ensimmäisen nuottisivun (sivu 2) yläreunaan, otsikon yläpuolelle on Madetojan käsialalla kirjoitettu sävellysvuosi 1911. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.	
C	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A. Apostol O/Y kn: 272). Kansilehden yläreunassa Madetojan kirjoittama teksti: <i>L. Onervalle ystävyydellä ja kiittollisudella säveltäjä</i> . Ensimmäisen nuottisivun (sivu 2) ylälaitaan, otsikon yläpuolelle on kirjoitettu Madetojan käsialalla: <i>Sekava!</i> Lisäksi laulun (piano-johdannon) kolmas tahti yliviivattu. Säilytyspaikka OYK/MOK.	
D	Painettu laitos, julkaisija A/B A. Apostol O/Y Helsinki, kn: 272. Suomen- ja saksankielinen teksti.	

Mielenkiintoinen on myös kolmas Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (*R.E.W.* 2272), jota säilytetään OYK/MOK:ssa. Siinä Madetoja on tapansa mukaan, ikään kuin tapahtuneen tarkistustyön merkiksi yliviivannut otsikoiden ja tempomerkinnän perään painetut pisteet, mutta ei ole tehnyt mitään varsinaisia korjaus ehdotuksia. Tässä laitoksessa on myös ruotsinkielinen teksti, mutta muutoin se ei poikkea aiemmasta A. Apostolin julkaisemasta laitoksesta.

Kaikki merkit viittaavat siihen, että Madetoja ei tuntenut oloaan mitenkään varmaksi sävellyksen suhteen. Esim. **C:**ssä Madetoja luonnehtii laulua sekavaksi. Suurin epävarmuus näyttää liittyneen säkeiden aloituksiin. **A:**ssa laulun jälkimmäinen taite alkaa synkopoidusti neljäosan verran aiemmin kuin **D:**ssä. Myös **B:**ssä Madetoja ehdottaa vastaavaa synkopoitua säkeen alkua kahteen kohtaan, mutta ei toisen taitteen alkuun kuten **A:**ssa. Siten näitä synkopoituja säkeen alkuja ei voi pitää Madetojan vakiintuneena kantana eikä niitä ole käytetty kriittisessä editiossa. **D** sitä vastoin edustaa säveltämisaikakohtana tapahtuneen prosessin päätepidettä ja se on myös laulun käyttöön vakiintunut versio. Siksi säkeiden alut on kriittisessä editiossa säilytetty **D:**n mukaisina, mutta Madetojan **A:**ssa ja **B:**ssä ehdottamat poikkeamat on esitelty kriittisissä kommentteissa.

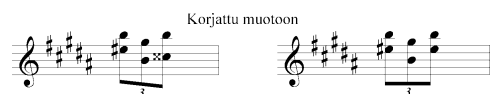
Käsikirjoitus **A** ja sen pohjalta tehty painettu laitos **D** vastaavat varsin pitkälle toisiaan. **A** on lähde, mutta **D:**hen on tehty eräitä, pääasiassa esitysmerkintöjä koskevia, muutoksia.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3	Canto, Pfte	C: Madetoja on yliviivannut tämän tahdin kokonaisuudessaan.
6	Canto	A: Tahdin viimeistä säveltä tarkoittava kahdeksasosanuotti on merkitty 7/8:n kohdalle, mutta kahdeksasosatauko tahdin lopusta puuttuu. Madetoja lienee kuitenkin tarkoittanut tahdin 6 lopun samanlaiseksi kuin tahdin 31 loppuratkaisun (ks. tahteja 29-31 koskeva kommentti ja nuottiesimerkki). Ovathan tahdit 6 ja 31 muutoinkin aivan identtiset. D: Tahdin viimeinen sävel suomenkielisellä tekstillä lauletaessa on 1/4:n mittainen ja kahdeksasosatauko puuttuu.
8	Pfte	D: Säerajamerkki puuttuu tahdin lopusta.
9	Pfte	A: <i>espr.</i> -merkintä puuttuu tahdin alusta.
10-11	Canto	B: Madetoja on korjannut säkeen alun synkopoiduksi:

11	Pfte/VK	A: Tahdin jälkipuoliskon kolmesta (yhdy-, legato-) kaaresta ylin legatokaari on jäänyt merkittämättä.
12	Pfte/OK	B: Madetoja ehdottaa 2/4:n kohdalla olevaan trioliin korjausta:

13-15	Pfte	A: Äänenvoimakkuuden väheneminen mp: ksi on merkitty <i>dim</i> - - - mp -merkinnällä, kun D: ssä on käytetty <i>dim</i> > mp -merkintää.
15	Pfte	A: <i>espr.</i> -merkintä tahdin alusta puuttuu.
19	(Canto), Pfte	A: Tahdin alussa esitysmerkintä, joka on yliviivattu (mahdollisesti <i>Poco largamente</i>).
19-21	Pfte/VK	D: Vasemman käden kaaritukset merkitty viivaston yläpuolelle, jolloin ne tahtiviivan kohdalla toimisivat yhdyskaarina fraseerauskaarien sijasta. Kr. ed:ssa kuitenkin käytetty alapuolisia kaarituksia kuten A: ssa.
21	Pfte	D: Ylimääräinen <i>rit.</i> -merkintä VK:n viivaston alapuolella 3/4:n kohdalla.

- 21-22 Pfte/OK A: Ylempi kaari (legatokaari) puuttuu tahdistä 21. Tahdin 22 alkuun on kuitenkin merkitty kaaren päätös (päätyen 1/8:lle). Sivu vaihtuu käsikirjoituksessa tahtien välillä.
- 23 ja 25 Pfte/VK A: Kahden neljäsosataun asemesta puolitauko, joka kuitenkin merkitty pelkkänä apuviivattomana viivana.
- 25-26 Pfte/VK A: Fraseerauskaari puuttuu tahtiviivan kohdalta.
- 26 Pfte/VK A: Neljäsosatauko puuttuu.
- 26-27 Pfte B: Katkoviiva puuttuu *rit.* -merkinnän perästä.
- 29-31 Canto A: Käsikirjoituksessa lauluääni aloittaa synkopoidusti ja muutoinkin hieman **D**:stä eroavalla rytmillä. Huomionarvoista on mm., että Madetoja merkitsee tahdin 31 viimeiselle neljäsosalle kahdeksasosanuotin ja kahdeksasosataun (vrt. tahti 6):

29 *p*

Yr - tit tum - mat e - te - län yös - sä,
Dunk - le Blät - ter in Näch - ten des Sü - dens

- 32-33 Canto A: Lauluäänelle ei ole erikseen kirjoitettu $\langle \rangle$ ja $\langle \rangle$ -merkintöjä, ne löytyvät ainoastaan piano-osuudesta.
- 33 Pfte D: Säerajamerkki puuttuu tahdin lopusta.
- 34 Pfte A: *espr.* -merkintä puuttuu tahdin alusta.
- 34-35 Pfte/OK A: Fraseerauskaaritus poikkeaa **D**:stä:

34

Samankainen kaaritus on ollut **A**:ssa myös laulun alkupuolella vastaavassa kohdassa (tahdit 9-10), mutta Madetoja on korjannut kohdan siihen muotoon, jossa se on **D**:ssä ja kr. editiossa julkaistu.

- 35 Pfte D: Katkoviiva puuttuu *cresc.* -merkinnän perästä.
- 35-36 Canto B: Madetoja ehdottaa synkopoitua säkeen alkua:

35

Kau - ka - na, kau - ka - na
Fer - ne, ach fer - ne in

- 36 Pfte/OK A: Tahdin alussa kahdeksasosataun kohdalla nuottivivastoa on korjailtu. Ts. Madetoja on todennäköisesti tässä tehnyt jonkin muutoksen, josta kuitenkin on mahdotonta saada tarkempaa selkoa.
- 37 Canto A: Tahdin loppupuolelle on jäänyt ylimääräinen, tahdin viimeistä säveltä tarkoittava neljäsosanuotti, jossa sekä ylös- että alaspäinen nuottinvarsi. Nuotti on joko kirjoitettu hyvin hiljalle tai yritetty kumittaa pois. Todennäköisesti Madetoja on suunnitellut suomenkielisen tekstin, ehkä myös saksankielisen tekstin, **D**:stä eroavaa lausutusrytmiä:

37

poh - jo - lan mail - la
Län - dern des Nor - dens

- 38 Pfte/VK D: Yhdyskaari basson *Cis*-sävelten välillä (1/4-2/4). A:sta yhdyskaari puuttuu.
- 39 Pfte D: Säerajamerkki puuttuu tahdin lopusta.
- 40 Pfte A: *espr.* -merkintä tahdin alusta puuttuu.

Teksti

Madetoja käyttänyt Onervan runon sellaisenaan paria pientä välimerkki-muutosta lukuunottamatta.

Op. 9 n:o 2 Hymyi Hypnos

Teksti: L. Onerva (1882-1972)
1911

Lähteet

- OT L.Onerva: Särjetyt jumalat
Helsinki 1910
Kustannusosakeyhtiö Otava
- A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Kaksi partituurisivua. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusnumero 273. Suomenkielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J.Öhquistin laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan käsialalla. Säilytyspaikka HYK/F.
- B Painettu laitos, julkaisija A/B A.Apostol O/Y Helsinki, kn: 273. Suomen- ja saksankielinen teksti.

A on päälähte. A ja B eroavat hieman toisistaan esitysmarkintöjen suhteen. Esim. piano-osuuden eräitä kaarituksia muutettu **B**:ssä **A**:sta poikkeaviksi. Toisaalta **B**:stä on jäänyt pois joitain esitysmarkintöjä. Lisäksi OYK/MOK:ssa säilytetään Madetojan omistuksessa ollutta painettua laitosta (*A.Apostol 273*), jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Merkinnät eivät kuitenkaan liity musiikilliseen substanssiin, vaan Madetoja on tapansa mukaan yliviivannut laulun ensimmäiseltä sivulta turhat pisteet otsikon, tempomerkinnän yms. jäljestä ikään kuin laulun tarkastamisen merkinä.

Kriittiset huomautukset

A:n piano-osuudessa Madetoja käyttää milloin poikkiviivallisia, milloin poikkiviivattomia etuheitä aivan toisiaan vastaavissakin kohdissa sen verran epäjohdonmukaisesti, ettei poikkiviivalla tai sen puuttumisella näytä olevan erityistä merkitystä heleen esitystavan kannalta. Aivan ilmeisesti Madetoja tarkoittaa molemmilla merkintätavoilla lyhyttä etuheitä. Kr. editiossa on kauttaaltaan käytetty poikkiviivallisia heleitä.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1 Pfte B: *dolcissimo* -merkintä on piano-osuuden viivastojen välissä. Madetoja on **A**:ssa kirjoittanut sen kuitenkin piano-osuuden yläpuolelle, jolloin sen vaikutuksen voi tulkita heijastuvan myös lauluosuuteen. Tätä näkemystä tukee se, että tempomerkinnän (*Andantino*) jälkeen ilmeisesti alun perin ollut kirjoitettuna *dolcissimo*, joka kuitenkin yliviivattu ja korvattu *poco sostenuto* -merkinnällä.
- 3-4 Pfte/OK B: Portato-pisteet puuttuvat tahtien ensimmäisiltä iskuilta.
- 5-7 Pfte A: Kaaritukset poikkeavat **B**:stä:

5 *mf* *mp*

- 6-7 Pfte B: $\langle \rangle$ -merkintä on VK:n viivaston alapuolella alkaen tahdistä 6 (3/8:lta) ja päättyen tahtiin 7 (1/4:lle).
- 8 Pfte/OK B: Fraseerauskaari merkitty viivaston alapuolelle.

9	Canto, Pfte	A: 2/8:n kohdalla ollut <i>ten.</i> -merkinnät, jotka yliviivattu.
9-10	Pfte/VK	B: Alempi, tahtiviivan yli kulkeva legatokaari puuttuu.
16	Pfte/VK	A: Vasemmalle kädelle on oma <i>p</i> -merkintänsä tahdin alussa, viivaston alapuolella.
18-19	Pfte/OK	B: Portato-pisteet puuttuvat tahtien ensimmäisiltä iskuilta.
20-22	Pfte	A: Kaaritukset poikkeavat samalla tavoin kuin tahdeissa 5-7 (ks. nuottiesimerkki).
21	Pfte	B: $\rightrightarrows$ -merkintä alkaa jo 3/8:lta.
22	Canto	A: Melodia ollut alunperin kuten tahdissa 7, mutta Madetoja on viivannut kaksi keskimäistä nuottia yli ja korjannut melodian murtoisuuksi.
24	Canto, Pfte	A: 2/8:n kohdalla <i>ten.</i> -merkinnät.
24-25	Pfte/VK	B: Alempi, tahtiviivan yli kulkeva legatokaari puuttuu.
30	Canto	A: <i>p</i> -merkintä puuttuu.
35	Pfte/OK	A: Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitetut korotusmerkit puuttuvat 3/4:n kohdalle sattuvan triolin viimeiseltä kahdeksasosalta. B: Yhdyskaaret puuttuvat 3/4:lle sijoittuvan triolin kahden ensimmäisen soinnun väliänten väliltä.
37	Canto	A: 4/8:n kohdalla näyttää alunperin olleen <i>fis</i> ² -sävel (1/8-nuotti joka sidottu edelliseen <i>fis</i> ² -säveleen). Se on korjattu partituuriin <i>gis</i> ² -säveleksi. Lisäksi $\rightrightarrows$ -merkintä puuttuu A:sta.
38-39	Pfte	A: Kaaritukset puuttuvat.
39	Canto Pfte	A: $\rightrightarrows$ -merkintä ja fermaatti puuttuvat lauluosuudesta. B: <i>mp</i> -merkintä puuttuu.
42	Pfte	B: <i>lento</i> -merkintä pianon OK:n ja VK:n viivastojen välissä ilman sitä seuraavaa katkoviivaa. Kriittisessä editiossa noudatettu Madetojan A:han tekemää merkintää.
43	Pfte/OK	A: OK:lla oma <i>p</i> -merkintänsä 2/4:n kohdalla.

Teksti

Madetoja käyttänyt Onervan kolmisäkeistöisen runon kokonaan tekemättä yhtä sanakertausta lukuunottamatta siihen olennaisia muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

38-41 OT *hyvän jumalan hymyyn?* A ja B: *hyvän jumalan hymyyn, jumalan hymyyn?*

Op. 9 n:o 3 Tule kanssani

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1911

Lähteet

OT L.Onerva: Sekasointuja
Helsinki 1904
Lilius & Hertzberg Osakeyhtiö

A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Kolme partituurisivua. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusnumero 254. Suomenkielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J.Öhquistin laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan käsialalla. Säilytyspaikka HYK/F.

- B Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A.Apostol O/Y kn: 254), jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.
- C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A.Apostol O/Y kn: 254), jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- D Painettu laitos, julkaisija A/B A.Apostol O/Y Helsinki, kn: 254. Suomen- ja saksankielinen teksti.

A ja D poikkeavat hyvin vähän toisistaan. Erot ovat enimmäkseen merkintätapaan, ei musiikilliseen substanssiin liittyviä. A:ssa Madetoja esim. usein kirjoittaa piano-osuutta koskevan dynaamisen merkinnän sekä piano-osuuden ylä- että alapuolelle, kun se D:ssä on merkitty vain yhteen paikkaan, esim. viivastojen väliin. A on päälähde.

Kriittiset huomautukset

Madetoja ei ole A:ssa kirjoittanut Canto-viivastolle omia $\llcorner$ -merkintöjä, vaan ne on lisätty vasta D:hen. Ei ole tiedossa, onko kyseessä Madetojan itse tekemä, vaiko kaivertajan tulkinnasta johtuva lisäys, sillä Canton merkinnät sattuvat samalle kohdalle kuin Pfte:n merkinnät. (ks. tahteja 8, 24 ja 28 koskevat kommentit). B:ssä ja C:ssä Madetoja ei kuitenkaan ole ehdottanut muutoksia painetun laitoksen dynaamisiin merkintöihin, josta syystä mainitut Canton $\llcorner$ -merkinnät on säilytetty kr.ed:ssa.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1 Pfte A: OK:n viivaston yläpuolelle kirjoitettu *ben leggero*, VK:n viivaston alle *col Ped.* Madetoja todella käyttää *i:*töntä kirjoitustapaa *leggero* eikä esitysmarkintana yleisempää *leggiero* -muotoa.
- 2 Canto, Pfte D: Toisen tahdin yläpuolella lukee, koko laulua tarkoittaen: *Laulun rytmii hyvin vapaa* (eräissä myöhemmissä laitoksissa korvattu ohjeella *liberamente*). B ja C: Madetoja yliviivannut em. merkinnän. A: merkintää ei ole.
- 8 Pfte A: Madetoja kirjoittanut $\llcorner$ -merkinnän molemmille käsille:

(A:) Samanlainen kaksoismerkintä ($\llcorner$ tai/ ja $\rightrightarrows$ molemmilla käsillä) myös tahdeissa 12, 16, 20, 24, 26, 35 ja 36. Kr. editiossa noudatettu D:n ratkaisua, jossa Pfte:n $\llcorner$ ja $\rightrightarrows$ -merkinnät ovat vain VK:n viivaston alapuolella.

- 20 Pfte/VK A: Aksenttimerkki on ilmeisen virheellisesti vasta 11/16:n kohdalla, vaikka vertailu esim. tahtiin 16 osoittaa, että sen pitäisi olla jo 9/16:n kohdalla. D:ssä tämä on korjattu.
- 23 Canto A ja D: Puolitaun piste puuttuu.
- 24 Canto A: Lauuluäänän oma $\llcorner$ -merkintä puuttuu. D:hen se on lisätty. Jää epäselväksi, onko kyseessä Madetojan tekemä lisäys vai onko kaivertaja tulkinnut Pfte:n kaksoismerkinnän (ks. tahtia 8 koskeva kommentti) yleemmän $\llcorner$ -merkinnän Cantoa koskevaksi. B:ssä ja C:ssä Madetoja ei kuitenkaan ole ehdottanut mitään korjauksia painetun laitoksen dynaamisiin merkintöihin. Samanlainen asetelma toistuu tahdissa 26 ja tätä muistuttava tahdeissa 28 ja 30.

25, 27 ja 29	Pfte/VK	A ja D: Puolitaun piste on jäänyt pois.
28	Canto, Pfte	A: Lauluäänen oma $\llcorner$ -merkintä puuttuu. Asetelma muistuttaa tahtien 24 ja 26 tilannetta (ks. tahtia 24 koskeva kommentti). Tässä Madetoja kuitenkin kirjoittanut Pften $\llcorner$ -merkinnän vain OK:n viivaston yläpuolelle eikä käyttänyt kaksoismerkintää kuten em. tahdeissa. Sama kuvio toistuu tahdissa 30. D: Pften $\llcorner$ -merkintä VK:n viivaston alapuolella. Tätä ratkaisua on noudatettu myös kr. editiossa.
31-34	Pfte	A: Madetoja kirjoittanut $\rceil$ -merkinnät Pfte/OK:n viivaston yläpuolelle.
32-33	Pfte/VK	A: Korotusmerkki <i>gis'</i> -sävelen (erotuksena OK:n <i>gisis'</i> -sävelestä) edestä on jäänyt pois.
38	Pfte/VK	A ja D: Viimeisen kahdeksasosanuotin (<i>dis</i> ²) edellä tarpeeton ylennysmerkki.
38-39	Canto, (Pfte)	D: Säerajamerkki puuttuu.
45	Canto	A: Duolimerkintä puuttuu.
46-47	Canto, Pfte	A: Tahtien 46 ja 47 välillä on ollut ylimääräinen tahti, jonka Madetoja on yliviivannut.
48	Canto	A ja D: Duolimerkintä puuttuu tahdin alku- puolelta.
49	Pfte/OK	A ja D: Palautusmerkit viimeisen kuudestoistaosan edeltä puuttuvat. Kyseessä lienee kuitenkin <i>e</i> -sävel eikä <i>eis</i> . Kr.ed:n palautusmerkit ovat toimittajan lisäys.

Teksti

Madetoja käyttänyt Onervan runon kolme säkeistöä sellaisenaan.

Tahti [Lähde: huomautus](#)

29-30 A ja D: *sini silkistä* (tavuviiva puuttuu). OT:ssa kuitenkin yhdysana, joten tavuviivan poisjäntti ilmeinen erehdys.

Op. 9 n:o 4 Rukous

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
[1909]

Lähteet

OT	L.Onerva:	Särjetyt jumalat Helsinki 1910 Kustannusosakeyhtiö Otava
A	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Kaksi partituurisivua. Ensimmäisen sivun alareunaan lisäty kustannusnumero 255. Suomekielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J.Öhquistin laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan käsialalla. Säilytyspaikka HYK/F.	
B	Painettu laitos. Kustantaja A.Apostol, Helsinki. Kn: 255. Suomen- ja saksankielinen teksti.	

A on päälähde. A ja B vastaavat varsin pitkälle toisiaan. B:hen on kuitenkin tehty joitain pieniä korjauksia ja lisäyksiä. Lisäksi OYK/MOK:ssa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (*A.Apostol* 255), jonka alusta Madetoja yliviivannut ylimääräiset pisteet otsikon, tempomerkinnän, nimien yms. jäljestä. Muita korjauksia Madetoja ei ole tähän nuottiin ehdottanut.

Kriittiset huomautukset

Tahti [Instrumentti](#) [Lähde: huomautus](#)

1-6 Pfte/VK A: Madetoja käyttänyt 3/2:lle sijoittuvien triolien merkinnässä kaarta ja numeroa hakasten ja numeron asemesta. Samaa merkintätapaa

1-35 Pfte

Madetoja käyttää myös tahdeissa 13-14 sekä 23-28.

A: Madetoja on alun perin kautta koko sävellyksen kaarittanut samantasoiset tremolo-sävelet tahdin sisällä:

Kaaritukset on kuitenkin kahdesta ensimmäisestä tahdista esimerkinomaisesti yliviivattu (yliviivauksen on epäilemättä suorittanut Madetoja itse) ja sen mukaisesti tämän kaltaiset kaaritukset puuttuvat kokonaan B:stä.

2 Pfte

A: $\rceil$ -merkintä puuttuu *f*:n ja *mf*:n väliltä.

7 ja 28 Pfte/OK

A: Tahdin alussa kaaren loppuosat merkitty myös 1/16:lle sijoittuvan soinnun väliäänille, vaikka edellisen tahdin (6 ja 27) loppuun on merkitty vain ylä- ja alapuolisen (fraseeraus-) kaaren alut. Rivi vaihtuu molemmissa tapauksissa tahtien välillä (6 : 7 ja 27 : 28). On tietysti myös mahdollista, että Madetoja on alun perin ajatellut väliäänien *d'*-sävelen sidottavaksi yhdyskaarella.

8 Pfte/OK

A: Madetoja merkinnyt 9/8:lle sijoittuvan soinnun ja 10/8:lle sijoittuvan triolikuvion väliin ylimääräisen kahdeksasosataun. Nuottilehden mariginaaliin on kirjoitettu (mitä todennäköisimmin kaivertajan käsialalla): *Der Takt stimmt nicht*.

Pfte/VK

B: Tahdin alkuun merkityn puolitaun jälkeen seuraava tauko on 10/8:n kohdalle sijoittuvaan triolikuvioon kuuluva kuudestoistaosatauko. Näiden väliltä siis puuttuvat jälkimmäinen puolitauko sekä kahdeksasosatauko. A: Kahden puolitaun asemesta Madetoja on merkinnyt kokotauon.

12 Pfte/OK ja VK

A: Aksentimerkit 2/2:n kohdalta puuttuvat.

13-14 Pfte/VK

A: Triolien merkintätavasta tahteja 1-6 koskevassa kommentissa.

15 Pfte/VK

A: Jostain syystä Madetoja on tremolokuvion alkuun merkinnyt poikkeuksellisesti kaksi säveltä, näistä ”ylimääräisen” hieman pienempää nuotinpäätä käyttäen:

16-17 Pfte/OK

A: Tahtien välinen synkooppi alkaa oktaavina ja täydentyy soinnuksi vasta tahdin 17 alussa aivan kuten B:ssäkin. Madetoja on kuitenkin merkinnyt muodostelmaan neljä kaarta, aivan kuin kaksi väliäänäntä olisi ollut tarkoitus merkitä myös tahdin 16 viimeiselle neljäsosalle. Toisaalta samankaltainen tahtiviivan ylittävä muodostelma tahtien 17-18 välillä on A:ssa merkitty aivan samoin kuin B:ssä, ilman mitään ylimääräisiä kaaria.

18 Pfte/VK

B: *As*-sävel puuttuu 2/4:n soinnusta.

19 Pfte

A: Näyttää siltä, että Madetoja on kaarittanut tahdin 19 sekstolit alun perin neljäsosittain, mutta raaputtanut nämä kaaret sitten pois ja merkinnyt nykyiset, puolta pitemmät fraseerauskaaret.

- 19-21 Pfte A: Numerot puuttuvat sekstolimerkinnoistä.
- 22 Pfte/OK A: Tahdissa on ylimääräinen kahdeksasosatauko samassa kohtaa kuin tahdissa 8. Tässäkin marginaaliin kirjoitettu: *Der Takt stimmt nicht*. A: Sekstolikuvion toisella kuudestoistaosalla on ylimääräinen sävel:

- Pfte/VK B: Jälkimmäinen puolitauko ja kahdeksasosatauko puuttuvat kuten tahdissa 8. A: Kahden puolitauon sijasta kokotauko.

- 23-28 Pfte/VK A: Triolien merkintätavasta tahteja 1-6 koskevassa kommentissa.

- 29 Pfte/VK A: VK:n osuus on rengastettu (ilmeisesti kaivertajan tai jonkun muun toimitustyöhön osallistuneen toimesta) ja marginaaliin on piirretty kysymysmerkki ja kirjoitettu: *Der Takt Stimmt nicht!* Tämän tahdin aika-arvoissa ei kuitenkaan ole mitään virhettä.

Teksti

Madetoja on käyttänyt L. Onervan kolmisäkeistöisen runon kokonaan ilman merkittäviä muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

- 9-10 OT: *Lakkaa, lakkaa!* (ei ylimääräistä kertausta).

- 17 OT: *hetkeks'* -sanan heittomerkki puuttuu.

Op. 9 n:o 5 Geisha

Teksti: L. Onerva (1882-1972)
1911

Lähteet

- OT L. Onerva: Särjetyt jumalat
Helsinki 1910
Kustannusosakeyhtiö Otava

- A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Kaksi partituurisivua. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusnumero 274. Suomenkielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J. Öhqvistin laatima saksankielinen käännös, ei tosin Madetojan käsialalla. Tahdeissa 39-41 Madetoja on kuitenkin omakätisesti korjannut saksankielisen tekstin lausutusta. Säilytyspaikka HYK/F.

- B Painettu laitos. Kustantaja A. Apostol, Helsinki. Kn: 274. Suomen- ja saksankielinen teksti.

A on päälähde. B:ssä kuitenkin A:han verrattuna melko runsaasti täsmennyksiä ja lisäyksiä, koskien pääasiassa esitysmerkintöjä.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1 Canto, (Pfte) Pfte A: Tempomerkintä *Andantino con moto*. A: dynaamisena merkintänä *p* eikä *mf* kuten B:ssä; *p*-merkinnän jälkeen ollut *sempre*-merkintä, jonka Madetoja on yliviivannut.
- 1-3 Pfte A: Kaaritukset poikkeavat B:stä:

- 4 Pfte A: *p*-merkintä puuttuu piano-osuudesta (se onkin tässä tarpeeton, koska se on A:ssa merkitty jo ensimmäiseen tahtiin)

- 6-8 Pfte/OK A: Oikean käden fraseerauskaari puuttuu ja oikea käsi poikkeaa B:stä muutoinkin:

On epäselvää kuuluuko tahdin 8 viimeisen neljäsosan *h'*-sävel samaan suunnitelmaan muitten nuottien kanssa, se ei tunnu kovin hyvin sopivan kokonaisuuteen.

- 9 Pfte/VK A: Käsikirjoituksessa tahdin lopussa kolme yliviivattua, kahdeksasosan mittaista bassonuottia (*d, c, H*). Tahdin alun oktaaviote näyttää alun perin olleen aika-arvoltaan pisteellinen neljäsosa, mutta se on korjattu pisteellisen puolinuotin mittaiseksi samalla kun kahdeksasosat on yliviivattu.

- 10-12 Canto, Pfte A: < ja > -merkinnät puuttuvat.

- 12 Pfte B: *rit.* -merkintä vain (OK:n ja VK:n) viivastojen välissä. A:ssa se on merkitty myös OK:n viivaston yläpuolelle, Sekä A:ssa että B:ssä seuraavan tahdin *a tempo* -merkintä on OK:n viivaston yläpuolella.

- 13-15 Pfte/OK A: Fraseerauskaari puuttuu.

- 16 Canto, Pfte A: Lauluäänen dynaamisena merkintänä *meno p* ja piano-osuuden dyn. merkintä puuttuu (piano-osuuden *meno p* oli jo tahdissa 13)

- 19-20 Pfte/OK ja VK B: Oikealta kädeltä puuttuu alempi yhdyskaari, vasemmalta kädeltä väliään yhdyskaari (*a* -sävelten väliltä).

- 24-25 Canto B: Aksenttimerkit myös lauluosuudessa. *pesante* -merkintä puuttuu lauluosuudesta.

- 33 Canto A: Numero puuttuu kvartolimerkinnästä.

- 33-34 Canto A: < -merkintä puuttuu tahtiviivan kohdalta.

- 37-38 Pfte A: *cresc.* -merkintä katkoviivoineen puuttuu.

- 38 Pfte/VK A: Tahdin 38 viimeiseltä soinnulta (3/4:lla) seuraavan tahdin alkuun ulottuvia fraseerauskaaria on kolme. B:ssä ja kr.ed:ssä olevan yläpuolisen kaaren lisäksi on Madetoja on merkinnyt yhden kaaren ala-äänelle ja yhden (yhteisen?) väliäänille.

- 39 Canto, Pfte A: Madetoja merkinnyt tahdin alkuun sekä lauluäänelle että pianolle *f*. Sitä vastoin lauluosuuden *mp* -merkintä tahdin lopusta puuttuu. Lisäksi Pfte/OK:n viivaston yläpuolella on > -merkintä samassa kohdassa kuin Pfte/VK:n viivaston alapuolinen merkintä. Sitä ei kuitenkaan, päinvastoin kuin Pfte/VK:llä, seuraa *mp*-merkintä tahdin 40 alussa.

- 43-44 Canto, Pfte A: > -merkinnät puuttuvat.

- 44 Pfte A: < -merkintä sekä OK:n viivaston yläpuolella että VK:n viivaston alapuolella, mutta ei viivastojen välissä.

- 49-50 Pfte/(VK) A: > -merkintä puuttuu.

- 50 Pfte A: OK:n viivaston yläpuolelle merkitty *dim. assai*, VK:n viivaston alapuolelle pelkkä *dim.* A: *poco rall.* -merkintä puuttuu.
- 54-55 Pfte A: Madetoja piirtänyt tahdeissa olevien *ff* -merkintöjen välille viivan, haluten sillä ilmeisesti korostaa *ff* -merkinnän vaikutuksen ulottumista läpi soinnun tahdin 54 lopulta tahdin 55 alkuun asti. B:stä viiva on jätetty pois.

Teksti

Madetoja on käyttänyt tekstinä L.Onervan *Särjetyt jumalat* kokoelmaan sisältyvän *Geisha* -runosikermän ensimmäistä runoa. Madetoja on käyttänyt tekstin sellaisenaan.

Tahti [Lähde: huomautus](#)

- 23-25 A: Suomenkielinen teksti puuttuu. Käsikirjoituksen mariginaaliin on ilmeisesti painatustyön yhteydessä kirjoitettu: *Der finnische Text?*

Kolme laulua, op. 16

Op. 16 n:o 1 Serenadi (Serenadi)

Teksti: Eino Leino (1878-1926)
1912

Lähteet

- OT Eino Leino: Sata ja yksi laulua Helsinki 1898 Kustannusosakeyhtiö Otava
- A Madetojan luonnos orkesterin säestämäksi yksinlauluksi. Laulumelodia merkitty kokonaisuudessaan varsin tarkasti suomen- ja saksankielisine teksteineen. Orkesteriosuutta luonnosteltu vain vajaan kymmenen tahtia laulun alusta sekä muutamin paikoin myöhemminkin. Säilytyspaikka HYK/MT.
- B Madetojan hallussa ollut painettu laitos *H.N.M.801*, jossa säveltäjän merkintöjä jokaisella sivulla. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- C Painettu laitos *H.N.M.801*. Kustantaja Helsingfors Nya Musikhandel K.G.Fazer. Suomen- ja saksankielinen teksti.

Serenadista ei tunneta (ts. ei ilmeisesti ole säilynyt) Madetojan käsikirjoitusta laulu & piano -kokoonpanolle. Myös k.kop/C on kadoksissa. A on tärkeä lähde laulumelodian sekä tekstin lausituksen tarkistuksessa. B:ssä on eräitä korjauksia, jotka on otettu huomioon kriittisessä editiossa. C on lähde.

Kriittiset huomautukset

- Tahti [Instrumentti](#) [Lähde: huomautus](#)
- 14 Pfte/OK B: Madetoja lisännyt 2/4:lle sijoittuvaan sointuun 1/4:n mittaisen *ges¹*-sävelen. A: sta orkesterisäestys puuttuu tältä kohden eikä korjauksen oikeellisuutta näin ollen voi varmistaa toisesta lähteestä. B:hen tehty korjaus on mahdollinen (lauluäänessä *ges²*), mutta ei välttämätön. Kr.ed:ssa tätä korjausta ei ole noudatettu.
- 15 Canto, Pfte B: Madetoja korvannut C:ssä käytetyn 6/4-tahtilajimerkinnän 3/2-tahtilajilla. 3/2-tahtilajia Madetoja käyttää myös A:ssa.
- 30 Canto A: Korotusmerkki *dis²*-sävelen edestä puuttuu.
- 31-32 Pfte/OK C: Fraseerauskaari (kaaren alkuosa) puuttuu tahdistä 31. Kaaren loppuosa on kuitenkin piirretty tahtiin 32 ilmeisesti jatkoksi jo aiemmin alkaneelle kaarelle. C:ssä sivu vaihtuu tahtien 31 ja 32 välillä. B: Madetoja ei ole korjannut tätä kohtaa.
- 39 Canto, Pfte B: Madetoja ei ole korjannut 6/4-tahtilajia 3/2:ksi kuten tahdissa 15. A:ssa (ja kr.ed:ssa)

- on kuitenkin käytetty 3/2-tahtilajia.
- 43 Canto, Pfte B: Tahtilajikorjaus kuten tahdissa 15. A: Tahtilaji kuten tahdissa 15.
- 44 Canto C: Palautusmerkki puuttuu *g¹*-sävelen edestä. A:ssa palautusmerkki on ja B:ssä tämä C:n virhe on korjattu.

Teksti

Madetoja käyttänyt Leinin nelisäkeistöisen runon kokonaan, pienin muutoksin.

Tahti [Lähde: huomautus](#)

28-29 OT: *Ja kannel se helkkää*

33-34 OT: *syys tullut on maahan ja*

Op. 16 n:o 2 Kristallikukkia

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1912

Lähteet

- OT Larin Kyösti: Lauluja vanhasta kaupungista Helsinki 1912 Suomalainen Kustannus-O.Y. Kansa
- A Faksimile-kopio Madetojan omakätiseksi ilmoitetusta käsikirjoituksesta. Julkaistu vuoden 1912 *Joulutunnelma* -lehdessä. Nuottikäsiä poikkeaa Madetojan tavanomaisesta käsialasta; faksimilekopion loppuun kuitenkin painettu teksti: *Jäljennetty säveltäjän käsikirj.* Lehden toimittaja: Eero Alpi, kustantaja Arvi A. Karisto, Hämeenlinna. Painopaikka Lilius & Hertzberg, Helsinki. Suomenkielinen teksti. Alkuperäinen käsikirjoitus kadoksissa.
- B Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C). Kaksi ja puoli partituurisivua. Ensimmäisen partituurisivun alamarginaaliin lisätty käsin kustannusnumero *R.E.W.19*. Suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/F.
- C Painettu laitos *R.E.W.19*. Kustantaja A./B. R.E.Westerlund O./Y., Helsinki. Suomenkielinen teksti.

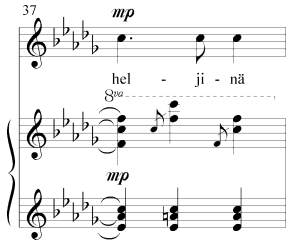
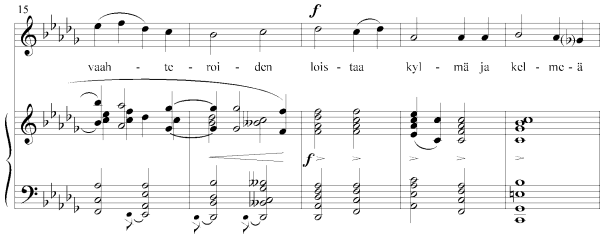
Lisäksi olemassa kaksi Madetojan omistuksessa ollutta painettua laitosta (*R.E.W.19*), joissa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Ensimmäisessä niistä merkinnät ovat tavanomaisia otsikko- ym. pisteiden yliviivauksia. Musiikillisia korjausehdotuksia Madetoja ei ole tehnyt. Säilytyspaikka OYK/MOK. Toisessa Madetojan omistuksessa olleessa kappaleessa on laulun suomenkielisen otsikon yläpuolelle kirjoitettu Madetojan käsialalla laulun nimi saksankielisessä muodossa *Krystallblumen*. Muita merkintöjä säveltäjä ei ole tähän nuottiin tehnyt. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.

B on lähde. B ja C ovat muutamia yksityiskohtia lukuunottamatta identtiset. A poikkeaa niistä monessa kohdin erityisesti esitysmarkintöjensä osalta, mutta myös piano-osuudessa on eroja mm. sointujen äänen lukumäärään ja aseteluun sekä rytmiin liittyen. Myös lauluosuudessa on eräitä pieniä, joskaan ei merkittäviä eroja. A on hyödyllinen eräiden B:ssä ja C:ssä esiintyvien virheiden korjauksen kannalta.

Kriittiset huomautukset

- Tahti [Instrumentti](#) [Lähde: huomautus](#)
- 1-2 Pfte C: Avausmotiivi poikkeaa tauotukseltaan A:sta ja B:stä (sekä kr.ed:sta):

Moderato, energico

		A:ssa ja B:ssä avaus on kuitenkin samassa muodossa kuin kriittisessä laitoksessa ja tässä muodossa vastaava kohta kertauksessa (tahti 50, motiivi yhtä oktaavia korkeammalla) on kaikissa kolmessa lähteessä. Ei ole silti tietenkään mahdollista, että Madetoja olisi vielä viime vaiheessa muuttanut avausmotiivin painettuun laitokseen (C:hen). A: Dynaamiset merkinnät ovat <i>f</i> - <i>mf</i> (eikä <i>ff</i> - <i>f</i>).		
5	Canto, Pfte	A: Dynaamisena merkintänä <i>p</i> eikä <i>mp</i> .	32-34	Pfte A: <i>crescendo molto</i> alkaen jo tahdin 32 alku- puolelta.
6-8	Pfte/OK Pfte/VK	A:ssa fraseerauskaari alkaen 6. tahdin 4/4:lta ja päättyen tahdin 8 kokonuottiin. A:ssa fraseerauskaari alkaen 7. tahdin 1/2:lta ja päättyen tahdin 8 kokonuottiin.	35	Pfte/OK B ja C: Vasemman käden sointu 3/4:n kohdalla (<i>es</i> ^l - <i>as</i> ^l - <i>c</i> ²) on merkitty myös oikealle kädelle samaan oktaaviaan kuin vasemmassa kädessä. A:ssa tätä virhettä ei ole.
8-9	Pfte	A: Tahdissa 8 $\leftarrow$ -merkintä päättyen <i>mp</i> -merkintään tahdin 9 alussa.	35-36	Pfte/OK ja VK A: Kaikilla tahdin 35 soinnuilla on aksentti- merkki samoin tahdin 36 ensimmäisellä, puoli- nuotin mittaisella soinnulla.
10	Pfte/VK	A: Piste puuttuu bassoäänien puolinuotista tahdin alussa.	36	Pfte A: <i>dim assai</i> $\triangleright$ -merkinnän asemesta.
11-12	Canto, Pfte Pfte/VK	A: $\leftarrow$ -merkintä alkaa vasta tahdin 12 alusta. A: Fraseerauskaari alkaa vasta tahdin 12 alusta.	37	Canto Pfte A: <i>mp</i> -merkintä tahdin alussa. A: Dynaamisena merkintänä <i>mp</i> ; piano-osuus poikkeaa muutoinkin B:stä ja C:stä tässä tahdissa:
12	Pfte/OK	A: Sävelet (<i>c</i> ^l ja <i>c</i> ²) 4/4:lta on sidottu edeltäviin puolinuotteihin (tai oikeammin: puolinuotit ovat pisteellisiä)		
13	Pfte/VK	A: VK:n ensimmäinen sointu on neliääninen, mukana on myös (pienen oktaavin) <i>des</i> -sävel.	38-39	Canto, Pfte A: $\leftarrow$ -merkintä tahdin 38 alusta tahdin 39 alkuun (1/4:lle).
15-19	Pfte	A: Piano-osuus poikkeaa jonkin verran B:stä ja C:stä (vasemman käden soinnut, aksentit jne):	39	Canto Pfte/OK B ja C: Palautusmerkki 2/4:n kohdalla sijait- sevan <i>g</i> ^l -sävelen edestä puuttuu. A:ssa tämä palautusmerkki on. A ja B: Alennusmerkki <i>b</i> ³ -sävelen edestä 2/4:lta puuttuu.
			40	Canto A: Duolissa on käytetty neljäsosanuotteja, silti tarkoittaen koko tahdin mittaista duolia.
16	Canto	A: $\leftarrow$ -merkintä puuttuu	40-41	Pfte A: $\triangleright$ -merkintä tahdin 40 alusta tahtiin 41 (2/4:lle).
21-22	Pfte	A: <i>dim assai</i> $\triangleright$ -merkinnän asemesta.	41	Canto Pfte/VK B: Käsikirjoituksessa puolitauko kahden neljäsosataun sijasta. A: Puolinuotin mittaisen soinnun ja neljäsosa- taun sijasta sama sointu soitetaan jokaisella neljäsosalla, kuten tahdissa 40.
23	Canto, (Pfte) Pfte	A: Tempomerkintänä <i>sempre tranquillo</i> (eikä <i>Poco meno moderato</i>). A: <i>leggermente</i> eikä <i>leggero</i> . (Madetoja käyttää B:ssä <i>i</i> :töntä kirjoitustapaa <i>leggero</i> eikä tavallisempaa <i>leggiero</i> -muotoa)	44-45	Canto Pfte A: $\triangleright$ -merkintä puuttuu. A: $\triangleright$ -merkintä alkaa tahdin 44 alusta.
24-25	Pfte	A: Tahdissa 24 molemmille käsille omat $\triangleright$ -merkintänsä, jotka päättyvät <i>pp</i> -merkintään tahdin 25 alussa.	46	Pfte A: Dynaamisena merkintänä <i>p</i> .
25	Canto	A: Dynaamisena merkintänä <i>pp</i> (eikä <i>p</i>).	47	Pfte A: <i>rall.</i> -merkintä puuttuu.
26	Canto	A: Duolissa on käytetty neljäsosanuotteja, silti tarkoittaen koko tahdin mittaista duolia.	48	Pfte A: Esitysmerkintänä <i>pp rit. e dim</i> .
26-27	Pfte	A: Piano-osuudella oma $\leftarrow$ -merkintänsä, joka alkaa tahdista 26 (2/4:lta) ja päättyy tahtiin 27 (2/4:lle).	50	Pfte A: Dynaamisena merkintänä <i>f</i> .
28	Pfte	A: Piano-osuudessa tahdin mittainen $\triangleright$ -merkintä.	50-51	Pfte/VK A: Aksenttimerkit puuttuvat.
28-29	Pfte	A: Tahdin 28 viimeistä sointua ei ole sidottu tahdin 29 ensimmäiseen sointuun.	54	Canto, Pfte A: Dynaamisena merkintänä <i>p</i> .
30	Pfte	A: Piano-osuudessa tahdin mittainen $\leftarrow$ -merkintä.	55-57	Pfte/OK Pfte/VK A: Fraseerauskaari ulottuu tahdin 55 4/4:lta tahdin 57 alkuun. A: Fraseerauskaari ulottuu tahdin 56 alusta tahdin 57 alkuun.
31-32	Canto	A: $\leftarrow$ -merkintä puuttuu.	57	Canto Pfte A: $\leftarrow$ -merkintä tahdin alusta 3/4:n koh- dalle. A: Tahdin mittainen $\leftarrow$ -merkintä.
			58	Canto A: Tahdin alussa (tahtiviivalla) <i>mp</i> -merkintä, jota ei ole piano-osuudessa.
			59	Canto B: Neljäsosanuotit jälkimmäisellä tahdinpuo- liskolla kaaritettu pariksi, vaikka ne lauletaan eri tavulla.

Pfte/OK A: Sointu 4/4:n kohdalla alhaalta ylöspäin:
 $f^1 - g^1 - des^2 - f^2$.

60-61 Canto A: < -merkintä puuttuu.
Pfte A: Piano-osuus poikkeaa B:stä ja C:stä:

62-65 Pfte/OK A: Oikealla kädellä fraseerauskaari alkaen tahdin 62 viimeiseltä neljäsosalta ja päättyen tahdin 65 viimeiselle neljäsosalta.

64-65 Canto, Pfte A: < -merkintä alkaa vasta tahdin 65 alusta.

64-68 Pfte A: Piano-osuus poikkeaa B:stä ja C:stä samalla tavoin kuin tahdeissa 15-19 (ks. nuottiesimerkki).

69 Pfte A: Dynaamisena merkintänä f .
Pfte/VK A: Aksenttimerkki puuttuu

71 Pfte/VK B: Aksenttimerkki puuttuu.

Teksti

Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin kolmisäikeistön runon kokonaan. Yksi sanamuutos B:ssä ja C:ssä.

Tahti Lähde: huomautus

38 OT ja A: *hohtavat*

Op. 16 n:o 3 Kehtolaulu

Teksti: L.Pohjanpää (1889-1962)
1912

Lähteet

OT Lauri Pohjanpää: Mielialoja
Helsinki 1910
Suomalainen Kustannus-O.Y. Kansa

A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Nino Runebergin ruotsinnois lisäyty partituuriin muulla kuin Madetojan käsialalla. Ensimmäisen nuottisivun alareunaan on lisäty kustantajan nimi sekä kustannusnumero: *R.E.Westerlund, Helsingfors. R.E.W.18*. Säilytyspaikka HYK/F.

B Painettu laitos *R.E.W.18*., jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla: *Mielenk. tehtävä!* sekä *Sovituksia!* Säilytyspaikka OYK/MOK.

C Painettu laitos *R.E.W.18*. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti

Päälähde on A. A ja C ovat substanssiltaan lähes identtiset. B:ssä on eräitä Madetojan tekemiä korjauksia. Lisäksi olemassa painettu laitos *R.E.W.18*., jossa yksi säveltäjän ruotsinkieliseen tekstiin tekemä korjaus. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

5-6 Pfte C: > -merkintä alkaa vasta tahdin 6 alusta.

14-15 Canto, Pfte A ja C: Tahtilajimerkintä 6/4. Kriittisessä laitoksessa kuitenkin noudatettu Madetojan B:hen tekemää korjausta ja käytetty 3/2-tahtilajia.

28 Canto, Pfte A ja C: Tahtilajimerkintä 6/4. Kriittisessä laitoksessa kuitenkin noudatettu Madetojan B:hen tekemää korjausta ja käytetty 3/2-tahtilajia.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Pohjanpään kaksisäikeistöisen runon kokonaisuudessaan, kerraten eräitä kohtia.

Tahti Lähde: huomautus

4 OT: Heittomerkki puuttuu *laps* -sanana lopusta.

7-15 OT: *me kuolemme pois, mut rakkaus on sinussa ikuinen.* (ei kertausta).

21-29 OT: *ja me kuolemme pois, mut unelmat sinä kerran täyttää saat.* (ei kertausta).

Pohjoispohjalaisia kansanlauluja, op. 18, viululle [tai lauluäänelle] ja pianolle

Tekstit koonnut Aapo Similä (1891-1972)
1913

Lähteet

OT Teos on alunperin kirjoitettu viululle ja pianolle. Aapo Similän ilmeisesti jälkikäteen kokoamat laulutekstit on lisäty Madetojan käsikirjoituksen B loppuun käsin kirjoitettuna teksti-/melodialiitteenä, jossa otsikko: / *Laulujen sanat / edellisiin sävelmiin / koonnut Aapo Similä* /. Laulujen sanat on kirjoitettu käsin myös B:n viulu-/pianopartituuriin sekä erillisinä konekirjoitettuna liitteinä liimattu kunkin laulun kohdalle (*konekirjoitettu tekstiliite*).

A Madetojan käsikirjoitus. Neljä käsikirjoitussivua. Otsikko: / *Pohjoispohjalaisia kansanlauluja / viululle ja pianolle sov. L.Madetoja.* / Ei laulutekstejä. Sisältää neljä lopullisen kokoelman viidestä laulusta seuraavassa järjestyksessä: 1. *Limmut ne laulaa*; laulun nimi tosin puuttuu käsikirjoituksesta, 2. *Mamma se luuli...*, 3. *Kapakasta kapakkaan...*, 4. *Ajetaanpa pojat...* Säilytyspaikka: HYK/MT.

B Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Kuusi käsikirjoitussivua. Otsikko: / *Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja / viululle ja pianolle sov. L.Madetoja. / Op: 18* /. Ensimmäisen sivun alareunaan lisäty käsin kustannusnumero *R.E.W.560*. Säilytyspaikka: HYK/F. Laulut on numeroitu roomalaisin numeroin I - V ja ne ovat lopullisessa järjestyksessään. Laulutekstit on lisäty viulustemman alle, lisäksi II:ssa yksi lisäsäikeistö kirjoitettu kyseisen käsikirjoitussivun loppuun. Viimeisellä sivulla liitteenä viulu-/laulustemmat yksinäisinä, laulutekstein varustettuna (jäljempänä: *teksti-/melodialiite*). Näiden yksinäisten melodioiden kaaritukset ja palkitukset ovat epäjohdonmukaisia, ts.ne eivät aina seuraa tavujakoa eivätkä viulustemmassaan. Dynaamiset merkinnät niistä puuttuvat kokonaan. Mainittujen epäjohdonmukaisuuksien vuoksi ei näitä yksinäisiä melodioita voi pitää kovinkaan luotettavana lähteenä, siksi niiden eroavuuksia suhteessa muuhun lähdemateriaaliin ei ole jäljempänä kommentoitu. Viimeisellä sivulla myös maininta: / *Laulujen sanat / edellisiin sävelmiin / koonnut Aapo Similä* /. Erikoinen piirre B:ssä on se, että käsin kirjoitettujen tempomerkintöjen päälle on liimailtu samoja tempomerkintöjä kirjoituskoneella ruutupaperille kirjoitettuna. Kunkin laulun kohdalle on liimattu ruutupaperiliuskat, joissa on laulun teksti koneella kirjoitettuna (jäljempänä: *konekirjoitettu tekstiliite*).

C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.560*, jossa Madetojan korjauksia. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

D Painettu laitos *R.E.W.560*. Painatuslaitoksessa päinvastoin kuin käsikirjoituksissa (A ja B) myös laulustemmalla oma viivastonsa viulustemman ja piano-osuuden välissä. Kansilehdellä otsikko: / *Pohjois-pohjalaisia / kansanlauluja / Viululle ja pianolle / tai / Laululle ja pianolle / sov. / LEEVI MADETOJA* /. Pianopartituuriin ja erillisen viulustemman otsikkona kuitenkin: / *Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja. / Viululle ja pianolle. /*

Kaikkien nuottilähteiden otsikko pääpiirteissään sama: *Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja viululle ja pianolle*. D:n kansilehdellä kuitenkin lisäys *tai Laululle ja pianolle*. Kriittisessä editiossa käytetty otsikko *Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja viululle [tai lauluäänelle] ja pianolle* on edition toimittajan valinta.

Päälähde on **B**, mutta vasta **D**:ssä kokonaisuus on täysin valmiina ja laulustemmoissa kaaritusten sekä palkkien/väkästen käyttö laulutekstien lausutuksen mukaiset.

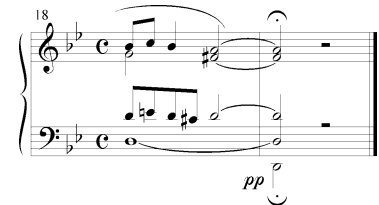
Op. 18 n:o 1 Linnut ne laulaa

Kriittiset huomautukset

Op. 18 n:o 1 ei ole kansanlaulu, vaan Madetojan oma sävellys (ks. Aapo Similä: ”Sanojen siivittäjänä Madetojan kansanlaulusovituksiin”; Musiikki 2/1947).

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Canto	D : Lauluäänellä oma <i>mp</i> -merkintänsä. Se on jätetty kriittisestä editiosta pois, koska D :ssä myöhemmät dynaamiset merkinnät on annettu viulustemmalle ja lauluäänelle yhteisinä ja koska niitten antaminen erikseen vain tekisi nuottikuvasta sekavamman näköisen.
	Pfte	A : Piano-osuuden dynaaminen merkintä <i>p</i> vaikka viuluosuudessa on <i>mp</i> . Merkintä <i>legato</i> korvaa B :n ja D :n pitkät fraseerauskaaret (OK:ssa ja VK:ssa).
1-4	Pfte	A : Pitkät fraseerauskaaret puuttuvat. Yhdyskaaret ovat paikoillaan.
4	Canto (VI)	B : Kahdeksasosatauko puuttuu 7/8:n kohdalta. Sitä vastoin tahdin viimeinen kahdeksasosanuotti (8/8) on merkitty sekä viulustemaan (suluissa), että käsikirjoituksen viimeisen sivun melodia-/tekstiliitteen yksiaäniseen melodiaan.
5-8	Pfte	A : Pitkät fraseerauskaaret puuttuvat. Yhdyskaaret ovat paikoillaan.
6	Pfte/OK	A, B, D : Palautusmerkki jäänyt ilmeisesti epähuomiossa pois 4/4:lla sijaitsevan <i>c</i> ¹ -sävelen edeltä molemmista Madetojan käsikirjoituksista ja sen vuoksi myös painetusta laitoksesta. Toimittaja on lisännyt palautusmerkin.
8-9	Pfte	B : Madetoja kirjoittaa crescendo-sanan kokonaan jakaen sen kahteen osaan: [tahti 8:] cresc- - - - [tahti 9:] cendo- - - -
	Pfte/OK	A : Tahtiviivan ylittävä fraseerauskaari puuttuu.
9	Pfte/OK Pfte/VK	A : Fraseerauskaari <i>e</i> ² (6/8) - <i>fis</i> ² (8/8) puuttuu. D : Edelliseltä riviltä alkavan yhdyskaaren (<i>d-d</i>) loppu jäänyt tahdin alusta pois. C : Madetoja on lisännyt yhdyskaaren lopun.
10	Pfte/OK ja VK	A : Piano-osuuden dynaaminen merkintä <i>mf</i> vaikka viuluosuudessa on <i>f</i> .
11	Pfte/OK Pfte/OK ja VK	D : Fraseerauskaari <i>e</i> ² - <i>d</i> ² (1/4-3/4) puuttuu. A : Fraseerauskaaret 1/4-3/4 puuttuvat.
12	VI	A : Kaksi neljäsosan mittaista kaarta yhtenäisen (puolinuotin mittaisen) kaaren asemesta tahdin alkupuoliskon kahdeksasosanuoteilla.
13	Pfte/OK ja VK	A : Fraseerauskaaret puuttuvat (yhdyskaaret ovat paikoillaan).
14	VI Pfte/OK	A ja B : Fraseerauskaari <i>a</i> ² - <i>a</i> ² (3/8-5/8) puuttuu. A : Fraseerauskaaret puuttuvat.
15	Pfte/OK	A, B, D : Palautusmerkki puuttuu <i>c</i> ¹ -sävelen edeltä kuten tahdissa 6.
	Pfte/VK	A ja B : Fraseerauskaari <i>A₁-B₁</i> (1/4-3/4) puuttuu.
15-17	Pfte/VK	A : Fraseerauskaari <i>F</i> (tahti 15, 4/4) - <i>d</i> (tahti 17, 1/4) puuttuu.
15-18	Pfte/OK	A : Fraseerauskaari <i>a</i> ¹ (tahti 15, 4/4) - <i>a</i> ¹ (tahti 18, 2/2) puuttuu.

16	VI	A : Kaksi neljäsosan mittaista kaarta yhtenäisen (puolinuotin mittaisen) kaaren asemesta tahdin alkupuoliskon kahdeksasosanuoteilla.
17	Pfte Pfte/VK	A : Pianostemman dynaaminen merkintä <i>mp</i> , vaikka viulustemmassa on <i>mf</i> . B : Vasemmalle kädelle on oma <i>dim. e rit.</i> -merkintänsä viivastojen keskellä olevan merkinnän lisäksi.
18	Pfte/VK	A, B, C, D : Väliäänessä 2/8:lla oleva sävel on kaikissa lähteissä <i>e</i> ¹ , ts. sen edellä ei ole palautusmerkkiä. Kahdessa edeltävässä tahdissa Madetoja kuitenkin on kuitenkin miltei tyystin käyttänyt <i>e</i> -säveltä <i>es</i> -sävelen sijasta. Siksi on mahdollista, että Madetoja myös tahdissa 18 on tarkoittanut <i>e</i> -säveltä, mutta epähuomiossa jättänyt palautusmerkin merkitsemättä. Juuri tällaisissa tapauksissa, joissa VK lähestyy OK:n rekisteriä, Madetojalta on eräissä muissakin lauluissa jäänyt muunnemerkki pois, mikäli se esiintyy OK:lla edeltävässä tai samassa tahdissa. Mikäli tahdissa 18 on kyse tällaisesta tapauksesta, tulisi laulun lopun olla seuraavanlainen:

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

3	D : Ensimmäinen tavuviiva sanasta <i>met-sis-sä</i> puuttuu. C : Madetoja on lisännyt kyseisen tavuviivan. B : Konekirjoitetussa tekstiliitteessä <i>metsissä</i> -sanan <i>i</i> korjattu käsin <i>ä</i> :ksi: <i>metsässä</i> . B :n pianopartituurissa sekä käsin kirjoitetussa teksti-/melodialiitteessä on kuitenkin <i>metsissä</i> eikä Madetoja C :ssäkään ole ehdottanut tätä muutettavaksi.

Op. 18 n:o 2 Ajetaanpa pojat

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	VI, Pfte VI	A : <i>mp</i> -merkinnät puuttuvat. A : Fraseerauskaari <i>d</i> ¹ - <i>e</i> ¹ (3/8-8/16) puuttuu, samoin portatopiste <i>e</i> ¹ -säveleltä (8/16).
2	VI	D ja A : Portatopiste puuttuu jälkimmäisen <i>cis</i> ² -sävelen (16/16) yläpuolelta. D : fraseerauskaari päättyy ensimmäiseen <i>cis</i> ² -säveleen. A : fraseerauskaari puuttuu.
2-3	Pfte/OK Pfte/VK	A : Yhdyskaari ja fraseerauskaari puuttuvat (tahti 2, 3/4 - tahti 3, 1/4). A : Fraseerauskaari puuttuu (tahti 2, 3/4 - tahti 3, 1/4).
3	VI	A : Fraseerauskaari puuttuu (3/4-4/4).
3-4	Pfte/OK ja VK	A : Fraseerauskaaret (tahti 3, 2/2 - tahti 4, 2/2) puuttuvat.
4	VI, Canto	B : Kaari <i>a</i> ¹ ja <i>fis</i> ¹ -sävelten välillä.
5	VI, Pfte VI	A : <i>mf</i> -merkintä puuttuu. A : fraseerauskaari <i>d</i> ¹ - <i>e</i> ¹ (3/8-8/16) puuttuu, samoin portatopiste <i>e</i> ¹ -säveleltä (8/16).
	VI, Canto	D : <i>mf</i> -merkintä puuttuu tahdin alusta. Portatopiste puuttuu viulun <i>e</i> ¹ -säveleltä (8/16).

- 6 VI A: Tahdin lopussa (4/4) on 1/4:n mittainen *cis*²-sävel pisteellisen 1/8:n ja 1/16:n asemesta. Fraseerauskaari (3/4-4/4) puuttuu. D: Portatopiste puuttuu jälkimmäisen *cis*²-sävelen (16/16) yläpuolelta ja kaari päätty ensimmäiseen *cis*²-säveleen.
- 6-7 Pfte/OK ja VK A: Fraseerauskaaret (tahti 6, 3/4 - tahti 7, 1/4) puuttuvat.
- 7 VI A: Fraseerauskaari (3/4-4/4) puuttuu.
- 7-8 Pfte/OK ja VK A: Fraseerauskaaret (tahti 7, 2/2 - tahti 8, 2/2) puuttuvat.
- 8 VI, Canto B: Kaari *a*¹ ja *fis*¹ -sävelten välillä.
- 9 VI, Pfte A: *f*-merkintä puuttuu.
Pfte/OK ja VK A: Aksenttimerkit puuttuvat.
- 10 VI A: Fraseerauskaaret (3/8-4/8 sekä 7/8-8/8) puuttuvat.
- 11 Pfte/VK A: Fraseerauskaari (1/2 - 2/2) puuttuu.
- 11-12 Pfte/OK A: Yhdyskaari (*a*¹, tahti 11, 4/4 - tahti 12, 1/4) puuttuu.
- 12 Pfte/VK A: Fraseerauskaaret (1/4-2/4 ja 3/4-4/4) puuttuvat. B: <-merkintä alkaen 1/4 ja päättyen tahdin loppuun ennen seuraavan tahdin alun *ff*-merkintää. Koska crescendo sijoittuu VK:n viivaston alapuolelle eikä viivastojen väliin ei ole varmaa koskeeko merkintä koko piano-osuutta vaiko yksin vasenta kättä.
- 13 Pfte/VK A: Fraseerauskaari (2/4-3/4) puuttuu.
- 14 VI A: Fraseerauskaaret (3/8-4/8 sekä 7/8-8/8) puuttuvat.
Pfte/OK ja VK A: Fraseerauskaaret (1/4-3/4) puuttuvat.
- 15-16 Pfte/OK ja VK A: Aksenttimerkit puuttuvat.

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

- 2 ja 6 B (teksti-/melodialiite) ja D: Toisen säkeistön lausutus on virheellinen tai ainakin hyvin erikoinen:

Kr.ed:ssa tämä kohta on korjattu.

- 9 ja 13 D:ssä sekä B:n konekirjoitetussa liitteessä tallissa-sanana lyhennyksenä käytetty muotoa *tallis*¹. B:n pianopartituurissa ja teksti-/melodialiitteessä lyhennys on kuitenkin muodossa *talliss*¹, ja tätä on myös kriittisessä laitoksessa käytetty.

Op. 18 n:o 3 Mamma se luuli

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3	Pfte/OK ja VK	A: Fraseerauskaarten ulottuvuus on vain 1/4-3/4, eivätkä ne yllä seuraavaan tahtiin.
5-6	Pfte/VK	A: Fraseerauskaari puuttuu.
6	VI	D: Edellisestä tahdistä alkavan fraseerauskaaren loppuosa puuttuu 1/4:lta.
	Pfte/OK	A: Fraseerauskaari (2/4-3/4) puuttuu.
7	Pfte/OK ja VK	A: Fraseerauskaaret (1/4-3/4) puuttuvat.

- 8 Pfte/OK ja VK A ja B: Tahti eroaa D:stä kaarituksiltaan ja osin muutoinkin:

Kriittisessä editiossa on kuitenkin lähdetty siitä, että D:hen tehty muutos on tarkoituksellinen, tahti 18 poikkeaa A:sta ja B:stä vastaavalla tavalla. Madetoja ei myöskään ole korjannut näitä tahteja C:ssä.

- 9 VI, Canto, Pfte D: >-merkintä alkaa jo 1/4:n kohdalta.
- 11-13 Pfte B: Piano-osuuden *f*-merkintä on tahdin 13 alussa samalla kohdalla kuin viulu-/lauluosuudessa eikä tahdissa 11, kuten muissa lähteissä.
Pfte/OK ja VK A: Fraseerauskaaret puuttuvat.
- 13 VI A: Fraseerauskaari (7/8-8/8) puuttuu.
- 13-15 Pfte/OK ja VK B: Fraseerauskaaret ulottuvat useammalle tahdille: OK : t. 13, 1/4 - t. 15, 1/4; VK: t. 13, 1/4 - t. 14, 3/4.
- 15 VI A: Fraseerauskaaret (3/8-4/8 ja 7/8-8/8) puuttuvat.
Pfte/VK A ja B: Fraseerauskaari (1/4-3/4) puuttuu.
- 16 Pfte/OK A: Fraseerauskaari (3/4-4/4) puuttuu.
- 18 Pfte/OK ja VK A ja B: Tahti eroaa D:stä kaarituksiltaan ja osin muutoinkin (A:ssa yhdyskaari myös OK:n *fis*²-sävelten välillä, 1/2-5/8; esimerkki on B:n mukainen):

Kriittisessä editiossa on kuitenkin lähdetty siitä, että D:hen tehty muutos on tarkoituksellinen, tahti 8 poikkeaa A:sta ja B:stä vastaavalla tavalla. Madetoja ei myöskään ole korjannut näitä tahteja C:ssä.

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

- 4 D: *luu-es san-sa* (tavuviiva puuttuu sanan keskeltä).

Op. 18 n:o 4 Mamma se pulsa

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1-2	Pfte/VK	B: Tahtien bassosävel (g ¹ -g ¹) on sidottu kaarella samaan tapaan kuin tahdeissa 5-6.
1-5	Pfte/VK	B: Aksenttimerkit puuttuvat.
12-13	VI	B: Fraseerauskaaritukset erilaiset kuin D:ssä (vrt. tahdit 25-26):
14	VI	B: Yhdyskaari g ¹ -sävelten välillä 1/4-3/8.

	Pfte	D: ssä <i>f</i> eikä <i>mf</i> kuten B: ssä.
16-17	Pfte/VK	B: Basson g-sävelet sidottu kuten tahdeissa 18-19.
16-18	Pfte/VK	B: Aksenttimerkit puuttuvat.
19	Pfte	B: Tahdin mittainen $\rightrightarrows$ -merkinä piano-osuudessa.
25-26	VI	B: Fraseerauskaaritukset poikkeavat D: stä samalla tavoin kuin tahdeissa 12-13 (ks. nuottiesimerkki).
27	VI	B: Yhdyskaari g ^l -sävelten välillä 1/4-3/8.
28	Pfte/VK	D: 1/8:n ja 4/8:n lisäksi myös 2/8:lle ja 3/8:lle sijoituville kahdeksasosanuotteille on merkitty staccatopisteet.
29	Pfte/OK Pfte/VK	B: 3/8:n, eli viimeisen soinnun kohdalla <i>8va</i> . B: Viimeisessä soinnussa 3/8:n kohdalla myös <i>d^l</i> -sävel.

Teksti

B: Kolmas, neljäs, viides ja kuudes säkeistö puuttuvat pianopartituurista ja **B:**n teksti-/melodialiitteestä. Konekirjoitetussa liitteessä nämä säkeistöt ovat mukana. Laulutekstin kolmannessa ja neljännessä säkeistössä, molempien toisessa säkeessä, esiintyvät sanan loppuosan kertaukset ovat kriittisessä editiossa lähteiden (**D** ja **B:**n konekirjoitettu liite) mukaiset. On kuitenkin mahdollista, että **B:**n konekirjoitetussa liitteessä ja tämän seurauksena myös **D:**ssä on virhe ja sanan loppuosan kertauksia yksi liikaa. Kun yksi kertaus vähennetään saadaan 2., 5. ja 6. säkeistön vastaavia kohtia (*jätti ja jätti; huaan ja huaan; tuua ja tuua*) läheisemmin muistuttavat muodot, tosin ilman *ja*-sanaa: 3. säkeistössä: *tyttäreni, -reni*, 4. säkeistössä *rekeheni, -heni*.

C: Madetoja on korjannut pisteiksi (**D:**n) 5. ja 6. säkeistön 2. säkeiden lopussa olleet pilkut.

Tahti Lähde: huomautus

7-8	B: n konekirjoitetussa tekstiliitteessä <i>Mamman poika se on pulska ja nätti</i> .
10	B: Pianopartituurissa ja konekirjoitetussa tekstiliitteessä 1. säkeistön teksti tässä kohden <i>nätti ja nätti</i> , kun B: n teksti-/melodialiitteessä sama kohta on kuten D: ssäkin <i>pulska ja nätti</i> .
26-27	B: Pianopartituurissa 1. säkeistön teksti tässä kohden <i>vedet silmiin jätti</i> ja konekirjoitetussa tekstiliitteessä <i>vedet silmiin jätti</i> , kun B: n teksti-/melodialiitteessä sama kohta on kuten D: ssäkin <i>silmiin vedet jätti</i> .

Op. 18 n:o 5 Kapakasta kapakkaan

Kriittiset huomautukset

<u>Tahti</u>	<u>Instrumentti</u>	<u>Lähde: huomautus</u>
1	Pfte	D: $\rightrightarrows$ -merkinä alkaa jo 2/4:n kohdalta.
1-11	Pfte/OK ja VK	A: Fraseerauskaaret puuttuvat, yhdyskaaret paikoillaan.
1-23	VI, Pfte	A: Dynaamiset merkinnät puuttuvat koko kappaleesta.
3	Pfte/OK	D: Piste (staccatopiste?) edelliseen tahtiin yhdyskaarella sidotun, 1/4:lle sijoittuvan terssiotteen yläpuolella. A: :ssa ja B: :ssä sellaista ei ole ja se on jätetty pois myös kr.ed:sta.
3-10	VI	A: Fraseerauskaaret puuttuvat.
4	Pfte/OK ja VK	B: Yhdyskaaret (1/4-4/4) <i>e^l- e^l</i> (OK) ja <i>e-e</i> (VK) ensin merkitty ja sitten yliviivattu.
8-9	Pfte/OK	B: Fraseerauskaari t. 8, 1/4 - t. 9, 2/4.
10-11	Pfte	A ja B: Pedaalimerkinät puuttuvat.

14-19	VI	A: Fraseerauskaaret puuttuvat.
15	Canto	D: Tahdin viimeisellä neljäsosalla on virhe. melodia on merkitty samalla tavoin kuin tahdin 19 lopussa, ts. kahdeksasosakulkuna <i>f^l-a^l</i> . A: :ssa (viulustemmassa) ja B: :ssä (viulu/laulustemmassa) tämä kohta on oikein. C: :ssä Madetoja on korjannut D: n virheen.
15-16	Pfte/VK	A: Fraseerauskaaret puuttuvat, tahdin 15 yhdyskaari paikoillaan.
19	Pfte/OK	C: Madetoja on merkinnyt 4/8 kohdalla olevan soinnun <i>a^l</i> -sävelen poistettavaksi (mutta ei edeltävän, neljäsosan mittaisen saman soinnun vastaavaa säveltä). Korjausta ei ole kriittisessä laitoksessa noudatettu, koska kyseinen sävel on mukana sekä A: :ssa että B: :ssä, eikä Madetoja ole tehnyt samaa muutosta tahdin 15 varsin samankaltaiseen tekstuuriin.
19-20	VI, (Canto)	B: ja D: n erillinen viulustemmasivu: $\rightrightarrows$ -merkinä alkaa 3/4:lta tahdissa 19 ja päättyy 2/2:n alkuun tahdissa 20. Kr.ed. noudattaa tässä kohden D: n pianopartituurin viulu- ja laulustemmojen yhteistä merkintää. B: $\rightrightarrows$ -merkinä puuttuu.
	Pfte	
20-21	Pfte/OK ja VK	A: Fraseerauskaaret puuttuvat.
22-23	Pfte/OK	A: Alemman äänen fraseerauskaari puuttuu, yhdyskaaret paikoillaan.
23	Pfte/VK	D: VK:n avosoinnut 1/2:lla ja 3/4:lla varustettu vain ylöspäisillä nuotinvarsilla. C: :ssä Madetoja korjannut nuotinvarret siten, että ylä-äänien nuotinvarsi on ylöspäinen ja kahden alemman äänen yhteinen nuotinvarsi alaspäinen (kuten kr.ed:ssa).

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

19	C: Madetoja on korjannut D: :ssä virheellisesti kirjoitetun 4. säkeistön viimeisen säkeen sanan <i>jalkeeni</i> oikeaan muotoon: <i>jälkeeni</i> .
19-20	B: Pianopartituuriin on ilm. ensin erehdyksessä kirjoitettu tähän kohtaan: <i>ei oo' surun tuojaa</i> , mutta <i>surun tuojaa</i> on viivattu yli ja viulustemman yläpuolelle kirjoitettu: <i>viinan juojaa</i> .

Isänmaallisia lauluja, op. 20a

Op. 20a n:o 1 Kymmenen virran maa

Teksti: A.V.Koskimies (1856-1929)
[1913]

Lähteet

OT A.V.Koskimies *Kymmenen virran maa*
(vuoteen 1906 Forsman)

Runo on osa A.V.Forsmanin (myöh. Koskimies) kirjoittamaa runosikermää, jonka näyttelijä Benjamin Leino lausui ylioppilaiden järjestämässä arpajaisjuhlassa v. 1899 Helsingissä. Koskimies julkaisi koko runosikermän kokoelmassaan *Vuosien varrelta* (Porvoo 1926, Werner Söderström Osakeyhtiö). Sitä ennen hän kuitenkin julkaisi sikermän keskimmäisen osan itsenäisenä runona nimellä *Kymmenen virran maa* toimittamassaan teoksessa (**OT**): *Kokoelma Suomalaista Runoutta kouluja ja kotia varten*; Helsinki 1905, Osakeyhtiö Weilin & Göös Aktiebolag. (Lähde: Pajamo, Reijo: *Maakuntalaulumme*; Porvoo 1987, Werner Söderström Osakeyhtiö).

A Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos R.E.W.388, jossa säveltäjän merkintöjä. Säilytyspäiaikka OYK/MOK.

B Painettu laitos R.E.W.388. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Kustantaja: A/B R.E.Westerlund O/Y Helsinki - Helsingfors.

Päälähde on **B**. Laulun käsikirjoitus on kadoksissa. **A**:ssa Madetoja on tehnyt rutiinikorjaukset (otsikko- ym. turhat pisteet ylivivattu) molemmille partituurisivuille. Viimeisessä tahdissa hän on lisäksi korjannut yhden painovirheen.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
16	Pfte/OK	B : Palautusmerkki puuttuu 8/8:lle sijoittuvan <i>a</i> -sävelen edeltä eikä Madetoja ole huomannut sitä A :ssa korjata.
18	Canto, Pfte Pfte/VK	A ja B : Kertausmerkit laulun lopusta puuttuvat. Kr. editioon ne on lisätty. B : Tahdin ensimmäinen puolinuotti (oktaavi <i>C-c</i>) on aiheetta pisteellinen. A : Madetoja on ylivivannut pisteet.

Teksti

Madetoja käyttänyt alkuperäisen *Kymmenen virran maa* -runon kolmetoista säkeistöä kaksi: ensimmäisen ja kolmannen. (Oskar Merikanto on tunnetussa laulussaan käyttänyt näiden lisäksi runon kolmannentoista säkeistön). Madetoja käyttää sana- ja säkertauksia ja laulussa on myös yksi sanamuutos alkutekstiin verrattuna. Koskimiehen *Vuosien varrelta* -kokoelmassa 1926 julkaistava teksti poikkeaa vuonna 1905 julkaistusta versiosta. Koska *Vuosien varrelta* -kokoelma on kuitenkin ilmestynyt reilut toistakymmentä vuotta laulun sävellysajankohtaa myöhemmin, ei sen eroja verrattuna laulutekstiin ole erikseen käsitelty. **OT** on vuonna 1905 julkaistu versio.

Tahti Lähde: huomautus

11	OT : 2. säk: <i>kallioseinihin</i> (yhdyssana).
12-13	OT : 1. säk: <i>Se maa</i> eikä <i>Tämä maa</i> .
14-18	OT : 1. säk: <i>Se on Kymmenen virran maa</i> . 2. säk: <i>Tämä Kymmenen virran maa</i> . (Ei säe- eikä sanakertauksia).

Op. 20a n:o 2 Viipurin laulu

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
[1917]

Lähteet

OT	L.Onerva:	Murattiköynnös Helsinki 1918 Kustannusosakeyhtiö Ahjo

Mikäli oletettu sävellysvuosi (L/S) pitää paikkansa, on Madetojalla laulua säveltäessään todennäköisesti ollut käytössään L.Onervan käsikirjoitus Viipurin laulu -runosta. Koska Viipurin laulu on ilmeistä käyttömusiikkia, on mahdollista, että se on tilaustyö joltain juhlatilaisuutta varten. Tällöin Onervan runo on saatettu painattaa juhlatilaisuuden käsiohjelmaan, muuhun juhlatilaisuuteen tai vaikkapa sanomalehteen jo ennen kuin se on julkaistu runokokoelmassa.

A	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>R.E.W.389</i> , jossa yksi käsin tehty korjaus. Säilytyspaikka OYK/MOK.
B	Painettu laitos <i>R.E.W.389</i> . Kustantaja A/B R.E.Westerlund O/Y, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

Madetojan käsikirjoitus Viipurin laulusta on kadoksissa. Sen vuoksi **B** on päälähde. **A**:ssa tahtiin 3 on tehty yksi korjaus. Koska kyseessä melko paksukärkisellä kynällä tehty alennusmerkki ilman muita merkintöjä, ei sitä yksiselitteisesti ole mahdollista identifioida Madetojan tekemäksi. Luultavimmin korjauksen tekijä on kuitenkin säveltäjä itse.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3	Pfte/OK	B : Alennusmerkki tahdin jälkipuoliskolla olevan soinnun <i>des</i> [♭] -sävelen edestä puuttuu. A :han tämä on lisätty, samoin kriittiseen editioon.

4	Pfte/OK	B : Tahdin alkupuoliskon <i>des</i> [♭] -sävelen edellä on alennusmerkki, joka tahdin 3 korjauksen jälkeen on tarpeeton.

Teksti

OT ja **B**:ssä julkaistu suomenkielinen teksti eroavat jonkin verran toisistaan. Koska ei ole tiedossa, millainen versio runosta Madetojalla on ollut käytössä sävellystyötä tehdessään, ei voida myöskään varmasti tietää, mistä erot johtuvat. On mahdollista, että alkuperäinen runoteksti on poikennut L.Onervan Murattiköynnös-kokoelmassa julkaisemasta sanamuodosta, ja että Onerva on itse tehnyt muutoksia kokoelmaa silmällä pitäen. Yhtä mahdollista on, että Madetoja on sävellystyön yhteydessä tehnyt laulutekstiin Onervan luvalla joitain muutoksia. Laulutekstin (**B**) eroavuudet suhteessa Onervan julkaisemaan runoon (**OT**) tuntuvat hyväksyttäviltä lukuunottamatta ehkä ensimmäisen säkeistön sanaa *muisteloin* (tahdissa 17). **OT**:n *muistojen* tuntuisi eittämättä sujuvammalta ainakin, mikäli tahtia tarkastellaan erillisenä kokonaisuutena. Sanaa ei ole kuitenkaan kriittisessä editiossa muutettu **OT**:n mukaiseksi, sillä *muisteloin* edustaa samaa vanhantavaa, juhlallista runokieltä kuin seuraavan säkeen sana *olkosi*, jota on käytetty sekä **OT**:ssä että **B**:ssä.

B:ssä on *Viipuri* -nimen alkukirjaimena käytetty *W*:tä. **OT**:ssä *W* on korvattu *V*:llä ja myös kriittisessä editiossa käytetään modernia kirjoitusasua.

Tahti Lähde: huomautus

6-8	OT : 2. säk. <i>sun laulujes lehto</i> (eikä <i>sen lempeä lehto</i>).
17	OT : 1. säk. <i>muistojen</i> (eikä <i>muisteloin</i>).
18	OT : 3. säk. <i>hetken</i> (eikä <i>hetkien</i>).
20	OT : 1. säk. <i>ain'</i> (heittomerkki sanan lopussa).

Op. 20a n:o 3 Suomen Leijona

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
1917

Lähteet

OT	V.A.Koskenniemi: Elegioja Porvoo 1917 Werner Söderström Osakeyhtiö Runon nimi Elegioja-kokoelmassa: <i>Leijonalippu</i> .
A	Käsikirjoituskopio, ei ilmeisesti Madetojan oma. Laulun otsikko: <i>Leijonalippu</i> . Sävellaji F-duuri. Yksi partituurisivu. Suomenkielinen teksti. Partituurissa kaivertajan kynänjäljeltä näyttäviä numeromerkintöjä. Säilytyspaikka HYK/F.
B	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>R.E.W.390</i> , jonka ensimmäisessä tahdissa säveltäjän tekemä korjaus. Madetoja on myös lisännyt lauluosuuden yläpuolelle käsin yhden tekstisäkeistön. Säilytyspaikka OYK/MOK.
C	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>R.E.W.390</i> , johon säveltäjä on tehnyt tapansa mukaiset tarkistusmerkintänsä ts. ylivivannut ylimääräiset otsikko- ym. pisteet. Lisäksi säveltäjä on kirjoittanut kysymysmerkin erääseen partituurin kohtaan. Säilytyspaikka OYK/MOK.
D	Painettu laitos <i>R.E.W.390</i> . Kustantaja R.E.Westerlund, Helsinki. Sävellaji F-duuri. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Laulun otsikko: <i>Suomen Leijona - Finlands Lejon</i> .
E	<i>Leijonalippu</i> . Madetojan oma sekakuorosovitus Suomen Leijona -laulusta teoksessa <i>Olavi Pesonen: Laulava kansa</i> . Helsinki 1944, Osakeyhtiö Valistus. Painopaikka: OY. Keskimään kirjapaino, Jyväskylä. Sävellaji E-duuri.

D on päälähde. **A** poikkeaa **D**:stä varsin paljon. **D**:tä voidaan pitää **A**:n muokattuna versiona ja on todennäköistä, että se on piirretty jonkun muun (kadoksissa olevan) käsikirjoituksen kuin **A**:n mukaan. Toinen mahdollisuus tietenkin on, että **D**:n muutokset on tehty oikolukuvaiheessa. Enimmäkseen erot johtuvat äänten erilaisesta asettelusta piano-osuuden yksittäisissä soinnuissa tai sointukuluisissa. Sävelten oktaavialoissa, kaksinnuksissa ja rytmikassa on myös eroja. Mikäli asettelun eroavuudet sivuutetaan, vastaavat **A** ja **D** sekä melodialtaan että harmonialtaan pääosin toisiaan. Merkittävä eroavuus löytyy kuitenkin tahdeista 15-18, joissa **A**:n

melodia ja harmonia poikkeavat huomattavasti **D**:stä. **B** ja **C** ovat tärkeitä paitsi **B**:hen sisältyvän korjauksen vuoksi, myös siksi, että ne selkeästi osoittavat Madetojan asettuneen **D**:n mukaisen lauluversion taakse. Sekakuorosovituksista (**E**) on käytetty eräiden melodiaa, rytmikkäitä ja tekstiä koskevien ratkaisujen tukena. Madetoja osallistui Pesosen Laulava kansa -teoksen valmistelutyöhön paitsi antamalla siihen omia sävellyksiään, myös tarkistamalla Pesosen tekemät sovitukset. Leijonalippu -sekakuorosovitus on Madetojan omaa käsialaa.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1-18b Canto, Pfte A:n versio laulusta poikkeaa **D**:stä niin monin kohdin, että se on painettu kokonaisuudessaan seuraavaan nuottiesimerkkiin:

Ei hitaasti *mf*

1. Su - a, Suo - men lei - jo - na.

f *mf*

4 ter - veh - dän. Mi - ten säi - läs - säis au - rin - ko pa - laa! Y - lös

7 va - pa - u - den päi - vä - hän si - nun voi - mas van - gi - tut

10 ha - laa. O - let ka - rais - tu ken - til - lä tais - to - jen, o - let

13 e - lä - nyt vai - no - jen ai - kaa, lä - pi ve - ris - ten vuo - si -

16 1. - 3. 4. sa - to - jen si - nun säi - läs säih - kyy ja kai - kaa. voi - ton. 1. - 3. 4.

- 1 Pfte/OK **D**: Ensimmäisessä soinnussa 2/4:n kohdalla sekunti d^1-e^1 eikä e^1-f^1 . **B**:ssä Madetoja on korjannut d^1 -sävelen f^1 -säveleksi muuttamalla sekunti-intervallin siten **A**:n mukaiseksi.
- 5 Canto **A**: Kaari merkitty 3/8:n ja 4/8:n välille. Tämä viittaa yhden tai useamman partituurista puuttuvan säkeistön lausutukseen. **Ts**: **A**:n mukaisen version säkeistöihin on kuulunut **OT**:n 2. säkeistö (sama kuin **E**:n 2. säkeistö), **OT**:n 4. säkeistö (sama kuin **E**:n 3. säkeistö) tai mahdollisesti molemmat (Ks. alla olevaa selvitystä eri tekstiversioista).
- 10 Pfte/VK **C**: Madetoja on kirjoittanut kysymysmerkin 3/4:lle sijoittuvien bassosävelten (G - G) kohdalle. Kysymysmerkki lienee aiheeton, sillä myös **A**:ssa on tällä kohdalla g-oktaaviote, tosin yhtä oktaavia korkeammalla (G - g). **A**:ssa muutkin bassosävelet on tällä kohdalla merkitty oktaavia korkeammalle kuin **D**:ssä (ks. nuottiesimerkki)
- 12 Canto **A**: Melodiasävelenä tahdin viimeisellä neljäsosalla e^1 eikä c^1 . **D**:ssä on kuitenkin c^1 ja **E**:ssä vastaava sävel h (**E**:n sävellajihan on E-duuri).
- 18b Canto, (Pfte) **D**: Kakkosmaali (nelosmaali) on numero 4:n asemesta varustettu otsikolla *viim. säkeistö*.

Teksti

Eri lähteisiin on valittu Koskenniemen runosta säkeistöjä vaihtelevasti. **OT**:n sisältämistä kahdeksasta säkeistöistä on Suomen Leijona -laulun eri versioissa käytetty viittä. Käytetyt säkeistöt ovat seuraavat:

OT:n 1. säkeistö: kriittisen edition 1. säkeistö.

OT:n 2. säkeistö:

*On Reinin rannoilta Tonavaan
nimes kerran pelkoa tuonut,
ja tanner Puolan ja Böhminmaan
on hurmehestasi juonut,
ja syvälle Balkanin metsihin
sinun kunnias jäljet johtaa
ja päivät Narvan ja Lützenin
ne kruunusi kivinä hohtaa.*

OT:n 3. säkeistö: kriittisen edition 2. säkeistö.

OT:n 4. säkeistö: kriittisen edition 3. säkeistö.

OT:n 8. säkeistö: kriittisen edition 4. säkeistö.

A:han sisältyy ainoastaan **OT**:n 1. säkeistö kokonaan (partituuriin kirjoitettuna). Ykkös- ja kakkosmaalien säkeistönnumeroista sekä partituuriin lopun erillisistä numeromerkinnöistä:

- 2.-
- 3.-
- 4.-

voi päätellä, että säkeistöjä on ollut tarkoitus laulaa kaikkiaan neljä. Näistä viimeisen voidaan päätellä kakkosmaaliin sisältyvän *voiton* -sanan perusteella olevan **OT**:n 8. säkeistö, mutta kahta välisäkeistöä on mahdotonta identifioida, koska mitään erillistä tekstiliitettä ei käsikirjoitukseen sisälly. Mahdollisesti tekstisuunnitelma on ollut sama, kuin **E**:ssä käytetty, eli **OT**:n 1., 2., 4., ja 8. säkeistö. **D**:ssä ovat mukana **OT**:n 1., 3., ja 8. säkeistö. **B**:ssä Madetoja on lisännyt siihen (**D**:hen) lauluosuuden yläpuolelle käsin **OT**:n 4. säkeistön. Tätä Madetojan **B**:hen hahmottelemaa ratkaisua (**OT**:n 1., 3., 4., ja 8. säkeistö) on käytetty myös kriittisessä editiossa.

Kr. editiossa säkeistöjen lausutusten erojen nuotintamisessa on noudatettu pääosin **D**:n eli päälähteen merkintätapaa. **D**:ssä eroavuudet on enimmäkseen merkitty erilaisin nuottiarvoin, eräin paikoin kuitenkin myös kaarten avulla. Kr. editioon Madetojan **B**:ssä tekemän ehdotuksen mukaisesti otetun lisäsäkeistön muista säkeistöistä poikkeava lausutus on pääosin merkitty nuottiarvoin **D**:n mallin mukaisesti. Yhdessä kohdassa lausutus on kuitenkin merkitty **E**:n mukaisesti mm. kaarta käyttäen.

Madetoja on ollut varsin uskollinen Koskenniemen tekstille, muutokset ovat vähäisiä.

Tahti Lähde: huomautus

- 2 **A ja E:** 1.säkeistön (E:ssä myös viimeisen säkeistön) *Sua*-sanan lausutusrytmi on merkitty neljäsosan asemesta kahdella kaaren yhdistämällä kahdeksasosanuotilla ja myös itse sana on jaettu tavuviivalla kahtia: *Su-a*.
- 4 **OT:** 2. (OT:n 3.) säkeistössä *tervehdin* eikä *tervehdän*.
- 9 **D:** 3. (kr. ed:n 4.) säkeistössä: *voimasi* eikä *voimas*.
- 13 **D:** 3. (kr. ed:n 4.) säkeistössä *kunniapäiväsi*. **OT:**ssä ja **E:**ssä kuitenkin *kunniapäiväsi*.
- 15 **Kr. ed:** Viimeisen säkeistön muista poikkeava lausutus on tässä tahdissa merkitty samalla tavoin kuin **E:**ssä.

Nuorison lauluja, op. 20b

Op. 20b n:o 1 Suksimiesten laulu

Teksti: Suonio (1835-1888)
[1913]

Lähteet

- OT** Suonio: Runoelmia Suoniolta (Julius Krohn) Helsinki 1865 Theodor Sederholm
- A** Madetojan käsikirjoitus, jossa erillisinä 1) yksiääninen melodia, johon liittyy suomenkielinen lauluteksti ja 2) kolmiviivastoinen pianopartituuri, jossa lauluääni ilman tekstiä + piano-osuus. Samalla nelisivuisella nuottiarkilla käsikirjoitukset myös kolmeen muuhun sävellykseen: *Suomalainen sävel* (= Suomen soitto), *Toisen oma* ja *Puhjetessa kukka puhtahin*. Näissäkin yksiääninen melodia lauluteksteineen erillään pianopartituurista, joka laulussa *Puhjetessa kukka puhtahin* on kaksiviivastoinen (piano-osuuteen sisältyy melodia) ja kahdessa muussa kolmiviivastoinen (lauluääni ilman tekstiä + piano-osuus). Tekstit vain suomeksi. Säilytyspaikka HYK/MT.
- B** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C), jossa suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla ja Nino Runebergin ruotsinno muulla käsialalla. Yksi nuottisivu, jonka alareunaan lisätty kustannusnumero *A/B.F.M.1108*. Säilytyspaikka: HYK/F.
- C** Painettu laitos *A/B.F.M.1108*. A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

B on lähde. **B** ja **C** ovat lähes identtiset. **A** poikkeaa **B:**stä ja **C:**stä jonkin verran. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1108*, jossa säveltäjän merkintöjä. Ne ovat kuitenkin tavanomaisia otsikko- ym. pisteiden yliviivauksia. Musiikillisia tai tekstikorjauksia Madetoja ei ole ehdottanut. Säilytyspaikka OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

Tahtinumerot **B:**n ja **C:**n mukaan. **A:**sta puuttuu johdantotahti, joten sen todellinen tahtinumero on aina yhtä numeroyksikköä tässä ilmoitettua pienempi.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1 Pfte Pfte/VK **A:** Johdantotahti puuttuu. **B:** 1/4:n kohdalla ollut bassosävelen oktaavikaksinnus *G*, joka kuitenkin pyyhitty himmeäksi ja ilmeisesti korvattu etuheleellä.
- 2 Canto, Pfte Pfte/OK **A:** Dynaamisena merkintänä *f* eikä *mf*, myös lauluäänessä (kyseessä on siis **A:**n 1. tahti, koska johdantotahti puuttuu). **A:** Soinnussa 1/4:n kohdalla myös *g¹*-sävel.
- 3 Pfte/OK **A:** Oikean käden soinnuille merkitty staccato-pisteet.

Pfte/VK **A:** Kahdelle ensimmäiselle kahdeksasosalle merkitty staccatopisteet. 2/4:lta alkava fraseerauskaari jatkuu tahtiin 5 asti (ks. tahteja 3-5 koskeva kommentti).

- 3-4 Pfte **A:** <- -merkintä piirretty OK:n viivaston yläpuolelle alkaen vasta 4. tahdin 2/8:lta ja päättyen saman tahdin loppuun.
- 3-5 Pfte/VK **A:** Fraseerauskaari alkaen tahti 3, 2/4 ja päättyen tahti 5, 3/4.
- 4 Pfte/OK **A:** 1/16-repetitiot d-sävelellä vain kaksiviivaisessa oktaavialassa ilman oktaavikaksinnusta yksiviivaisessa oktaavissa. Aksentti-merkit puuttuvat 1/4:lta ja 3/4:lta.
- 5 Pfte/VK **A:** 4/4:n kohdalla *E* ja *gis* -sävelten sijasta *Gis* ja *gis*
- 6 Pfte **A:** Staccatopisteet puuttuvat OK:ltä. VK:lle ne on merkitty.
- 7 Pfte **A:** Staccatopisteet merkitty OK:lle joka neljäsosalle, VK:lle kahdelle ensimmäiselle kahdeksasosalle.
- Pfte/VK **A:** 2/4:lta alkava fraseerauskaari päättyvä vasta 4/4:lle.
- 8 Pfte/OK **A** ja **B:** Palautusmerkki puuttuu 7/8:lla olevan *e¹*-sävelen edestä.
- 9 Pfte/OK **A:** Staccatopisteet puuttuvat 6/8-8/8. **B:** *fz* -merkintä 6/8:n kohdalla.
- 10-11 Pfte/OK **A** ja **B:** Sointurepetitiön merkinnässä tahdin 11 puoliväliin asti käytetty kahdeksasosanuottien asemesta puolinuotteja, joiden varren lävistää palkki (*f*).
- Pfte/VK **A** ja **B:** Etuheleissä ei ole käytetty erillisiä poikkiviivoja, vaan kaari kulkee nuotinvarren läpi.
- 10-13a Canto, Pfte **A:** Kertausmerkit ja 1. maali puuttuvat.

Teksti

Madetoja käyttänyt alkuperäisen runon 7:stä säkeistöstä ensimmäisen, toisen ja seitsemännen.

Tahti Lähde: huomautus

- 2 **OT:** 1. säk. *poiijat* eikä *poiat*.
- 7 **OT:** 3. säk. *senki* eikä *senkin*.
- 11 **OT:** 2. säk. *kuka* eikä *kumpi*.
- 12 **OT:** 1. säk. *sujuileevi* eikä *sujuilevi*.

Op. 20b n:o 2 Suomen soitto

Teksti: J.H.Erkko (1849-1906)
[1913]

Lähteet

- OT** J.H.Erkko kirjoitti kaksiosaisen runon *Suomalainen sävel* vuonna 1897 järjestettyä Mikkelin laulujuhlia varten. Sen esitti Mikkelin laulujuhlien juhla-laulujais-soittajaisissa 19.6.1897 Maria Rängman. Runo julkaistiin samana päivänä ainakin Uudessa Suomettaressa. Runo julkaistiin myöhemmin kokoelmassa:
- J.H.Erkko: Runoelmia ja ajatelmia Helsinki 1899 Kustannusosakeyhtiö Otava
- A** Madetojan käsikirjoitus. Sama lähde kuin *Suksimiesten laulun* lähde **A**. Laulun nimi *Suomalalainen sävel*. Lauluteksti vain suomeksi. Säilytyspaikka HYK/MT.
- B** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Laulun nimi *Suomen soitto*. Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin

ruotsinno muulla käsialalla. Nuottiarkin alareunaan lisätty teoksen kustannusnumero *A/B.F.M.1109*. Säilytyspaikka HYK/F.

C Painettu laitos *A/B.F.M.1109*. A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

B on päälähte. **B** ja **C** ovat varsin samanlaiset, **C**:hen kuitenkin tehty muutama lisäys. **A** eroaa **B**:stä ja **C**:stä melkoisesti, eritoten piano-osuutensa puolesta. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1109.*, jonka ruotsinkieliseen tekstiin Madetoja tehnyt yhden korjauksen. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

A: Sävellaji *G*-duuri. **B** ja **C**: sävellaji *F*-duuri. Kommentit *F*-duurin mukaan, **A**:n osalta annetaan suluisia *G*-duurin mukaiset sävelet. Tahtinumerointi **B**:n ja **C**:n mukainen. **A**:sta puuttuu nelitahtinen pianojohdanto, joten **A**:n todelliset tahtinumerot ovat neljä numeroyksikköä pienemmät. **A**: Laulun alussa esitys-/tempomerkintä: *Vakavasti, kohtuullisen nopeasti*.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1-4 Pfte **B**: Madetoja hahmotellut aluksi kahden tahdin mittaisen pianojohdannon (nuottiesimerkki), mutta yliviivannut sen ja kirjoittanut sivun alareunaan **C**:ssä julkaistun neljän tahdin mittaisen johdannon. **A**: Ei pianojohdantoa, alkaa lauluosuuden kohotahdilta.

4 Canto, Pfte **A**: *f*-merkintä kohotahdissa; lauluosuudella oma *f*-merkintänsä.

5 Pfte Pfte/VK **A**: *mf*-merkintä puuttuu. **A**: Fraseerauskaari 1/4-3/4.

6 Pfte/VK **A**: VK:llä kolmisävelinen avosointu, lisänä sävel *g* (*a*).

7 Pfte/VK **A**: Tahdin ensimmäisellä 1/2:lla puolinuotin mittaisena ote *B-d* (*c-e*).

7-8 Pfte/OK **A**: Tahdin 7 alusta alkava fraseerauskaari ulottuu tahdin 8 alkuun saakka. Pfte/VK **A**: Fraseerauskaari: tahti 7, 1/2 - tahti 8, 2/2.

8-9 Pfte/OK **B**: Tahtiviivan ylittävä yhdyskaari *f*^l-sävelten väliltä puuttuu.

8-24 Pfte **A**: Piano-osuus poikkeaa **B**:stä ja **C**:stä (ks. nuottiesimerkki seuraavan palstan alussa).

10 Pfte/OK **B**: Fraseerauskaari 1/4-3/4 puuttuu, yhdyskaari paikallaan.

15 Pfte Pfte/OK **B**: *marc.*-merkintä puuttuu. **B** ja **C**: Pienen oktaavin *h*-säveleen (*cis*^l) liittyvä palautusmerkki on vasta ennen 3/4:lle sijoittuvaa *h*-säveltä. **A**:ssa palautusmerkki (korotusmerkki) on oikealla paikallaan jo ennen 2/4:lle sijoittuvaa *h*-säveltä (*cis*^l-säveltä).

17 Pfte/VK **B** ja **C**: Myös alempi sävel (*F*) tahdin alussa aika-arvoltaan puolinuotti. Kr. ed:ssa käytetty kuitenkin kokonuottia, koska ao sävelestä seuraavan tahdin alun *F*-säveleen ulottuva kaari on mitä todennäköisimmin tarkoitettu yhdyskaareksi.

Suomen soitto, lähde **A**, tahdit 8-24 (transponoitu *F*-duuriin)

17-18 Pfte/OK ja VK **B**: Fraseerauskaaret puuttuvat, yhdyskaaret paikoillaan.

20 Pfte/OK ja VK **B**: 4/4:n kohdalla pelkkä OK:n oktaaviote (*a* - *a'*), VK:llä neljäsatauko.

21 Pfte/OK **B**: Koska edellisen tahdin 4/4:lta puuttui *cis*^l-sävel, ei 21. tahdin 1/4:lle sijoittuvan *c*^l-sävelen edellä ole palautusmerkkiä.

Teksti

Madetoja käyttänyt laulun tekstinä *Suomalainen sävel*-runon jälkimmäisen osan seitsemästä säkeistöstä ensimmäistä, toista ja seitsemättä. Ensimmäisen säkeistön alku kuuluu: *Nyt kuulkaa Suomen soitto*, josta laulun lopullinen nimi on otettu. Madetoja ei ole tehnyt alkutekstiin olennaisia muutoksia.

Op. 20b n:o 3 Kosiovarsa

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948) [1913]

Lähteet

OT Kyösti Larson: Tän pojan Kevätrallatuksia (Larin Kyösti) Helsinki 1897 Kustannusosakeyhtiö Otava

A Madetojan käsikirjoitus. Suomenkielinen teksti, sisältäen vain runon ensimmäisen säkeistön. Säilytyspaikka: HYK/MT.

- B** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D), jossa suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla ja Nino Runebergin ruotsinno muulla käsialalla. Tekstiä molemmilla kielillä neljän säkeistön verran. Arkille lisätty kustannusnumero *A/B.F.M.1110*. Säilytyspaikka: HYK/F.
- C** Painettu laitos Velikulta-lehden joulunumerossa 1915/24-25. Suomenkielinen teksti. Kaikki runon neljä säkeistöä mukana.
- D** Painettu laitos *A/B.F.M.1110*. A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti, neljä säkeistöä.

A ja C vastaavat musiikilliselta sisällöltään varsin pitkälle toisiaan, vaikka jonkin verran erojakin on. A ja C eroavat kuitenkin, lähinnä piano-osuutensa puolesta melko huomattavastikin B:stä ja D:stä. B on päälähte. B ja D ovat lähes identtiset, D:ssä kuitenkin eräitä pieniä lisäyksiä B:hen verrattuna. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1110*. Sen kansilehdelle, jossa ajan tavan mukaan on mainittu kaikki op. 20b:n sävellykset numerorjestyksessä, Madetoja on kirjoittanut: *Lasten lauluja n:o 1. 2. ja 5*. Mitään korjauksia säveltäjä ei ole lauluun ehdottanut. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1-19 Canto, Pfte A ja C poikkeavat melkoisesti B:stä ja D:stä. Allaolevassa nuottiesimerkissä tämä laulun varhaisempi versio Madetojan käsikirjoituksen (A) mukaisena:

Hilpeästi

allarg. Nuo-ri var-sa

mf

5 mul-la on, silk-ki-mus-ta tal-lis-sa-ni, kaa-ri-kau-la,

9 nop-sa-jal-ka hir-nuu kau-kaa vas-ta-ha-ni.

13 mp Sii-tä-pä hei-lu-va-har-jan ma-saan, or-hik-si Pur-mo kun

16 mf hidastellen a tempo vart-tuu vaan, niin lau-le-len vaan, niin lau-le-len vaan!

hidastellen a tempo

- 1 Pfte/VK C: 2/8:lla täysi sointu *c-f-a*, samoin 4/8:lla täysi sointu *f-a-c'*.
- 5 Pfte/VK B: Tahdin jälkipuoliskon 1/4:n mittaisen *c*-sävelen asemesta ilmeisesti alun perin ollut 1/8:n mittainen sävel ja 1/8-tauko (jatkaen edellisen tahdin rytmää). Madetoja on kuitenkin korjannut mainitun kohdan käsikirjoituksessa kr.ed:ssa julkaistuun muotoonsa.
- 8 Pfte/OK C: Painatuksessa vikaa, ylin *c*²-sävel ei erotu kunnolla.
- 10-13 Pfte/OK B: Staccatopisteet puuttuvat tahdeista 10-12 kokonaan ja samoin tahdin 13 ensimmäiseltä 1/8:lta.
- 13 Canto, Pfte B: *mp*-merkinnät puuttuvat. C: *p*-merkintä *mp:n* asemesta.
- 16 Canto D: Säerajamerkki puuttuu.
- 17 Canto, Pfte B: *riten.*-merkintä Cantossa n. 1/16:n verran myöhemmin ja Pfte:ssa aavistuksen verran myöhemmin kuin D:ssä ja kr. editiossa.
- 18 Canto, Pfte B: *a tempo*-merkintä alkaa jo 2/8:n kohdalla. C: *a tempo*-merkintä puuttuu. C: *b*-sävel puuttuu 15/16:lta. Kyseessä tod. näk. painovirhe.

Teksti

Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin nelisäkeistöisen runon kokonaan pienin muutoksin.

Tahti Lähde: huomautus

- 8-9 OT ja C: 2. säkeistössä: *hela – hila valjahilla* (ajatusviiva, kolme eri sanaa), Madetojalla kuitenkin B:ssä (A:ssahan on vain 1. säk) yhtenä sanana: *he-la-hi-la-valja-hilla*. Näin on myös D:ssä.
- 10-11 OT: 2. säkeistössä: *talon tyttölöiden* kahtena eri sanana. Kr.ed:ssa käytetty kuitenkin B:n, C:n ja D:n mukaista yhdyssanaa *talontyttölöiden* (A:ssahan 2. säkeistöä ei ole).
- 13 OT: 2. säkeistössä: *Purmoni* eikä: *Purmuni*.
- 13-14 OT: 1. säkeistössä: *Tuostapa heiluvaharjan ma saan,*.
- 15 OT: 3. säkeistössä: *Purmoni* eikä: *Purmuni*.
- 16-19 OT: 1. säkeistössä: *varttuvat vaan, hei, vaan!* Madetoja (A, B, C, D) korvannut *hei, vaan!* säkeellä: *niin laulelen vaan, niin laulelen vaan!* OT: 2. säkeistössä: *kaulassa vyö hei, vyö!* 3. säkeistössä: *kiitävi, hoi, hei, hoi!* 4. säkeistössä: *kultani mun, hei, mun!* (ts. vähemmän sanakertauksia).

Op. 20b n:o 4 Toisen oma

Teksti: Ilmari Kianto (1874-1970) [1913]

Lähteet

- OT Ilmari Calamnius: Hiljaisina hetkinä
(Ilmari Kianto) Porvoo 1898
Werner Söderström
- A Madetojan käsikirjoitus. Sama lähde kuin *Suksimiesten laulun* lähde A. Lauluteksti vain suomeksi, mukana viisi ensimmäistä säkeistöä OT:n kaikkiaan kuudesta säkeistöä. Säilytyspaikka HYK/MT.
- B Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D), jossa suomenkielinen teksti, kolme säkeistöä, Madetojan käsialalla ja Nino Runebergin ruotsinkielinen käännös muulla käsialalla. Yksi nuottisivu, jonka alareunaan lisätty kustannusnumero *A/B.F.M.1111*. Käsikirjoitus on esitysmarkinnolltaan, erityisesti fraseerauskaaritusten osalta varsin puutteellinen. Säilytyspaikka: HYK/F.

- C** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1111.*, johon säveltäjä on tehnyt pari laulutekstiin liittyvää korjausta. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- D** Painettu laitos *A/B.F.M.1111.* A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti, kolme säkeistöä.

B on päälähde. **D** on piirretty **B**:n pohjalta, mutta esitysmarkintöjä täydentäen. **A** poikkeaa edellisistä jonkin verran. Merkittävimmät erot ovat piano-osuudessa.

Kriittiset huomautukset

Tahtinumerot **B**:n ja **D**:n mukaan. Koska **A**:sta puuttuu tahdin mittainen pianojohdanto, on **A**:n todellinen tahtinumero aina yhtä numeroyksikköä pienempi.

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Canto, Pfte Canto Pfte	A : Ensimmäinen tahti (pianojohdanto) puuttuu. B : Tempomerkintä puuttuu. D : Neljäsosatauko kokotauon asemesta. B : Aksentimerkit puuttuvat.
1-2	Canto, (Pfte)	A ja D : Tahtiviivan kohdalle sijoittuva <i>dal segno</i> -merkki puuttuu (A :ssa merkillä ei olisi käyttöä, koska johdantotahtia ei ole). B :ssä merkki on.
2	Canto, (Pfte) Canto Pfte	A : Esitysohjeena: <i>Kansanlaulun tapaan</i> (Kyseessä A :n ensimmäinen tahti, koska johdantotahti puuttuu). D : Kolmannen säkeistön tekstin lausutuksen edellyttämä kahden viimeisen kahdeksasosan sidontaa tarkoittava kaari puuttuu. B ja D : <i>mp</i> -merkintä puuttuu, se on otettu kriittiseen laitokseen A :sta.
2-3	Pfte/OK ja VK	B : Fraseerauskaaret puuttuvat, yhdyskaaret paikoillaan.
2-5	Pfte/OK Pfte/VK	A : Fraseerauskaari alkaen tahdin 2 alusta, päättyen tahdin 5 alkuun (ks. myös tahteihin 3-8 liittyvä nuottiesimerkki). A : Fraseerauskaari alkaen tahdin 2 alusta, päättyen 4/4:lle tahdissa 5 (ks. myös tahteihin 3-8 liittyvä nuottiesimerkki).
3-8	Pfte	A : Piano-osuus poikkeaa B :stä ja D :stä; myös lauluosuuden kaarituksissa pieniä eroja:

- 5 Canto **D**: Kolmannen säkeistön tekstin lausutuksen edellyttämät kaksi neljäsosanuottia puuttuvat tahdin jälkipuoliskolta.
Pfte **B**: < ja > -merkinnät puuttuvat.
- 5-9a Pfte/OK ja VK **B**: Fraseerauskaaret puuttuvat, yhdyskaaret paikoillaan. Poikkeuksena kuitenkin tahdin 9a jälkimmäisellä puoliskolla OK:n sävel *a'* ja

VK:n sävel *f*, joita ei ole sidottu yhdyskaarin kertauksen alkuun (tahtiin 6).

- 6 Pfte **B** ja **D**: *mf*-merkintä puuttuu, se on otettu kriittiseen laitokseen **A**:sta.
- 7 Canto **D**: Kolmannen säkeistön tekstin lausutuksen edellyttämät 3/8:n ja 4/8:n sekä 7/8:n ja 8/8:n sidontaa tarkoittavat kaaret puuttuvat.
- 8 Canto **D**: Kolmannen säkeistön tekstin lausutuksen edellyttämä 1/4:n ja 3/8:n sidontaa tarkoittava kaari puuttuu. **A**: Edellä mainittu kaari puuttuu pianopartituurista, mutta on merkitty yksinääniseen melodiaan.
- 9a Canto **B** ja **D**: Ensimmäisessä maalissa kolmannen säkeistön kohotahdilla (4/4:lla) *d'*-sävel. Kriittisen edition ratkaisu on **A**:sta.
Pfte **A**: Tahdin alkupuoliskolla > -merkintä päättyen 4/8:lle, josta alkaa tahdin loppuun ulottuva < -merkintä.
- 9b Canto **B** ja **D**: 3. säkeistön tekstin lausutukseen paremmin sopiva vaihtoehto 1/4-nuotti - 1/4-tauko puuttuu tahdin jälkipuoliskolta. Ratkaisu on otettu k.r.ed:oon **A**:sta.
- 9b-10 Pfte **A**: > -merkintä alkaen tahdin 9b 2/4:ltä ja päättyen tahdin 10 *p*-merkintään.

Teksti

A: Madetoja käyttänyt alkuperäisen runon kuudesta säkeistöstä säkeistöt 1-5.
B ja **D**: Madetoja käyttänyt alkuperäisen runon säkeistöt 1. (laulun 1. säk.), 3. (laulun 2. säk.) ja 5. (laulun. 3 säk.). Jälkimmäistä ratkaisua käytetty kriittisessä editiossa. Säveltäjä on tehnyt alkutekstiin pieniä muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

- 4 **C**: Madetoja korjannut **D**:ssä ensimmäisessä säkeistössä esiintyvän virheen *viesti sa oikeaan muotoon viesti se* sekä lisäksi sanan *mulle* muotoon *minulle*, jota ei muissa lähteissä ole käytetty.
- 5 **OT**: 2. säkeistössä: *rantaa* eikä *santaa*, jota käytetty kaikissa muissa lähteissä.
- 5 ja 9a **C**: 3. säkeistössä Madetoja yliviivannut kohotahdille (4/4) osuvan sanan *Oi*. Se on kuitenkin mukana kaikissa muissa lähteissä.
- 7 **OT**: 1. säkeistö: *mun* -sana puuttuu. Kyseessä on Madetojan tekstiin tekemä lisäys.

Op 20b n:o 5 Joululaulu (Arkihuolesi kaikki heitä)

Teksti: Alpo Noponen (1862-1927)
[1913]

Lähteet

- OT** Alkuteksti julkaistu vuoden 1916 *Joulupukki*-lehdessä samassa yhteydessä kuin Madetojan sävellyskin. Sitä ei liene julkaistu Alpo Noposen runokokoelmassa. Noponen toimitti vuoden 1916 *Joulupukki*-lehden.
- A** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinno muulla käsialalla. Yksi nuottisivu, jonka alareunaan lisätty kustannusnumero *A/B.F.M.1112*. Säilytyspaikka: HYK/F.
- B** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1112.*, jossa säveltäjä tehnyt korjauksen tahtiin 14. Säilytyspaikka: OYK/MOK/r.k.sid.
- C** Painettu laitos vuoden 1916 *Joulupukki*-lehdessä (© Valistus 1915). Vain suomenkielinen teksti.
- D** Painettu laitos *A/B.F.M.1112.* A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

A on päälähte. A, C ja D ovat sisällöltään lähes identtiset. B:ssä merkittävä korjaus tahdissa 14. Tahtia 14 koskevan ratkaisun tukena käytetty lisäksi seuraavia lähteitä:

1. Madetojan sovitus Joululaulusta sekakuorolle; säveltäjän omakätinen käsikirjoitus (A-duurissa kuten yksinlauluversiotkin). Säilytyspaikka: HYK/F.
2. Edelliseen perustuva painettu (monistettu?) laitos. Fazerin sekakuorosarja, n:o 6. *F.M.2746*.
3. Madetojan säveltämän Suvivesperin kuorolaulu n:o 7: ”Kiitä Herraa yö ja päivä”. Sama sävellys kuin Joululaulu, mutta teksti toinen. Sovitus (B-duurissa) poikkeaa hieman A-duurisovituksista (1 ja 2). Teoksessa *Vesperale II (WSOY)*, Jyväskylä 1925.
4. Joululaulun painettu sovitus sekakuorolle (B-duuri). Tekstiä lukuunottamatta lähes identtinen 3:n kanssa, vaikkakin pieniä rytmisiä eroja havaittavissa. Ilmestynyt kokoelmassa Kansanvalistus-seuran nuottivarasto, sekäänisiä lauluja 149. vihko (1946, 1960).
5. Painettu sovitus sekakuorolle (F-duuri). Sisältyy teokseen Pesonen, Olavi: *Laulava kansa (Jyväskylä 1944)*. N:o 324 sivulla 364. Pesonen mainitsee esipuheessa sivulla 4, että hänen opettajansa professori Leevi Madetoja on suorittanut teoksen sovitustyön tarkastuksen.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1-4	Pfte	Pianojohdantoa ei ole uloskirjoitettu A:ssa ja C:ssä, vaan neljän viimeisen tahdin (joiden piano-osuus identtinen johdannon kanssa) kohdalla merkintä: <i>Neljä viimeistä tahtia voidaan soittaa alkuosittona</i> . D: Pianojohdannon dynamisena merkintänä <i>f</i> ; vaikka A:n ja C:n neljän viimeisen tahdin kohdalla on, kuten muuallakin laulussa, käytetty kaksoismerkintää (tässä:) <i>f</i> <i>voimakkaasti</i> .
5	Canto, Pfte	Kr.ed: Kertausmerkki on kr.ed:n toimittajan lisäys (ks. tahtia 20 koskeva kommentti).
5-6	Pfte	A: Madetojan käsin kirjoittama esitysmarkintä <i>kohtuullisen voimakkaasti</i> ulottuu 6. tahdin 2/4:lle. C: Mainittu esitysmarkintä on painettuna tekstinä lyhempi kuin käsin kirjoitettuna, siksi C:ssä tekstin <i>kohtuullisen voimakkaasti</i> loppuun on lisätty katkoviiva, joka ulottuu 6. tahdin 2/4:lle kuten Madetojan käsin kirjoittama esitysmarkintäkin. D:stä (ja kr.ed:sta) tämä katkoviiva on kuitenkin jätetty pois.
11	Pfte	A: Tahdin alussa <i>marc.</i> -merkintä, jonka Madetoja on yliviivannut.
12	Pfte	A: Edellisen tahdin <i>ponnella</i> -esitysohjeesta alkava katkoviiva ulottuu tahdin 12 loppuun miltei tahtiviivaan saakka, vaikka tahdin jälkipuoliskon puolinooteista johtuen sen noudattaminen näin pitkään on käytännössä mahdotonta.
14	Canto	A:ssa, C:ssä ja D:ssä 4/4:n kohdalla sävel <i>a'</i> . B:ssä Madetoja on korjannut sävelen <i>cis'</i> :ksi ja kirjoittanut mariginaaliin huutomerkkin ja ko. kohdan yläpuolelle: <i>obs! virhe ilm. Fazerille!</i> Tämä korjaus on tehty myös kriittiseen laitokseen lisäperusteina seuraavat seikat: 1. Piano-osuuden ylä-ääni myötäilee lauluelodiaa koko sävellyksen ajan. Mikäli tässä kohdassa olisi <i>a'</i> , olisi se ainoa poikkeus kyseisestä ”säännöstä”. 2. Kaikissa yllä mainituissa sekakuorosovituksissa, niin A-duurikäsikirjoituksessa kuin painetuissakin laitoksissa, melodia on Madetojan B:hen tekemän korjauksen mukainen.
16-17	Pfte	A: Muissa lähteissä tahdin 17 alkuun (OK:n ja VK:n viivaston väliin) sijoittuva <i>f</i> -merkintä on A:ssa kirjoitettu kahteen paikkaan (sekä OK:n että VK:n viivaston alapuolelle) jo tahtiviivan kohdalle.

17

A: Madetojan käsin kirjoittama esitysmarkintä *voimakkaasti* ulottuu tahdin 4/4:lle asti. C: Mainittu esitysmarkintä on painettuna tekstinä lyhempi kuin käsin kirjoitettuna, siksi C:ssä tekstin *voimakkaasti* loppuun on lisätty katkoviiva, joka ulottuu tahdin 4/4:lle kuten Madetojan käsin kirjoittama esitysmarkintäkin. D:stä (ja kr.ed:sta) tämä katkoviiva on kuitenkin jätetty pois.

20 Canto, Pfte

D: Kertausmerkit puuttuvat. A:ssa ja C:ssä ne kuitenkin ovat mukana. Koska A:ssa ja C:ssä pianojohdantoa ei ole uloskirjoitettu, alkaa kertaus suoraan partituurin alusta. Kr.ed:ssä taas pianojohdanto on D:n mukaisesti nuotintettu laulun alkuun ja siksi edition toimittaja on lisännyt kertausmerkin tahdin 5 alkuun osoittamaan kertauksen alkua.

Teksti

Eri lähteissä on pieniä eroja välimerkkien ja isojen/pienien alkukirjainten käytössä.

Viisi laulua, op. 25

Op. 25 n:o 1 Taas kaukaa laulavat lauluaan

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

OT	L.Onerva:	Iltakellot Helsinki 1912 Kustannusosakeyhtiö Kirja
A	Käsikirjoitus, todennäköisesti Madetojan oma, vaikka käsiala poikkeaa jonkin verran Madetojan tavanomaisesta; käsikirjoitus on laadittu erittäin ohutkärkisellä kynällä. Kaksi partituurisivua. Suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka YLE.	
B	Kauniisti viimeistelty käsikirjoituskopio (k.kop/D). Kirjoitusasu poikkeaa huomattavasti Madetojan normaalista käsialasta, mutta kyseessä saattaa silti olla säveltäjän oma puhtaaksikirjoitus. Kansilehdelle kirjoitettu otsikoksi: <i>Taas kaukaa laulavat lauluaan.../ L.Onerva./ Nu sjunger skymmande edemo... / (Försvenskning av Rafael Lindqvist.)/Leevi Madetoja, op. 25. no 1./</i> Ensimmäisen nuottisivun alareunaan kirjoitettu kustantajan nimi: <i>R.E.Westerlund, Helsingfors.</i> Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/F.	
C	Painettu laitos. Suomenkielinen teksti sekä Rafael Lindqvistin ruotsinnot. Kustantaja A/B R.E.Westerlund O/Y, Helsinki-Helsingfors. Opusnumero: <i>Op. 25 N:o 1</i> . Ei kustannusnumeroa.	

A on päälähte. B on ilmeisesti kopioitu A:sta, mutta siinä on eräitä huolimattomuusvirheitä. C on todennäköisesti piirretty B:n pohjalta, mutta siihen on tehty eräitä muutoksia. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (C), jossa säveltäjän merkintöjä. Kansilehdelle Madetoja muuttanut painetun opusnumeron *Op. 25 N:o 1* käsin opusnumeroksi *Op. 26 N:o 1*. Nuottiosuudessa säveltäjä on rutiinikorjausten (otsikko- ym. pisteet yliviivattu) lisäksi tehnyt yhden ruotsinkielisen tekstin lausutukseen liittyvän korjauksen. Säilytyspaikka OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	A: Madetoja käyttää i-töntä <i>leggero</i> -kirjoitustapaa eikä tavallisempaa <i>leggiero</i> -muotoa. Muista lähteistä tämä esitysohje puuttuu kokonaan. Myös <i>Ped.</i> -merkintä puuttuu muista lähteistä, paitsi A:sta.
3	Pfte/OK	A: 15/16:n kohdalla terssiote <i>g^l-b^l</i> . A, B ja C: Palautusmerkki <i>f^l</i> -sävelen edeltä 14/16:n kohdalla puuttuu kaikista lähteistä. Kr.edition se on lisätty.

	Pfte/VK	A ja B: Palautusmerkki puuttuu <i>f</i> -sävelen edeltä 5/8:lla.
5	Pfte/OK & VK	A ja B: Piano-osuus poikkeaa C:stä ja kr.ed:sta. A:ssa tahti näyttää seuraavalta:
	Pfte/VK	B: Tahti muutoin samanlainen kuin A:ssa, mutta bassoäänessä on 7/8:n kohdalla ilmeisesti kopiointivirheen takia <i>c'</i> -sävel.
6-7	Pfte/OK	A ja B: Oikean käden kuvio 4/4:n kohdalla poikkeaa C:stä ja kr. ed:sta sekä kuudennessa että seitsemännessä tahdissa:
8	Pfte/VK	A, B, C: Alennusmerkki 5/8:lle sijoittuvan <i>Ges</i> -sävelen edeltä puuttuu kaikista lähteistä. Kr.editiosta sitä on kuitenkin ehdotettu, sillä <i>Ges</i> tuntuu tässä kohdassa loogisemmalta kuin <i>G</i> ja lisäksi samantapaisessa sointukulussa tahdeissa 30-31 sitä on käytetty (<i>Ges</i> -sävel VK:lla 2/2:n kohdalla tahdissa 30). <i>G</i> -sävel ei silti liene tässä kohden mahdoton.
9	Pfte/VK	A ja B: Oikeinlunun varmistamiseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu <i>c'</i> -sävelen edeltä 4/8:lla.
9-10	Pfte/OK	B: Fraseerauskaari joka alkaa 9:n tahdin 9/16:n kohdalta päättyy vasta 8/16:lle tahdissa 10 eikä katkea tahtiviivaan kuten C:ssä.
16-17	Canto	C: <i>pp</i> -merkintä on vasta tahdin 17 alussa.
17	Canto Pfte/VK	A: -merkintä puuttuu. B: Oikeinlunun varmistamiseksi tarkoitettu alennusmerkki puuttuu <i>As</i> -sävelen edeltä 1/8:lla.
18	Pfte/VK	A ja B: 4/8:n kohdalle merkitty <i>as</i> -sävelen lisäksi <i>c'</i> -sävel:
22	Canto, Pfte Pfte/VK	B: Esitysmarkintä muodossa <i>Sostenuto, à piacere</i> (suuri alkukirjain, pilkku ja korko-merkinnät). B: Aksenttimerkit puuttuvat basson kvinteiltä 2/4:lla. A:ssa (OK:n ja VK:n yhteiset) aksenttimerkit pft-viivastojen välissä.
23	Pfte/VK	B: 3/4:n kohdalla soinnussa ylimääräinen, neljäsosan mittainen <i>Es</i> -sävel.
24	Pfte/VK	A ja B: Alennusmerkki puuttuu (suuren oktaavialan) <i>Ges</i> -sävelen edeltä 3/4:lla.
26	Pfte/VK	B: Alennusmerkki puuttuu <i>ges</i> ^l -sävelen edeltä 3/4:lla.
27	Pfte/OK Pfte/VK	B: Alin ääni eli <i>es</i> ² -sävel puuttuu soinnusta 1/4:lla. B: Aksenttimerkit puuttuvat basson oktaaveilta 2/4:lla. A:ssa (OK:n ja VK:n yhteiset) aksenttimerkit pft-viivastojen välissä.
28	Pfte/VK	B: Alennusmerkki puuttuu <i>Ges</i> -sävelen edeltä 2/2:lla.

31-32	Pfte	C: <i>f sempre</i> -merkintä jo tahdissa 31 alkaen 3/4:n kohdalta. B:ssä noin 1/8:n verran myöhemmin. Kr.edition ratkaisu on A:sta.
32	Pfte/VK	A: 3/4:n kohdalla olevassa soinnussa <i>as</i> ^l -sävelen asemesta <i>c</i> ² .
34	Canto, Pfte	A ja B: Fermaatit puuttuvat laulun lopusta.

Teksti

Madetoja on käyttänyt L.Onervan kolmisäkeistöisen runon kokonaan, miltei sellaisenaan. Kolmannen säkeistön loppuun säveltäjä on kuitenkin tehnyt pienen sana- tai oikeammin tavumuutoksen.

Tahti [Lähde: huomautus](#)

30 OT: *jälleen* eikä *jällehen*

Op. 25 n:o 2 Talvinen tie

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

OT	L.Onerva:	Iltakellot Helsinki 1912 Kustannusosakeyhtiö Kirja
A		Huolitellusti tehty käsikirjoituskopio (k.kop/C). Kirjoitusasu poikkeaa huomattavasti Madetojan normaalista käsialasta, mutta kyseessä saattaa silti olla säveltäjän puhtaaksikirjoitus. Opusnumeroksi kirjoitettu ensin <i>op. 25 n:o 2</i> , joka on käsin korjattu muotoon <i>op. 25 n:o 1</i> . Ensimmäisen nuottisivun alareunaan on lisätty kustannusnumero <i>R.E.W.98</i> . Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Käsikirjoituksen liitteenä on suomenkielinen teksti koneella kirjoitettuna. Säilytyspaikka HYK/F.
B		Oikovedos painettua laitosta <i>R.E.W.98</i> varten. Vedoksessa runsaasti Madetojan korjauksia ja myös muutoksia suhteessa käsikirjoituskopioon A. Säilytyspaikka HYK/F.
C		Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>R.E.W.98</i> , jossa muutama säveltäjän tekemä korjaus. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla <i>Kiitollinen tehtävä</i> . Kiitollinen tehtävä, varmaankin jokin suunniteltu sovitusyö, on kohdistunut Talvinen tie -lauluun, sillä käsin kirjoitetusta tekstistä on vedetty kaari sivun yläosassa olevan laulun nimen kohdalle. Säilytyspaikka OYK/MOK.
D		Painettu laitos <i>R.E.W.98</i> . Suomenkielinen teksti sekä Nino Runebergin ruotsinnot. Kustantaja A/B R.E.Westerlund O/Y, Helsingfors - Helsinki. Opusnumero: <i>Op. 25 N:o 2</i> .

B on päälähde. D on tosin piirretty alun perin A:n pohjalta, mutta oikovedoksessa (B) Madetoja on tehnyt useita muutoksia mm. esitysmarkintoihin. A on tärkeä vertailumateriaalina. C:ssä on rutiinikorjausten (otsikko- ym. pisteet yliviivattu) lisäksi tehty kaksi huomionarvoista korjausta.

Kriittiset huomautukset

Tahti [Instrumentti](#) [Lähde: huomautus](#)

1	Pfte	A: <i>p</i> -merkinnän lisäksi esitysohjeena <i>ben legato</i> . B: Madetoja yliviivannut <i>ben legato</i> -merkinnän.
1-10	Pfte/OK	A: Tahdin mittaiset ylä- ja alapuoliset fraseerauskaaret puuttuvat; yhdyskaaret ja väliläänen legatokaaret ovat paikoillaan. B: Madetoja lisännyt ylä- ja alapuoliset fraseerauskaaret.

- 8-9 Canto A: > -merkinnät puuttuvat. B: Madetoja lisännyt merkinnät.
- 18 Pfte/VK B ja D: Tahdin lopun korukuvio *Des-F₁-Des*. A:ssa kuitenkin *Des-Des₁-Des*, joka kontekstin huomioon ottaen tuntuu oikealta, ja jota on käytetty myös kr. editiossa.

- 18-28 Pfte/VK A: Tahdin 18 lopun korukuvion sekä tahtien 19-27 lopussa olevien kuudestoistaosatrioleiden alkusävelistä on vedetty fraseerauskaaret seuraavan tahdin alun puolinnuottiin:

B: Madetoja muuttanut fraseerauskaaret koskemaan vain itse koru- ja triolikuviota.

- 20 Pfte/OK A: 3/4:lla olevassa soinnussa on ylimääräinen (neljäsosan mittainen) *des²*-sävel. 4/4:lle sijoittuvaa sointua edeltävä alennusmerkki on virheellisesti *a¹*-sävelen eikä *ges¹*-sävelen edellä.

- 21-22 Pfte A: Katkoviiva *poco cresc.* -merkinnän perässä aina tahdin 22 loppuun asti.

- 23 Pfte/OK A: 4/4:lla olevasta soinnusta puuttuu *d³*-sävel. B: Madetoja lisännyt sävelen.

- 24 Canto A: Tahdin 1/4-sävelen ja 3/8-sävelen välille on merkitty kaari. B:ssä Madetoja kuitenkin jostain syystä yliviivannut kaaren.
Pfte/OK A: 2/4:lla olevan soinnun *d²*-sävelen edestä puuttuu palautusmerkki.

- 25 Pfte/OK A: 4/4:lla olevasta soinnusta puuttuu *d³*-sävel. B: Madetoja lisännyt sävelen.

- 28-34 Pfte/VK A: Fraseerauskaaret puuttuvat tahtien lopussa olevista kuudestoistaosatrioleista, lukuunottamatta tahtia 31, jossa kaari jälleen ulottuu seuraavan tahdin alun puolinnuottiin (vrt. tahteja 18-28 koskeva kommentti). B: Madetoja lisännyt kaaret ja korjannut tahdin 31 kaaren koskemaan vain itse triolia.

- 31 Pfte/VK A: 3/4:lla olevan soinnun sävelet ylhäältä alaspäin: *asas¹-fes¹-ces¹-b* sekä basson sävel *Es₁*. B: Madetoja korjannut em. soinnun *ces¹-b* -intervallin *des¹-ces¹*-intervalliksi.

- 33 Pfte A: Esitysmerkintänä *allarg. assai*. B: Madetoja merkinnyt määrään *assai* poistettavaksi.
Pfte/VK B ja D: Neljäsatauko puuttuu basso-äänestä 3/4:n kohdalta.

- 36 Canto, Pfte A: *Molto largamente* (*Molto* suurella alkukirjaimella).

- 37 Pfte/VK A: Bassoäänän viimeistä (*Des₁*) säveltä edeltävä korukuvio on varustettu triolinumerolla.

- 38 Pfte/VK A: 1/4:lla (väliäänessä) on sävel *des¹*. B: Madetoja muuttanut *des¹*-sävelen *b*:ksi.

- 43 Pfte/OK Pfte/VK A, B ja D: Puolitauko tahdin lopusta puuttuu. A: Triolinumero puuttuu tahdin loppupuolelta.

- 43-44 Pfte/VK A, B, D: Tahtiviivan molemmin puolin olevat *As*-sävelet yhdistävän yhdyskaaren tahdin 43 puoleinen osa puuttuu (A:ssa sivunvaihto, B:ssä ja D:ssä rivinvaihto tällä kohdalla). C: Madetoja täydentänyt yhdyskaaren.

- 44 Pfte A: Piano-osuudella oma *Tempo I*-merkintänsä.

- 44-53 Pfte/OK A: Tahdin mittaiset ylä- ja alapuoliset frasee-

- rauskaaret puuttuvat; yhdyskaaret ja väliäänien legatokaaret ovat paikoillaan. B: Madetoja lisännyt ylä- ja alapuoliset fraseerauskaaret.
- 52 Canto A: > -merkintä puuttuu tahdistä 52. Edellisen tahdin lopussa merkintä on. B: Madetoja lisännyt merkinnän tahtiin 52.

Teksti

Madetoja käyttänyt L.Onervan nelisäkeistöisen runon lähes sellaisenaan. Muutama välimerkkimuutos on tehty sekä yksi sanatoisto lisätty. B:ssä Madetoja on joutunut, mm. väärästä ladonnasta johtuen, korjaamaan runsaasti myös ruotsinkielisen tekstin virheitä. Koska kr. editiossa ei ole mukana ruotsinkielistä tekstiä, ei myöskään Madetojan sitä koskevia korjauksia ole kommentaarissa käyty läpi.

Tahti Lähde: huomautus

- 3-4 B: *ääneti, kahden.* (pilkku ja piste puuttuneet oikovedoksesta ja Madetoja on lisännyt ne).
- 9 A: Säkeen lopussa välimerkinä piste. B: Madetoja muuttanut pisteen OT:n mukaisesti huutomeriksi.
- 24 A ja D: *sairas sammuva* (ei pilkkua sanojen välissä). OT: *sairas, sammuva*. B: Madetoja merkinnyt pilkun lisättäväksi, mutta korjausta ei ole D:hen tehty. C:ssä Madetoja ei ole huomannut korjata tätä kohtaa.
- 25-26 OT: *nopeaan* (sanaa ei kerrata). A: *nopeaan nopeaan* (ei pilkkua sanojen välissä). B: Madetoja lisännyt pilkun sanojen väliin.
- 30 B: *välkkeessä* -sana ladottu väärin ja Madetoja korjannut oikeinkirjoituksen.
- 34 B: Madetoja korjannut väärin ladotun *kukkanen* -sanan oikeinkirjoituksen.
- 46 B: Ladonnassa jäänyt puuttumaan tavuviivoja: *suu-ta-si suu-te-len* ja Madetoja on lisännyt ne: *suu-ta-si suu-te-len*.
- 47 A: *Sano* (pilkku puuttuu sanan jäljestä). B: Madetoja lisännyt pilkun: *Sano*,

Op. 25 n:o 3 Tuulinen sää

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

- OT L.Onerva: Kaukainen kevät
Helsinki 1914
Kustannusosakeyhtiö Otava

A Huolitellusti tehty käsikirjoituskopio (k.kop/D). Kirjoitusasu poikkeaa huomattavasti Madetojan normaalista käsialasta, mutta kyseessä saattaa silti olla säveltäjän puhtaaksikirjoitus. Opusnumeroksi kirjoitettu ensin *op. 25 n:o 3*, joka on sitten korjattu muotoon *op. 25 n:o 2*. Ensimmäisen nuottisivun alareunaan on lisätty kustannusnumero *R.E.W.99*. Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Käsikirjoituksen liitteenä on suomenkielinen teksti koneella kirjoitettuna. Säilytyspaikka HYK/F.

B Oikovedos painettua laitosta *R.E.W.99* varten. Vedoksessa Madetojan korjauksia ja myös jonkin verran muutoksia suhteessa käsikirjoituskopioon A. Säilytyspaikka HYK/F.

C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.99*, jossa muutama säveltäjän tekemä korjausehdotus. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla *Herkullinen tehtävä!* Tehtävä, varmaankin jokin suunniteltu sovitus, on kohdistunut Tuulinen sää -lauluun, sillä käsin kirjoitetusta tekstistä on vedetty kaari sivun yläosassa olevan laulun nimen kohdalle. Säilytyspaikka OYK/MOK.

D Painettu laitos *R.E.W.99*. Suomenkielinen teksti sekä Nino Runebergin ruotsinnot. Kustantaja A/B R.E.Westerlund O/Y, Helsingfors - Helsinki. Opusnumero: *Op. 25 N:o 3*.

B on päälähte. **D** on tosin piirretty alun perin **A**:n pohjalta, mutta oikovedoksessa (**B**) Madetoja on tehnyt eräitä muutoksia mm. esitysmerkintöihin. **A** on tärkeä vertailumateriaalina. **C**:ssä on rutiinikorjausten (otsikko- ym. pisteet yliviivattu) lisäksi muutamia korjauskehdotuksia.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
		A: Opusnumero alun perin ollut <i>op. 25 n:o 3</i> , joka korjattu <i>op. 25 n:o 2</i> :ksi. B: Opusnumero ollut A :n korjatun merkinnän mukaan <i>op. 25 n:o 2</i> , jonka Madetoja on korjannut takaisin <i>op. 25 n:o 3</i> :ksi.
2 ja 4	Pfte	A: Pedaalin vapauttamista tarkoittavat merkit ovat juuri ennen 3/4:aa eli ennen tahtien lopussa olevaa kahdeksasosakulkua. B: Madetoja siirtänyt pedaalin vapauttamista tarkoittavat merkit tahtien loppuun.
5	Pfte/VK	A: Kokotauko puuttuu VK:n viivastolta.
9	Pfte	A: <i>Ped.</i> -merkintä hieman ennen 2/4:aa. C: Madetoja on harkinnut <i>Ped.</i> -merkinnän siirtämistä aiemmaksi: hän on piirtänyt nuolen pedaalimerkinnästä tahdin alkuun, mutta kirjoittanut kysymysmerkin nuolen viereen.
11-13	Pfte/VK	A: Tahtien 11 ja 12 <i>gis'</i> -sävelet (tahdin 11 puolinuotti ja tahdin 12 pisteellinen puolinuotti) on merkitty soitettavaksi kuudestoistaosa-tremolona:
		B: Madetoja on muuttanut erilliset <i>gis'</i> -sävelet yhtenäiseksi pitkäksi säveleksi yliviivaamalla tahtien 11 ja 12 vasemman käden tremolomerkinnät ja lisäämällä sävelten välille yhdyskaaret tahdista 11 tahdin 13 1/4:lle saakka. Madetoja on lisäksi tahdissa 11 lisännyt sävelen alkuun aksenttimerkin.
14 ja 16	Pfte/VK	A, B ja D: Duolimerkinnän alle jäävät vain neljäsosanuotit ja niiden välinen neljäsosatauko, viimeisen neljäsosatauon jäädessä mekinnän ulkopuolelle. Kr. ed:ssa duolimerkinnät on korjattu koko tahdin mittaisiksi.
21	Pfte/OK	A: Palautusmerkki puuttuu <i>c</i> ² -sävelen edestä. B: Madetoja lisännyt palautusmerkin.
24	Pfte/VK	B ja D: Aksenttimerkki puuttuu 2/4:n kohdalta.
26-27	Pfte	A: <i>c</i> ² -säveliä yhdistävän viivan asemesta sävelten välillä (ylöspäinen) nuoli.
27	Pfte	A: <i>Ped.</i> -merkintä hieman ennen 2/4:aa. C: Madetoja ehdottaa <i>Ped.</i> -merkinnän siirtämistä tahdin alkuun. Ts. hän on kirjoittanut <i>Ped.</i> -merkinnän tahdin alkuun ja vastaavasti yliviiwannut merkinnän 2/4:n kohdalta.
28	Canto	A: Alennusmerkki puuttuu <i>es</i> ² -sävelen edestä, mutta A :ssa ei myöskään rivi vaihdu tässä kohden.
30	Canto, Pfte	A: <i>poco rit.</i> -merkinnät puuttuvat. B: Madetoja lisännyt <i>poco rit.</i> -merkinnät.
35	Canto, Pfte	A, B, D: <i>misterioso</i> -merkintä annettu vain piano-osuudelle (ts. se on OK:n viivaston yläpuolella). C: ssä Madetoja on rengastanut <i>misterioso</i> -merkinnän ja vetänyt siitä nuolen ylöspäin, merkitsemättä kuitenkaan sen täsmällisemmin mitä on tarkoitettu. Kr. editiossa <i>misterioso</i> -merkintä on vain Canto-viivaston yläpuolella.
	Canto	A: <i>Poco sostenuto.</i> (iso alkukirjain).

Pfte **A:** *Poco sostenuto.* (iso alkukirjain, *sostenuto* lyhennetty).
Pfte/VK **A:** Ylennysmerkki puuttuu *gis'*-sävelen edeltä, mutta **A**:ssa ei tapahdukaan rivin vaihtumista tässä kohden.

39	Pfte	A: <i>mf</i> -merkinnän voisi miltei yhtä lailla tulkita olevan tahdin alussa kuin juuri ennen 2/4:aa. B: ssä <i>mf</i> -merkintä on kuitenkin juuri ennen 2/4:aa, eikä Madetoja ole asiaan puuttunut. A: ssa <i>a tempo</i> -merkintä on <i>mf</i> -merkinnän jälkeen.
46-50	Canto, Pfte	A: <i>Poco a poco</i> <i>lento</i> (iso alkukirjain). A: <i>Poco a poco</i> <i>lento</i> -merkinnän jälkeinen katkoviiva puuttuu.
47	Pfte	A: <i>Ped.</i> -merkintä hieman ennen 2/4:aa. C: Madetoja ehdottaa <i>Ped.</i> -merkinnän siirtämistä tahdin alkuun. Ts. hän on rengastanut 2/4:n kohdalla olevan <i>Ped.</i> -merkinnän ja vetänyt siitä nuolen tahdin alkuun.
50-51	Canto	A: <i>e dim</i> -merkinnän jälkeen katkoviiva tahdin 51 3/4:lle asti.
51	Pfte/VK	A: Ylennysmerkit puuttuvat <i>fis</i> ja <i>fis'</i> -sävelten edestä, mutta A :ssa ei rivi vaihdukaan tällä kohden.
52	Pfte/VK	A: Väliäänten (ks. tahdit 49-51) jatkeeksi tahdin 52 alkuun on merkitty kaksi neljäsosataukoa, mutta ne on yliviivattu.
56	Pfte/OK	A: Tahdin alkuun on merkitty puolitauko (tahdin ainoa tauko) ja fermaatti on sen kohdalla.
	Pfte/VK	A: Tahdin alkuun merkitty ensin puolitauko, mutta se on muutettu kahdeksi neljäsosatauksi.

Teksti

Madetoja käyttänyt L. Onervan kaksisäikeistöisen runon sellaisenaan muuttaen ainoastaan yhdessä kohden suuren alkukirjaimen pieneksi. **A**:n (partituurin) liitteenä on suomenkielinen teksti koneella kirjoitettuna. Liite poikkeaa välimerkkiensä osalta jonkin verran muista lähteistä. **B**:ssä Madetoja on joutunut, mm. ladontavirheiden vuoksi, tekemään korjauksia myös ruotsinkieliseen tekstiin.

Tahti Lähde: huomautus

35 **B:** *Ke-vät yö* (yksi tavuviiva puuttuu). Madetoja lisännyt tavuviivan: *Ke-vät-yö*

Op. 25 n:o 4 Synnyinmaja

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1914

Lähteet

OT	Larin Kyösti:	Kulkurin lauluja Porvoo 1899 Werner Söderström
A	Painettu laitos lauluäänelle ja pianolle julkaisussa: <i>Kodin ja Nuorison Laulukirja Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksinäisissä lauluja pianon säestyksellä I</i> Helsinki 1914, Kansanvalistusseura. Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä. Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.	
B	Yksinäisenä julkaisussa: <i>Kodin ja Nuorison Laulukirja Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksinäisissä lauluja I</i> <i>Säestyksetön painos</i> Helsinki 1914, Kansanvalistusseura. Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä. Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.	

Päälähde on **A**. **B**:tä on käytetty vertailumateriaalina lauluäänen ja esitysmerkintöjen osalta. Sävellyksestä ei ole säilynyt Madetojan käsikirjoitusta eikä muutakaan säveltäjän omakätisiä merkintöjä sisältävää lähdetä.

Kriittiset huomautukset

Tahti   **Instrumentti**   **Lähde: huomautus**

4-5   Pfte/OK   **A**: Tahtiviivan ylittävä (alempi) yhdyskaari puuttuu *g*¹-sävelten väliltä.

Teksti

Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin kuusisäikeistöstä runosta ensimmäisen, toisen, viidennen ja kuudennen säikeistön. Madetoja kertaa säikeistöjen jälkimmäisen säeparin. Muutoin alkuperäistekstiin on tehty ainoastaan eräitä kirjoitusasuun liittyviä muutoksia.

Tahti   **Lähde: huomautus**

8 ja 12   **A** ja **B**: Partituurin alle sijoittuvassa tekstiosuudessa 6. säikeistön 3. säkeen loppuun on painettu (*kuin*) osoittamaan 4. säkeen aloittavan *kuin*-sanana oikeaa lausutusta välittömästi 3. säkeen jälkeen tahtien 8 ja 12 viimeisellä kahdeksasosanuotilla.

Op. 25 n:o 5 Itkisit joskus illoin...

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1915

Lähteet

- OT**   Larin Kyösti: Kulkurin lauluja
Porvoo 1899
Werner Söderström
- A**   Nuori Suomi joulualbumi 1915 (XXV), nuottiliite. Julkaisija: Helsingin Uusi Kirjapaino-Osakeyhtiö, Helsinki. Vain suomenkielinen teksti.
- B**   Painettu laitos *A/B.F.M.1261*. Kustantaja: O.Y.Fazerin Musiikki-kauppa, Helsinki/A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors. Suomenkielisen tekstin lisäksi Nino Runebergin ruotsinkielinen käännös.

Madetojan käsikirjoitusta tästä laulusta ei tunneta, sellaista ei todennäköisesti ole säilynyt. Painetut laitokset **A** ja **B** ovat musiikilliselta substanssiltaan varsin identtiset. **B**:ssä dynaamisia merkintöjä on lisätty ja tarkennettu, mutta suurimmaksi osaksi ne pohjautuvat **A**:han. **B**:hen on tehty myös joitain muita pieniä muutoksia. **B** on päälähde.

A:ssa dynaamiset merkinnät on kirjoitettu ainoastaan piano-osuuteen, lauluäänessä niitä ei ole. **B**:ssä valtaosa dynaamisista merkinnöistä on **A**:n piano-osuuden merkintöjä, jotka sellaisenaan on siirretty myös lauluosuuteen ja jotka ovat siten yhteisiä sekä lauluäänelle että piano-osuudelle. Näiden merkintöjen puuttumista **A**:n lauluosuudesta ei kriittisissä kommentissa yksityiskohtaisesti käsitellä.

Kriittiset huomautukset

Tahti   **Instrumentti**   **Lähde: huomautus**

1-40   Canto   **A**: Dynaamiset merkinnät puuttuvat lauluäänestä.

3   Pfte/OK ja VK   **A**: Fraseerauskaaret puuttuvat.

4   Pfte/OK   **B**: Tahdin jälkipuoliskolla myös alapuolinen fraseerauskaari. Kr.ed:ssa noudatettu tässä tahdissa ja myös tahdeissa 17 ja 30 **A**:n ratkaisua eli nuottien yläpuolista fraseerauskaarta.

5   Pfte   **A**: $\llcorner$ -merkintä on hieman lyhyempi, alkaen 3/4:n kohdalta.

7   Pfte/VK   **B**: Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitetut palautusmerkit 2/2:n kohdalta puuttuvat.

7-8   Canto, Pfte   **A**: Crescendo on merkitty piano-osuuteen tahdin 7 loppuun sijoittuvalla *cresc.* -merkinnällä, toisella, tahdin 8 alkuun sijoittuvalla *cresc.* -merkinnällä ja siitä eteenpäin tahdin 8 loppuun ulottuvalla katkoviivalla. **B**:ssä nämä on korvattu molempien tahtien loppuun sijoitetuilla $\llcorner$ -merkinnöillä, jotka sitten on siirretty myös lauluosuuteen.

8   Pfte/OK   **A**: Fraseerauskaaret nuottien yläpuolella eikä alapuolella.

9   Pfte/VK   **A**: Tahdin jälkipuoliskon kvintti-intervalli on puolinuotin mittainen, eikä viimeisellä kahdeksasosalla ole *G*₁-säveltä. Silti vastaavassa kohdassa myöhemmin, tahdissa 34, vasemman käden kuvio on samanlainen kuin **B**:ssä (ja kriittisessä editiossa).

9-10   Canto   **B**:ssä **A**:n piano-osuuden *dim.* -merkintä siirretty lauluosuuteen ilman katkoviivaa. Näin on menetelty vastaavassa kohdassa myös myöhemmin (tahdit 22-23).

10   Pfte/OK   **A**: Fraseerauskaari nuottien yläpuolella eikä alapuolella.

10   Pfte/VK   **A** ja **B**: Molemmissa lähteissä oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitettuja (ei pakollisia) kromaattisia merkintöjä on käytetty hieman epäohdonmukaisesti. Joskus merkintä/merkinnät on sisällytetty **A**:han, joskus **B**:hen ja joskus molempiin. Tahdin 10 viimeiselle neljäsosalle merkitty, muistin tueksi tarkoitettu korotusmerkki on toimittajan lisäys. Sitä ei ole **A**:ssa eikä **B**:ssä, mutta muissa vastaavissa kohdissa tämäntapainen muistutus löytyy molemmista tai jommasta kummasta lähteestä.

11-13   Pfte   **A**: Tahdin 11 $\llcorner$ ja tahdin 12 $\ggcorner$ -merkintä ovat **A**:ssa sijoitukseltaan ja kestoltaan hieman erilaiset kuin **B**:ssä (ja kriittisessä editiossa): **A**:ssa $\llcorner$ -merkintä ulottuu 11. tahdin 3/4:n kohdalta 12. tahdin 1/4:lle ja $\ggcorner$ -merkintä 12. tahdin 3/4:n kohdalta 13. tahdin 1/4:lle.

13   Pfte/VK   **A**: Fraseerauskaari 1/2:n ja 2/2:n väliltä puuttuu.

14   Pfte   **A**: Tahdin alussa *p* -merkintä (*p* -merkintä **A**:ssa myös tahdissa 16 kuten **B**:ssä ja kr.ed:ssa).

16   Pfte/OK   **A**: Fraseerauskaari puuttuu.

17   Pfte/OK   **B**: Tahdin alkupuolen fraseerauskaari nuottien yläpuolella ja jälkipuoliskon fraseerauskaari nuottien alapuolella. Kr.ed:n ratkaisu on **A**:sta.

17   Pfte/VK   **A**: Tahdin jälkipuoliskon fraseerauskaari puuttuu.

18   Pfte   **A**: $\llcorner$ -merkintä alkaa vasta 3/4:n kohdalta.

19   Pfte/OK   **A**: Tahdin alun puolinuotista (*e*²) puuttuu nuotinvarsi.

21   Pfte/OK   **A**: Fraseerauskaaret puuttuvat.

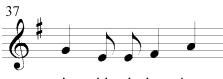
22   Pfte   **A**: *dim.* -merkintä vasta 6/8:n jälkeen.

23   Canto   **B**: Säerajamerkki puuttuu tahdin kahden viimeisen kahdeksasosan väliltä

23   Pfte/OK   **A**: Fraseerauskaari tahdin jälkipuoliskolta puuttuu.

23   Pfte/VK   **B**: Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitetut palautus- ja korotusmerkit puuttuvat tahdin jälkipuoliskolta.

24   Pfte/OK   **A**: Tahdin ensimmäisessä soinnussa on myös *e*² -sävel.

- 25 Pfte A: > -merkintä alkaa jo tahdin alusta ja päättyy tahdin loppuun.
- 26 Pfte Pfte/VK A: *mp* -merkintä puuttuu.
A: Sävel 4/8:n kohdalla on *a* eikä *e* kuten B:ssä.
B: Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitettu palautusmerkki 6/8:n edestä puuttuu.
- 27 Pfte A: Tahdin alussa *p* -merkintä, joka B:stä puuttuu.
- 28 Pfte B: Otteet tahdin kahdella viimeisellä kahdeksasosalla on merkitty OK:n viivastolle, mikä saa *g*-sävelten välisen yhdyskaaren näyttämään fraseerauskaarelta. < -merkintä on VK:n viivaston alapuolella alkaen heti 3/8:n jälkeen. Kr.ed:ssa tämä tahti on nuotinnettu A:n mukaisena
- 29 Pfte A: Fraseerauskaaret puuttuvat.
- 30 Pfte/OK A: palautusmerkki 4/4:n kohdalla *a*-sävelen edestä puuttuu. B: Tahdin jälkipuoliskon fraseerauskaari nuottien alapuolella, kr.ed:n ratkaisu on A:sta.
- 34 Pfte A:ssa tahdin 33 lopussa alkaneen crescendon jatkuminen on merkitty tahtiin 34 sijoitetulla < -merkillä eikä katkoviivalla, kuten B:ssä.
Pfte/OK A: Fraseerauskaaret tahdin alku- ja loppupuoliskolta puuttuvat.
Pfte/VK A: Fraseerauskaari tahdin jälkipuoliskolta puuttuu.
- 35 Canto B: Johdonmukaisuuden vuoksi myös lauluäänessä pitäisi tahdin 35 alussa olla *poco f*-merkintä ja tahdin lopussa *dim.* -merkintä, sillä aiemmin vastaavissa kohdissa samat A:n piano-osuuteen merkityt ohjeet on siirretty B:ssä myös lauluääneen. Tästä kohdasta ne kuitenkin puuttuvat.
- 35-36 Pfte A: *dim.* merkintä vasta tahdin 36 alussa.
- 36 Pfte/OK A: *e*^l-sävel tahdin jälkipuoliskolla ei ole puolinuotin mittainen vaan se on jakautunut kahdeksi neljäsosaksi. Tahdin jälkipuoliskon fraseerauskaari on A:ssa nuottien yläpuolella.
Pfte/VK A: Tahdin alun sointu on VK:n viivastolla neljäänäinen. A:ssa on B:n kolmen sävelen lisäksi vielä *Fis* -sävel. Kyseessä on ilmeinen painovirhe. B: Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitetut korotusmerkit puuttuvat tahdin viimeiseltä neljäsosalta .
- 37 Canto, Pfte Canto A: *mf* -merkinnät puuttuvat.
A: Melodiarytmi ja sanajärjestys eroavat B:stä (ja kriittisestä editiosta):
-

 it - ki - sit jos - kus
- 39 Pfte/VK B: Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu 3/4:lle sijoittuvan *g*-sävelen edeltä.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Larin Kyöstin runon kaikki kolme säkeistöä. Runon viimeisen säkeen sanajärjestystä on B:ssä muutettu.

Tahti Lähde: huomautus

7-12 OT: *katselen sinua lehvien läpi ja unhotan elämän hauraan.*
(Ei kertauksia eikä ylimääristä ja-sanaa).

20-25 OT: *kauvas lähden maaliman teille,*

ma veistin jo matkasauvan.

(Ei kertauksia eikä ylimääristä ja-sanaa).

33-38 OT: *Muiston kukkia poimisit ja itkisit joskus illoin.*

(Ei kertauksia eikä ylimääristä ja-sanaa).

36-38 B: Alkuperäistekstin viimeinen säe *ja itkisit joskus illoin.* muutettu muotoon: *ja joskus itkisit illoin.* A:ssa tämä kohta on OT:n mukainen.

Viisi laulua, op. 26

Op. 26 n:o 1 Jää hyvästi

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

- OT L.Onerva: Kaukainen kevät
Helsinki 1914
Kustannusosakeyhtiö Otava
- A Madetojan käsikirjoitus. Kansilehdellä teksti: *Kaksi laulua / N. 1 / Jää hyvästi / L. Madetoja* / jokin lyhenne, josta vaikea saada selkoa, mahdollisesti: *I.Op.no* (Ilman opusnumeroa) tai *S.P.no* (Sopraano. Piano.). Käsikirjoitus on ilman opusnumeroa. Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, R.Lindqvistin ruotsinnois muulla käsialalla. Säilytyspaikka: HYK/F.
- B Käsikirjoituskopio. Ei ilmeisesti Madetojan oma, vaan jonkun muun tekemä. Nuottiarkilla todennäköisesti painatusvaiheeseen liittyviä (kaivertajan?) numeromerkintöjä. Ei opusnumeroa. Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Säilytyspaikka: HYK/F. Jää hyvästi -laulun kahden käsikirjoituksen liitteenä säilytetään (HYK/F) kahta tekstiarkkia, joista toisessa on ruotsinkielinen tekstikäännös käsin kirjoitettuna ja toisessa sekä suomenkielinen teksti että ruotsinkielinen käännös koneella kirjoitettuna. Tekstiarkit liittyvät oletettavasti laulun toimitusvaiheeseen ja siis pikemminkin käsikirjoitukseen B.
- C Painettu laitos R.E.W.58., jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- D Painettu laitos R.E.W.58. (2. painos). Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Opusnumero tässä laitoksessa: *Op. 25 n:o 1.*

Päälähde on A. B on kopio A:sta, mutta ei substanssiltaan täysin identtinen tämän kanssa (ei huolellisesti kopioitu). D:tä piirrettäessä on lähteenä ilmeisesti käytetty B:tä ja siksi D:ssä kertautuvat B:n puutteet. C:hen Madetoja on tehnyt joitain pieniä korjauksia ja lisäksi C:ssä on säveltäjän ehdotuksia koskien pedaalien käyttöä. Pedaalimerkintöjä ei ole otettu kriittiseen laitokseen, mutta ne on selostettu kriittisissä kommentteissa.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
0-1	Canto, (Pfte)	B ja D: Tempomerkintä puuttuu.
1	Pfte/VK	D: Ylimääräinen fraseerauskaari 1/4 - 3/4.
3	Canto Pfte Pfte/OK	B ja D: <i>p</i> -merkintä puuttuu. C: Pedaaliehto: 3/4:Ped - 6/4:*. B ja D: Fraseerauskaari 2/4:n ja 3/4:n väliltä puuttuu.
4	Pfte/VK	B ja D: Ylimääräinen fraseerauskaari 1/4 - 3/4.
6	Canto Pfte	B ja D: > -merkintä puuttuu. C: Pedaaliehto: 3/4:Ped - 6/4:*.
8-9	Canto, Pfte	B ja D: Lauluäänän < -merkintä sijoittuu kokonaisuudessaan tahtiin 8: 1/4-3/4. Pianon < -merkintä samoin kokonaan tahdissa 8: 3/4-4/4.
9	Pfte	C: Pedaaliehto: 1/4:Ped - juuri ennen 3/4:*; 3/4:Ped - tahtiviivalla:*

	Pfte/VK	D: Ylimääräinen (tarpeeton) fraseerauskaaren loppu tahdin alussa.
10	Canto	B ja D: >>> -merkintä puuttuu.
11-12	Canto, Pfte	B ja D: >>> -merkinnät puuttuvat.
15-16	Pfte/OK	D: Jälkimmäinen fraseerauskaari alkaa vasta tahdin 16 1/4:lta.
17	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 1/4:Ped - [*-merkintä puuttuu, ilm. tarkoitettu kuten tahdissa 9, eli juuri ennen 3/4]; 3/4:Ped - tahtiviivalla:*
18	Pfte/OK	B ja D: Yhdyskaari 2/4 - 3/4 (g ² -sävel) puuttuu. Ylimääräinen yläpuolinen legatokaari 2/4-3/4.
20-21	Pfte	D: <i>dim.</i> tahdissa 20, 3/4:n kohdalla.
21	Pfte/VK	B ja D: Fraseerauskaari 1/2-2/2 puuttuu.
22-23	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: Tahti 22, 1/4:Ped - tahti 23, 3/4:*
24	Pfte Pfte/VK	B ja D: p -merkintä puuttuu. D: Ylimääräinen fraseerauskaari 1/4 - 3/4.
26	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 3/4:Ped - 6/4:*
27	Pfte/VK	D: Ylimääräinen fraseerauskaari 1/4 - 3/4.
28-29	Canto, Pfte Pfte/OK	B ja D: >>> -merkinnät puuttuvat. B ja D: Fraseerauskaari tahtien väliltä puuttuu.
29	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 1/4:Ped - 6/4:*
29-30	Pfte/OK	D: Fraseerauskaari puuttuu tahtiviivan kohdalta.
30	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 1/4:Ped - [*-merkki puuttuu].
30-31	Pfte/OK	B ja D: Kaaret tahtien väliltä puuttuvat.

Teksti

Madetoja käyttänyt L.Onervan alkutekstin kokonaan ja runsaita sana- ja säekertauksia lukuunottamatta muutoksitta.

Tahti Lähde: huomautus

0-6	OT: Säeparia ei kerrata.
7-12	OT: Säettä ei kerrata
18	B: <i>ett</i> (heittomerkki sanan lopusta puuttuu).
19-21	OT: Sanaparia <i>mun täytyvi</i> ei kerrata.
24-29	OT: Säeparia ei kerrata
29-31	OT: Sanaparin kertaus <i>jää hyvästi</i> puuttuu.

Op. 26 n:o 2 Vieno siipi

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

OT	L.Onerva:	Kaukainen kevät Helsinki 1914 Kustannusosakeyhtiö Otava
A	Madetojan käsikirjoitus. Kannessa teksti: <i>Kaksi laulua / N 2 / Vieno Siipi</i> / [jokin lyhenne, josta vaikea saada selkoa, mahdollisesti: <i>L.Op.no</i> (Ilman opusnumeroa) tai <i>S.P-no</i> (Sopraano. Piano)] / <i>L. Madetoja</i> . Käsikirjoitus on ilman opusnumeroa. Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, R.Lindqvistin ruotsinno muulla käsialalla. Säilytyspaikka: HYK/F.	

B	Käsikirjoituskopio. Ei ilmeisesti Madetojan oma, vaan jonkun muun tekemä. Arkilla todennäköisesti painatusvaiheeseen liittyviä (kaivertajan?) numeromerkintöjä. Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Säilytyspaikka: HYK/F. Vieno siipi -laulun kahden käsikirjoituksen liitteenä säilytetään (HYK/F) kahta tekstiarkkia, joista toisessa on ruotsinkielinen tekstikäännös käsin kirjoitettuna ja toisessa sekä suomenkielinen teksti että ruotsinkielinen käännös koneella kirjoitettuna. Tekstiarkit liittyvät oletettavasti laulun toimitusvaiheeseen ja siis pikemminkin käsikirjoitukseen B .
C	Painettu laitos <i>R.E.W.59.</i> , jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Kanteen kirjoitettu Madetojan käsialalla: <i>Jousiork. ja joku puhallin</i> . Säilytyspaikka OYK/MOK.
D	Painettu laitos <i>R.E.W.59.</i> , jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.
E	Painettu laitos <i>R.E.W.59.</i> Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Ei opusnumeroa.

Päälähde on **A**. **B** on ilmeisesti kopio **A**:sta, mutta ei substanssiltaan täysin identtinen tämän kanssa (ei huolellisesti kopioitu). **E**:tä piirrettäessä on lähteenä ilmeisesti käytetty **B**:tä ja siksi **E**:ssä kertautuvat **B**:n puutteet. **C**:hen Madetoja on tehnyt eräitä pieniä, mutta tärkeitä korjauksia ja **D**:ssä Madetoja on muutaman musiikilliseen substanssiin liittyvän korjaus-ehdotuksen lisäksi ehdottanut muutosta eräaseen ruotsinkielisen tekstikäännöksen kohtaan.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	B ja E: p -merkintä puuttuu.
4	Pfte	B ja E: <<< -merkintä päättyy vasta 4/4:lle.
5	Pfte	B ja E: >>> -merkintä päättyy jo 4/8:lle.
6	Pfte	B ja E: pp -merkintä puuttuu.
7	Pfte/VK	A, B, E: Yhdyskaari <i>d</i> -sävelten väliltä (2/4-3/4) puuttuu. Madetoja on lisännyt sen kuitenkin C :hen. Koska kohta on analoginen tahtien 8 ja 21 samantapaisille ratkaisuille, on korjausta noudatettu kr. editiossa.
8	Canto Pfte	B ja E: <<< -merkintä puuttuu. B ja E: p on jo 1/4:n kohdalla.
9-10	Pfte/OK	B ja E: Alapuoliset fraseerauskaaret puuttuvat.
10-11	Canto	B ja E: <<< ja >>> -merkinnät puuttuvat.
13	Pfte/VK	B ja E: Kaari <i>gis</i> - ja <i>h</i> -sävelten väliltä (1/4-2/4) puuttuu.
13-14	Canto Pfte/VK	B ja E: Säerajamerkintä tahtien välistä puuttuu. B ja E: Yhdyskaari <i>c</i> ¹ -sävelten väliltä tahtiviivan kohdalla puuttuu.
15	Pfte/OK	B ja E: Fraseerauskaari päättyy <i>fis</i> ¹ -säveleen (2/2:lle) eikä jatku seuraavaan tahtiin.
15-16	Canto	B ja E: >>> -merkintä sekä pp -merkintä puuttuvat.
16	Pfte/OK Pfte	B, E: Väliäänänen <i>fis</i> ¹ -sävel (3/4:lla) puuttuu. C ja D: Väliääni korjattu synkoopiksi (ts. <i>g</i> ¹ -sävel puolinuotiksi). A :ssa kuitenkin neljäs-osarytmi (<i>g</i> ¹ - <i>fis</i> ¹ ; 2/4-3/4). B ja E: <i>espr</i> -merkintä tahdin lopulta puuttuu.
18-19	Pfte	B ja E: <<< -merkintä alkaa tahdin 18 alusta ja päättyy sen viimeiselle neljäsosalle.
20	Canto, Pfte Pfte/OK	E: <i>rit</i> -merkintä on virheellisesti sijoitettu lauluääneen (tauon kohdalle). A: Paitsi OK:n viivaston yläpuolella, myös VK:n viivaston alapuolella on <i>rit</i> -merkintä. B, E: Yhdyskaari <i>d</i> ² -sävelten väliltä (2/4-3/4)

- puuttuu. C:hen Madetoja on lisännyt sen.
B ja **E**: 3/4:lta e^1 -sävelestä alkava fraseerauskaari päättyy fis^1 -säveleen (4/4:lle), kun sen pitäisi ulottua seuraavan tahdin f^1 -säveleen.
- 21 Canto, Pfte **E**: Canto-viivaston yläpuolella tempomerkin­tänän *a tempo / tranquillo* ja Pfte-viivaston ylä­puolella *a tempo*. Nuottien piirtäjä on ymmär­tänyt hidastuksen ja tempoon paluun tapahtu­van sekä lauluäänessä (vrt. tahdin 20 *rit* -mer­kintä lauluäänessä) että piano-osuudessa. Madetoja on kuitenkin tarkoittanut hidastuksen tapahtuvan vain piano-osuudessa (lauluään­en taun aikana). Kr. ed:n ratkaisu on A:n mukainen.
Pfte/VK **B** ja **E**: Yhdyskaari kahden G-sävelen väliltä (2/4-3/4) puuttuu.
- 22 Pfte/VK **B** ja **E**: C-sävelen ja H_1 -sävelen välillä (1/2-2/2) tarpeeton kaari.
- 24 Canto **E**: Säerajamerkki d^2 -sävelten väliltä puuttuu; **mp**-merkintä 4/4:lta puuttuu (siirtynyt tahdin 25 alkuun).
- 25 Canto **E**: **mp**-merkintä tahdin alussa.
- 26 Pfte/OK **A**, **B**, **E**: Sävelestä g^1 (1/4:lta) alkava fraseerauskaari päättyy säveleen a^1 (2/4:lle). C:ssä Madetoja jatkanut sitä 3/4:lle g^1 -säveleen. Kriittiseen laitokseen on valittu jälkimmäinen ratkaisu siksi, että se on analoginen VK:n kaarituksen kanssa.
- 27 Pfte/OK **D**: Madetoja yliviiwannut oikean käden soinnun ylimmän sävelen (c^2) ja kirjoittanut tilalle es^2 -sävelen. Korjauksen viereen hän on kuitenkin laittanut kysymysmerkin. Ja muiden lähteiden perusteella korjaus onkin aiheeton.
- 28-29 Pfte/OK **B** ja **E**: Tahtiviivan ylittävä kaari d^2 ja e^2 -sävelten väliltä puuttuu.
- 29-30 Pfte/OK **B** ja **E**: Tahtiviivan yli ulottuva yhdyskaari g^1 -sävelten väliltä puuttuu.
- 30 Pfte/VK **B** ja **E**: Puolitauko aläänestä puuttuu.

Teksti

Madetoja käyttänyt L.Onervan alkutekstin sellaisenaan, ilman muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

- 14 **B** (partituuri): aivan kuin olisi kirjoitettu *kaihtua* eikä *haihtua*, mikä voi olla viitteenä nuottikopion tekijän äidinkielestä (ei ehkä suomenkielinen).
- 15 **B** (partituuri) ja **E**: *vieno siipi* erikseen kirjoitettuna. **OT**:ssä ja **A**:ssa sanojen välillä on tavuviiva.
- 15-16 **B** (konekirjoitettu teksti): *vieno-siipi-uni* (ylimääräinen tavuviiva).

Op. 26 n:o 3 Majan ma tahtoisin rakentaa

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1914

Lähteet

- OT** Larin Kyösti: Kulkurin lauluja
Porvoo 1899
Werner Söderström
- A** Painettu laitos lauluäänelle ja pianolle julkaisussa:
Kodin ja Nuorison Laulukirja
Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksinäisiä lauluja pianon säestyksellä I
Helsinki 1914, Kansanvalistusseura.
Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä.
Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.

- B** Yksinäisenä julkaisussa:
Kodin ja Nuorison Laulukirja
Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksinäisiä lauluja I
Säestyksetön painos
Helsinki 1914, Kansanvalistusseura.
Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä.
Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.
- C** Madetojan sovitus mieskuorolle kokoelmassa
Leevi Madetoja
Mieskuorolaulut
Helsinki 1989
Ylioppilaskunnan Laulajat.
Painopaikka: Kirjapaino offset Pukkila Oy.

Päälähde on **A**. **B**:tä on käytetty vertailumateriaalina lauluään­en ja esitysmerkintöjen osalta. **C**:stä on tarkistettu kahden kr.edition lisäksi, 6. säkeistöön liittyvän, lausutusrytmiohjeen oikeellisuus. Sävellyksestä ei ole säilynyt Madetojan käsikirjoitusta eikä muutakaan säveltäjän omakätisiä merkintöjä sisältävää lähdetä.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte/VK	A : Bassoään­en neljäsosanuoteille tahdin jälki­puoliskolla on piirretty sekä ylös- että alas­päiset varret.
4	Pfte/VK	A : <i>Ped.</i> -merkintä vasta 2/8:n kohdalla. Kr. editiossa lähdetty kuitenkin siitä, että kyseessä on painatusvaiheessa syntynyt (toimittajan, kaivertajan) virhe, ja että <i>Ped.</i> -merkinnän tulee olla jo tahdin alussa <i>Fis</i> ₇ -sävelen kohdalla.
4 ja 8	Canto	A ja B : Pikkunuotein merkityt lausutusrytmit puuttuvat 6. säkeistöstä. Ne on lisätty kr. edition C :n mukaisina.
5	Canto	B : Esitysmarkintänä <i>mf</i> . Kyseessä painovirhe, sillä tätä edeltävä esitysmarkintä (laulun alussa) on myös <i>mf</i> . A :ssa on <i>mp</i> .
10	Pfte/VK	A : Tahdin alun oktaaviotteen nuoteilla ($d-d'$) on yhteinen alapäinen nuotinvarsi ja lisäksi d' -sävelellä oma ylöspäinen vartensa.

Teksti

Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin kuusisäkeistöä runosta ensimmäisen, toisen ja kuudennen säkeistön. Alkuperäistekstiin, kirjoitusasua lukuunottamatta, ei ole tehty muutoksia. Kr. editiossa on noudatettu **OT**:n kirjoitusasua (välimerkit; suuret/pienet alkukirjaimet), koska se on nykyaikaisempi kuin **A**:n kirjoitusasu, ja koska Madetojan käsikirjoitusta ei ole ollut käytössä säveltäjän kannan varmistamiseksi. **A**:ssa ja **B**:ssä säkeistöt on numeroitu **OT**:n säkeistörakennetta noudattaen 1, 2 ja 6. Tämä numerointi on säilytetty kr. editiossa.

Tahti Lähde: huomautus

- 1 **B**: 2. säkeistössä *metsään* eikä *metsähän*. Kyseessä lienee painovirhe, sillä myös **OT**:ssa on *metsähän*.

Op. 26 n:o 4 Merituuli

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1916

Lähteet

- OT** L.Onerva: Runoja
Helsinki 1908
Vihtori Kosonen
- A** Madetojan käsikirjoitus. Ei opusnumeroa. Suomenkielinen teksti. Ensimmäisen partituurisivun yläreunassa omistus: *Aino Acktéille syvimmällä ihailulla*. Säilytyspaikka: S-A.
- B** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *K.G.F.973.*, jossa säveltäjän merkintöjä. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla *Löyryy jo ork.säestys*. Säilytyspaikka OYK/MOK.

C	Painettu laitos <i>K.G.F.973</i> . Kustantaja Helsingfors Nya Musikhandel (K.G.Fazer), Helsingfors. Ei opusnumeroa. Suomenkielinen teksti. Omistus muodossa: <i>Aino Actëlle omistettu</i> .	Pfte/VK	A ja C: Madetoja merkitsee tahdin jälkipuoliskon neljäsoatriolin kaarella ja numerolla.
A on lähde. C on verraten samansisältöinen A:n kanssa, mutta siihen on kuitenkin tehty melko runsaasti esitysmerkintöjä koskevia muutoksia ja lisäyksiä. Toisaalta siinä on myös eräitä ilmeisiä virheitä. K.kop/C kadoksissa. B:hen Madetoja on tehnyt kaksi korjaus ehdotusta.		11 Pfte/OK Pfte/VK	A: Neljäsoa- ja puolitauko puuttuvat. C: Vasemman käden <i>fzp</i> -merkintä puuttuu.
Em. lähteiden lisäksi laulusta on olemassa lyhyt luonnos, johon Madetoja hahmotellut melodiaa 12 tahdin verran sekä piano-osuutta yhteensä n. 9 tahtia. Melodia ei poikkea lopullisesta, tosin yhdessä tahdissa on hahmoteltu myös vaihtoehtoista melodiakulkua. Myös piano-osuuden keskeiset motiivit ovat jo mukana. Luonnos on kirjoitettu samalle säveltasolle kuin A ja C, mutta silti Madetoja käyttää siinä <i>F-d</i> -sävelalan etumerkintää eli yhtä b-merkkiä viivaston alussa. Luonnoksen säilytyspaikka: HYK/MT.		11-15 Pfte/OK	A: Tremolo merkitty kokonuein ($\circ \equiv \circ$).
		12 Pfte	A: <i>p</i> -merkintä puuttuu.
		14 Pfte/VK	A: puolitauko puuttuu tahdin jälkipuoliskolta.
		16 Pfte (/OK) Pfte/VK	A: > -merkintä puuttuu tahdin jälkipuoliskolta. A: Muistin tueksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu <i>a</i> -sävelen edestä (2/4:lla).
		17 Pfte	A: Numeromerkintä ja fraseerauskaari puuttuvat sekstolikuviosta 1/4:n kohdalla.
		Pfte/OK	A: Ylimääräinen fraseerauskaari <i>h'</i> - <i>c</i> ² (2/4-6/8). Silti myös pitempi, tahdin loppuun ulottuva, fraseerauskaari on paikoillaan. C: numeromerkintä puuttuu triolikuviosta 4/4:n kohdalla.
Kriittiset huomautukset		18-19 Pfte	A, C: Ks. kommentti koskien tahteja 2-3.
Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus	
1	Pfte	A: <i>col Ped.</i> -merkintä puuttuu.	
1-2	Canto	A: < -merkintä alkaa vasta tahdin 2 alusta (kuten samantapaisessa kohdassa tahdissa 18) ja päättyy tahdin puolen välin tienoille.	
2	Pfte/VK	C: 2/4:lle ja 4/4:lle osuvien triolikuvioiden kaaret alkavat jo triolin ensimmäiseltä kahdeksasosalta. 4/4:lle osuvan triolikuvioiden kaari päättyy triolin viimeiselle kahdeksasosalta eikä jatku tahdin 3 alkuun.	
2-3	Pfte	A ja C: < ja > -merkinnät kohdistuvat ilmeisesti pääasiassa OK:lle, samaan tapaan kuin tahtien 4 ja 20 merkinnät kohdistuvat VK:lle. Tahdeissa 2-3 (ja 18-19) Madetoja on (A:ssa) kuitenkin piirtänyt ko. merkinnät viivastojen väliin (tahdeissa 4 ja 20 sitä vastoin VK:n viivaston alle).	
3	Pfte/VK	C: 1/4:lle osuvan triolikuvioiden kaari alkaa triolin ensimmäiseltä kahdeksasosalta ja päättyy triolin viimeiselle kahdeksasosalta eikä siis jatku 2/4:lle asti.	
4	Pfte	B, C: < ja > -merkinnät OK:n ja VK:n viivastojen välissä. A:ssa kuitenkin VK:n viivaston alla. Samankaltaisessa tahdissa 20 myös C:ssä piirretty VK:n viivaston alle.	
	Pfte/OK	A: Madetoja piirtänyt kaaren huolimattomasti. On mahdollista, että hän on fraseerauskaaren asemesta tarkoittanut <i>a</i> ² -sävelten välistä yhdyskaarta (vrt. motiivin tihennetyt muunnokset tahdeissa 5-6). C:ssä kuitenkin fraseerauskaari. Vastaava tilanne toistuu tahdissa 20, jossa kysymys yhdyskaaresta herää kaksoiskaarituksen johdosta vieläkin ilmeisemmin.	
5	Pfte/OK	A: Ylennysmerkit puuttuvat <i>dis</i> ² ja <i>dis</i> ³ -sävelten edestä (8/8:lla).	
5-6	Canto	C: < -merkintä päättyy jo tahdin 5 loppuun eikä ulotu tahtiin 6.	
6	Pfte/VK	A: Aksenttimerkki puuttuu 5/8:n kohdalta. A:ssa kuitenkin <i>fz</i> -merkintä Pfte-viivastojen välissä keskellä ja siten huomattavasti lähempänä VK:ttä kuin C:ssä, jossa se painoteknisistä syistä sijoittuu lähemmäs OK:n viivastoa. C: Sulut puuttuvat tahdin alun C-säveltä edeltävän palautusmerkin ympäriltä.	
9	Canto	A: > -merkintä alkaa vasta tahdin puolivälistä.	
	Pfte	A: Aksenttimerkit puuttuvat.	
	Pfte/OK	A: Muistin tueksi tarkoitettu ylennysmerkki puuttuu <i>cis</i> ² -sävelen edestä (2/2:lla).	
10	Pfte	C: Katkoviiva puuttuu <i>dim.</i> -merkinnän perästä.	
		26 Canto	C: < -merkintä puuttuu tahdin alusta. B:ssä Madetoja on ehdottanut tähän kohtaan <i>allarg.</i> -merkintää.
		26-27 Pfte	A: Tremolo merkitty kokonuein (vrt. tahtit 11-15).
		27 Pfte Pfte/VK	A: Pedaalimerkinnät puuttuvat. A: Aksenttimerkki puuttuu 3/4:lla triolikuvioiden ensimmäiseltä kahdeksasosuudelta.
		28 Pfte	A: 1/4:lle sijoittuvan soinnun edellä on ollut arpeggio-merkki, joka kuitenkin yliviivattu.
		Pfte/OK	A: <i>8va</i> -merkintä puuttuu 5/8:n kohdalta.
		28-29 Pfte/VK	C: Bassoklaavi merkitty g-klaavivaiheen jälkeen virheellisesti vasta tahdin 29 alkuun. A: Bassoklaavi merkitty jo tahtiin 28 ennen 3/2:n kohdalla olevia säveliä.
		29 Pfte/OK	C: Osa palkituksista, kaarituksista ja triolien

numeromerkinnöistä on harhaanjohtavia, joten ne on korjattu **A:n** mukaisiksi.

- 30 Pfte **C:** *poco marc. cresc.* (*e*-sana puuttuu välistä).
 30-31 Pfte **A:** Pedaalimerkinnät puuttuvat.

Teksti

Madetoja käyttänyt L.Onervan kaksisäkeistöisen runon yhtä säepari-kertausta lukuunottamatta sellaisenaan ilman muutoksia.

Tahti **Lähde:** huomautus

23-30 **OT:** Säeparia ei kerrata.

Op. 26 n:o 5 Talvikuutamolla

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
 1916

Lähteet

OT Larin Kyösti: Lauluja vanhasta kaupungista
 Helsinki 1912
 Suomalainen Kustannusosakeyhtiö Kansa

A Faksimile Madetojan käsikirjoituksesta. Julkaistu vuoden 1916 *Joulutunnelma*-lehdessä. Julkaisija Kustannusliike Arvi A.Karisto, Hämeenlinna. Suomenkielinen teksti. Alkuperäinen käsikirjoitus kateissa.

B Madetojan käsikirjoitus (k.kop/**D**). Suomenkielinen teksti. Sävellajimerkinnät vain laulun alussa eikä joka viivaston alussa kuten Madetojalla tavallisesti. Ensimmäisen partituurisivun alareunaan on lisätty kustannusnumero *R.E.W.565*. Säilytyspaikka HYK/F.

C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.565*, jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

D Painettu laitos *R.E.W.565*. Laulun otsikon yläpuolella omistus: *Omistetaan Annikki Uimoselle*

B:hen on tehty jonkin verran muutoksia verrattuna **A:**han. **D:**hen on edelleen tehty eräitä muutoksia verrattuna **B:**hen. **B** on päälähde. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.565*, jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä, mm. ruotsinkielinen teksti partituuriin kirjoitettuna. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.

Edellä mainittujen lähteiden lisäksi olemassa lyhyt luonnos, johon hahmoteltu melodiaa parin säkeen verran sekä piano-osuuden keskeisimpiä ideoita. Säilytyspaikka HYK/MT.

Kriittiset huomautukset

Tahti **Instrumentti** **Lähde:** huomautus

1 Canto, (Pfte) **A:** Tempomerkintänä pelkkä *Lento* ilman *moderato* -määrettä. Tahtiosoitus puuttuu.

1-2 Pfte/OK **A:** Oktaavikaksinnettu *h*-sävel toistuu iskuisina puolinuotteina, ja vasta kolmannen tahdin alusta synkpoituna:

B: Kaksi ensimmäistä tahtia kirjoitettu alunperin samanlaisiksi kuin **A:**:ssa, mutta sitten alkuun on lisätty neljäsosatauko ja rytmi muutettu synkpoitukseksi, jollaisena se esiintyy myös **D:**:ssä.

3-8 Pfte/VK **A:** Vasen käsi poikkeaa jonkin verran **B:**:stä ja **D:**:stä:

5 Canto, Pfte **A ja B:** Ei tahtilajinvaihdosta. **A:n** ja **B:n** harmoniset ratkaisut poikkeavat toisistaan sekä **D:**:hen painetusta versiosta

Pfte **B:** Iskuisina puolinuotteina etenevät äänet kirjoitettu ensin kuten **A:**:ssa, mutta sitten korjattu **B:**:lle ominaiseen muotoonsa (ks. ed. nuottiesimerkki).

9 Pfte/OK **A:** Oktaavikaksinnettu *h*-sävel kokonuuotin mittainen, ei siis synkpoitumia:

B::ssä tämä kohta kirjoitettu ensin samaan muotoon kuin **A:**:ssa, mutta sitten korjattu lopulliseen (**D:**:ssä julkaistuun) muotoonsa.

10-16 Pfte **A:** Pedaalimerkinnät puuttuvat. OK:n fraseerauskaaret poikkeavat **B:**:stä ja **D:**:stä:

VK:n fraseerauskaaret puuttuvat kokonaan tahteista 10-16.

15-16 Pfte **C:** Madetoja yliviivannut pedaalin sammuttamista tarkoittavan merkin tahdin 15 lopusta ja siirtänyt sen tahdin 16 jälkimmäisen puoliskon alkuun (3/4:n kohdalle).

17 Canto, (Pfte) **A:** Esitysmerkintä *misterioso*.

- Pfte A ja B: *a tempo* -merkintä puuttuu.
- 18-19 Pfte/VK A ja B: Tenuto-viivat puuttuvat.
- 20 Pfte/OK B: Oikean käden kaksi alinta säveltä (*f* ja *a'*) puuttuvat 2/2 kohdalta. Kyseessä ilmeinen erehdys, sillä ne ovat mukana jo A:ssa ja niiden poisjättäminen olisi kovin epäjohdonmukaista.

- 21 Canto A ja B: Tahdin alussa synkoopin sijasta nelisävelrytmi, jonka kolmannella kahdeksasosalla on tauko:

- 26 Pfte A: $\rightrightarrows$ -merkintä puuttuu.
- 26-27 Pfte/OK A ja B: Tahdin 26 sävelet on sidottu tahdin 27 alkuun:

- 27 Canto A ja B: *pp* -merkintä tahdin lopusta puuttuu.
- 27-32 Pfte A: Kaaritukset poikkeavat B:stä ja D:stä samalla tavoin kuin tahteissa 10-15 (OK: ks. tahteja 10-16 koskeva nuottiesimerkki; VK: fraseerauskaaret puuttuvat kokonaan).

- 31-32 Canto, Pfte A ja B: Tahtilajinvaihdos ja viimeisen laulusäkeen toisto puuttuvat. Piano-osuus on silti vain kahden neljäsosan verran lyhempi (tahtilajinvaihdos tuo D:hen kaksi lisäneljäsosaa) ja A:n ja B:n tahtien määrä on sama kuin D:n. Seuraava esimerkki on B:n mukainen, koska B:ssä kaaritukset ovat viimeistellymmät:

- 32-33 Pfte A: Tahdin 32 lopussa alkava esitysmarkinta (*rit.* ks. ed. nuottiesim.) jatkuu tahteissa 33 maininnalla *e dim. sempre*. B:ssä pelkästään: *rit. e dim.*

- 32-34 Pfte A ja B: Pedaalimerkinnot puuttuvat.

- 34 Pfte A: Tahdin lopulla oleva dynaaminen markinta on *p* eikä *mp* kuten B:ssä ja D:ssä.

- 34-35 Pfte C: Madetoja korjannut kaikissa muissa lähteissä esiintyvän *Più Lento* -tempomerkinnän muotoon *Più lento*, jota muotoa on käytetty myös käsillä olevassa editiossa.

- 35-36 Pfte/OK A: Laulun loppusointu on H-duurisointu, ts. sävel *dis*² mukana. B: *dis*² kirjoitettu ensin partituuriin, mutta raaputettu sitten pois.

- 36 Pfte A: *pp* -merkintä puuttuu.

Teksti

Madetoja on käyttänyt alkuperäisen runon seitsemästä säkeistöstä neljä: ensimmäisen, toisen, viidennen ja seitsemännen.

Tahti Lähde: huomautus

21-24 OT: Säettä ei kerrata.

30-32 OT, A ja B: Säettä ei kerrata.

Lauluja P.Verlaineen runoihin, op. 36

Op. 36 n:o 1 Romance sans paroles (Sanaton romanssi)

Teksti: P.Verlaine (1844-1886), suomennos L.Onerva 1916

Lähteet

OT Paul Verlaine: Romances sans Paroles Sens 1874

S *Sanaton romanssi*. Suomentanut Madetojan laulutekstinä käyttämästä Verlaineen runosta. Julkaistu kokoelmassa: *Ranskalaista laulurunoutta*. Suomentanut L.Onerva. Helsinki 1912. Kustannusosakeyhtiö Otava. S poikkeaa paikoin laulutekstinä käytetystä suomennoksesta.

A Madetojan 1.7.1916 päiväämä luonnos, jossa melodia varsin pitkälle hahmoteltu, mutta piano-osuudesta merkitty vain joitain keskeisiä aiheita. Otsikko: *Il pleure dans mon coeur. . . / Soit sateen ääni. . .* Ranskan- ja paikoin myös suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/MT.

B Madetojan käsikirjoitus. Otsikon yläpuolella omistus: *Aino Acktéille syvimmällä ihailulla*. Ranskan- ja suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla. Ei opusnumeroa. Nuotissa on jälkikäteen lisättyjä merkintöjä, jotka lienevät esittäjän, mahdollisesti Aino Acktén tekemiä. Merkinnot on tehty helpottamaan käsikirjoituksen esittämistä ranskankielisenä. Merkintöjen tekijä on mm. ylivivannut nuotteja, jotka liittyvät suomenkielisen tekstin ranskankielisestä poikkeavaan lausutukseen sekä pystyviivoin havainnollistanut tiettyjen ranskankielisen tekstin sanojen kohdistumista niitä vastaaviin nuotteihin. Säilytyspaikka: S-A.

C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos K.G.F.972, jossa säveltäjän merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.

D Painettu laitos K.G.F.972. Kustantaja Helsingin uusi Musiikki-kauppa K.G.Fazer. Ranskan- ja suomenkielinen teksti. Opusnumero: Op. 36 n:o 1. Ensimmäisellä partituurisivulla laulun otsikon yläpuolella teksti: *Aino Acktéille omistettu*.

B on päälähte. D poikkeaa B:stä eräin kohdin. C:hen Madetoja on lisännyt kaksi pedaalimerkintää ja tehnyt yhden laulutekstin välimerkkejä koskevan korjauksen. Madetoja on lisännyt C:hen myös tahtinumeroita jokaiselle sivulle. A on hyödyllinen erityisesti ranskankielisen tekstin lausutuksen tarkistamisen kannalta sekä tahtia 19 ratkaistaessa.

Kriittiset huomautukset

D:n $\llcorner$ ja $\lrcorner$ -merkintöjen sijaintia ja kestoa on kr. editiossa korjattu B:n mukaisiksi. Milloin erot ovat niin pieniä, etteivät ne olennaisesti vaikuta esitykseen, ei näitä korjauksia ole erikseen kommentoitu.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1 Pfte B: *col Ped.* -merkintä puuttuu.

4 Pfte/VK B: Madetoja käyttää tauollisen kahdeksasosatriolin merkinä (numeron lisäksi) paikoin hakasia, paikoin kaarta. Tahdissa 4 triolin merkinä on hakanen ja tahdin 9 merkintänä on hakasen ja kaaren välimuoto. Tahdeissa 11, 41, 44 ja 47 triolin merkinä on kaari. Tahdista 49 hakanen/kaari puuttuu kokonaan.

- 9 Pfte **D:** *pp* -merkintä bassoviivaston alapuolelta puuttuu.
- 18 Canto **K:red.** ranskank. versio: Tahdin alun alkupitkän rytmien merkin-tätapa on **A:**sta. **B:**ssä ja **D:**ssä on käytetty pisteen sijasta yhdyskaarta.
- 19 Canto **B:** Laulumelodia ollut alunperin kuten **D:**ssä ja **A:**ssa (sekä kr. editiossa), mutta muutettu sitten seuraavaan muotoon:
- 22 Pfte **B:** $\rceil$ -merkintä tahdin lopulta puuttuu. **C:** Madetoja lisännyt *Ped.*-merkinnän 6/8:n ja 7/8:n väliin.
- 23 Pfte **C:** Madetoja lisännyt *col Ped.* -merkinnän tahdin alkuun.
- 24 Pfte/Pfte/OK **B:** $\llcorner$ ja $\rceil$ -merkinnät puuttuvat. **B:** Fraseerauskaaret puuttuvat OK:n osuudesta tässä tahdissa.
- 25-26 Canto, Pfte **B:** *crescendo*-sana kokonaan kirjoitettuna *cresc.*-lyhenteen asemesta.
- 25-27 Pfte/VK **D:** Yläpuoliset fraseerauskaaret puuttuvat.
- 26 Pfte/VK **B:** $\llcorner$ ja $\rceil$ -merkinnät puuttuvat bassoäänien alapuolelta.
- 29 Pfte/OK & VK **D:** Molemmat $\llcorner$ -merkinnät alkavat vasta 2/4:n kohdalta.
- 29 ja 31 Pfte **D:** Bassoäänien aksenttimerkit puuttuvat 3/4:n kohdalta.
- 30 Pfte **B:** Palautusmerkit puuttuvat bassoäänien G_1 ja G -sävelten edeltä tahdin alusta.
- 35 Pfte **D:** *rit.*-merkintä on tahdin alussa.
- 36 Pfte/Pfte/OK **B:** *a tempo* -merkintä tahdin alusta puuttuu. **B:** g^2 -sävel puuttuu 7/8:n kohdalta, fis^2 ja h^2 ovat paikoillaan.
- 39 Pfte/VK **B:** Alennusmerkki puuttuu 4/16:n kohdalle sijoittuvan es^1 -sävelen edeltä. 8/16:lla sijaitsevien es^1 ja es^2 -sävelten edellä alennusmerkit ovat paikoillaan.
- 39-40 Canto **A, B ja D:** *pourquoi*-sanauksen tulkinta on ongelmallista. **A:**han Madetoja on merkinnyt sen seuraavasti (suomenkielinen teksti puuttuu **A:**sta tältä kohden):

B:ssä Madetoja on mahdollisesti tarkoittanut samankaltaista ratkaisua kuin **A:**ssa, sillä *quoi*-tavun keskikohta on tahtiviivan kohdalla. Tietenkin tämä saattaa johtua myös pelkästään siitä, että tavu ei ole mahtunut kokonaan tahtiin 39:

Madetojan voi tulkita **A:**ssa ja **B:**ssä tarkoittaneen nuottiesimerkin c mukaista ratkaisua, vaikka legatokaari puuttuikin luonnoksesta ja käsikirjoituksesta:

Yhtä lailla mahdollista on tulkita Madetojan **A:**ssa ja **B:**ssä tarkoittaneen **D:**ssä julkaistua ratkaisua (nuottiesimerkki f). **B:**hen jälkikäteen lisätyihin merkintöihin sisältyy *pour*-tavun ja tahdin 39 viimeisen kahdeksasosan välille vedetty viiva:

Merkinnällä on ilmeisesti tarkoitettu nuottiesimerkin e mukaista ratkaisua:

Painetussa laitoksessa (**D**) kohta on nuottiesimerkin f mukainen. **C:**ssä Madetoja ei ole ehdottanut mitään tästä poikkeavaa:

Tämänkin merkintätavan tulkinta on ongelmallinen. Koska **A:**han sisältyvää, *quoi*-tavun jatkumista tarkottavaa viivaa ei ole tahdin 40 puolinuotin alapuolella, näyttää siltä, että *quoi*-tavu tulisi laulaa kahdeksasosanuotin mittaisena. Mikäli tällainen ratkaisu haluttaisiin merkitä yksiselitteisesti, edellyttäisi se kuitenkin suomenkielisen tekstin lausutukseen liittyvän puolinuotin rinnalle ranskankielen lausutusratkaisun mukaista taukoa. Tällainen tauko kuitenkin puuttuu. Myös nuottiesimerkissä g esitetty tulkinta on mahdollinen, joskaan ei lähteiden perusteella kaikkein todennäköisin:

Kriittisessä editiossa tämä kohta julkaistaan **A:**n mukaisena (a). Vaihtoehtona on kuitenkin annettu **B:**hen jälkikäteen lisätyyn merkintään (d) perustuva ratkaisu (e), koska se lienee tekstin lausutuksen kannalta edellä esitetyistä yhdistelmistä paras. Mainitulla vaihtoehtoisella ratkaisulla on hyvinkin voinut olla säveltäjän hyväksyntä, mikäli merkinnän lisännyt esittäjä todella oli Aino Ackté. Ja on tietenkin myös mahdollista, että merkintä onkin säveltäjän itsensä tekemä.

B: Pedaalimerkinnät puuttuvat.

Pfte
40 Pfte

B: *rit* -merkintä 3/4:n kohdalta puuttuu. **B:** Molemmat VK:n sävelet tahdin viimeisellä neljäsosalla ovat kahdeksasosan mittaisia ja OK:n viimeinen kahdeksasosa on varustettu sulkumerkein:

- 41 Canto, (Pfte) **B:** *Tranquillo* -merkintä tahdin alusta puuttuu.
Pfte **B:** *col Ped.* -merkintä tahdin alusta puuttuu.
- 47-48 Pfte **D:** >>> -merkintä puuttuu.
- 49-51 Pfte **D:** >>> -merkintä on kahden alimman viivaston välissä ja alkaa vasta tahdin 50 alusta.
- 51 Pfte/OK **D:** Legatokaari puuttuu 3/8:n ja 4/8:n väliltä.

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

- 25-26 **D:**ssä virheellisesti: *dans le coeur*, kun **OT:**ssä ja **B:**ssä (myös **A:**ssa): *dans ce coeur*. **A, B ja D:** *sydän kammion* (tavuviiva puuttuu). **S:** *sydänkammion*. **C:** tavuviiva lisäty.
- 26-27 **B ja D:** *s'écœure, / kalvaa*, (sanojen jäljessä pilkku). **C:**ssä Madetoja korjannut pilkut pisteiksi. Tätä muotoa on noudatettu myös kriittisessä editiossa, sillä **OT:**ssä on tällä kohden piste ja välimerkin jälkeen tuleva sana *Quoi* alkaa (myös **B:**ssä ja **D:**ssä) isolla alkukirjaimella.
- 28 **OT:** *Quoi!* (sanan jäljessä huutomerkki kysymysmerkin asemesta).
- 45 **D:** *tään*-tavun jakautuminen kahdelle kahdeksasosalle (3/8 ja 4/8) on merkitty poikkeuksellisesti tekstiosuuteen käyttämällä kaarta sanan alkuosan ja loppu-n:n erottajana: *tää_n*.

Neljä duettoa, op. 43

Op. 43 n:o 1 Iltakuva

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1919

Lähteet

- OT** L.Onerva: Iltakellot
Helsinki 1912
Kustannusosakeyhtiö Kirja
- A** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinnos muulla käsialalla. Alkuperäisen otsikon *Hakamaassa*, Madetoja on yliviivannut ja kirjoittanut yläpuolelle *Iltakuva*. Kustannusnumero lisätty ensimmäisen partituurisivun alareunaan muodossa *A/B.F.M.1103/4*. Säilytyspaikka HYK/F.
- B** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1103*, jossa säveltäjän merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- C** Painettu laitos *A/B.F.M.1103*. Kustantaja: A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

A:n ja **C:n** välillä ei ole kovin suuria eroja. **A** on päälähde. **C:n** <<< ja >>> -merkintöjä on kriittisessä editiossa täsmennetty **A:n** mukaisiksi. Merkintöjen erot ovat kuitenkin enimmäkseen niin pieniä vivahde-eroja, ettei muutoksia ole aina erikseen kommentoitu.

Kriittiset huomautukset

- Tahti Instrumentti Lähde: huomautus
- 11 Canto/ylemmpi ääni **C:** *ma dolce* -merkintä on ilman sulkumerkkejä.
- 23 Canto/ylemmpi ääni **C:** Artikulaatiomerkit 3/8:n ja 7/8:n jäljellä puuttuvat.
Pfte/VK **C:** *p* -merkintä puuttuu.
- 24 Canto/alempi ääni **C:** Artikulaatiomerkit 3/8:n jäljellä ja tahdin lopusta puuttuvat.
- 29-30 Pfte **C:** >>> -merkintä tahtiviivan kohdalta puuttuu.

- 30-31 Pfte/VK **C:** Tahdin 30 jälkipuoliskon ja tahdin 31 alkupuoliskon oktaavikulut varustettu vain alapuolisilla kaarilla.
- 31 Canto/ylemmpi ääni **C:** Tahdin loppupuoliskon *le-pää* -sanan molemmat tavut ovat neljäsoosan kestoisia eikä Madetoja **B:**henkään ole korjannut rytmisiä loppupitkäksi. **A:**ssa Madetoja käyttää kuitenkin loppupitkää rytmisiä ja samaten naiskuorolaulussa *Hakamaassa*, op. 28 n:o 2, johon Iltakuva perustuu.
Pfte **C:** *espress.* (eikä *espr.* kuten **A:**ssa). **C:**ssä merkintä keskivaiheilla viivastosten välissä. **A:**ssa *espr.* -merkintä kohdistuu kuitenkin VK:n osuuteen.

- 35-36 Canto/ylemmpi ääni **C:** >>> -merkintä tahtiviivan kohdalta puuttuu.
Pfte/VK **C:** Oktaavikulku tahdin 35 jälkipuoliskolta tahdin 36 loppuun varustettu vain alapuolisella fraseauskaarella.

Teksti

Madetoja käy ylemmässä äänessä uskollisesti läpi Onervan alkuperäistekstin, kerraten kuitenkin molemmissa säkeisöissä viimeisen säkeen. Alemmassa äänessä Madetoja kertailee sanoja, lyhentää paikoin tekstiä ja käyttää tekstiä muutoinkin vapaammin.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 7 Canto/alempi ääni **A ja C:** *kaukaa* -sanan alkukirjain on pieni. **B:**ssä Madetoja on korjannut sen alkutekstin ja ylemmän äänen mukaisesti suureksi.
- 8 Canto/alempi ääni **C:** *vint-ti kai-von* (tavuviiva sanan keskeltä puuttuu). **B:** Madetoja lisännyt tavuviivan.
- 13-18 Canto/ylemmpi ääni **OT:** *päivä laskee lakeoilla...* (ei säekertausta).
- 28-29 Canto/alempi ääni **C:** *tai-va hal-la* (tavuviiva sanan keskeltä puuttuu; sivu vaihtuu juuri tällä kohden).
- 33-38 Canto/ylemmpi ääni **OT:** *päivä laskee lakeoilla...* (ei säekertausta).

Op 43 n:o 2 Kevättalvella

Teksti: Juhani Siljo (1888-1918)
1919

Lähteet

- OT** J.Siljo: Runoja
Porvoo 1910
Werner Söderström Osakeyhtiö
- A** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinnos muulla käsialalla. Kustannusnumero *A/B.F.M.1104* lisätty ensimmäisen partituurisivun alareunaan. Säilytyspaikka HYK/F.
- B** Painettu laitos *A/B.F.M.1104*. Kustantaja: A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

A:n ja **B:n** välillä ei ole suuria eroja. **A** on päälähde. **B:n** <<< ja >>> -merkintöjä on kriittisessä editiossa täsmennetty **A:n** mukaisiksi. Paitsi merkintöjen kestoja, myös niiden suuntaa on paikoin korjattu. Madetoja näet usein kirjoittaa **A:**ssa pianon nouseviin sävelkulkuihin liittyvät <<< -merkinnät vinottaiseen, sävelkulun suuntaiseen asentoon. Koska merkintöjen erot ovat esityksen kannalta enimmäkseen pieniä vivahde-eroja, ei muutoksia ole aina erikseen kommentoitu.

Kriittiset huomautukset

- Tahti Instrumentti Lähde: huomautus
- 1 Canto, Pfte **A:** *Andantino* -tempomerkintä puuttuu.
- 1-45 Pfte **A:** Madetoja käyttää triolimerkintänä kaarta ja numeroa (eikä hakasia ja numeroa tai pelkkää

- numeroa kuten kr. ed:ssa). Madetoja käyttää kaarta myös silloin kun triolin sävelet on palkitettu yhteen. Tahdin 23 jälkipuoliskon trioliin kaari ja numero ovat Madetojalta kuitenkin jääneet merkitsemättä. **B**: Triolimerkintänä on käytetty vain numeroa ilman kaarta tai hakasia.
- 6 Pfte **B**: Kvintti-intervallein nousevan kahdeksasosakulun legatokaaret, jotka sitovat kahdeksasosat pareittain (4/4-6/4 kohdalla) puuttuvat **B**:stä. Koko nousevan kulun jäsentävä fraseerauskaari sitä vastoin on **B**:ssäkin. Tämä ero **A**:n ja **B**:n välillä koskee koko sävellystä, ts. **A**:ssa kvinteittäin nousevat kahdeksasosat on kautta koko sävellyksen sidottu legatokaarella pareittain, **B**:ssä ei. Koko nousevan kulun jäsentävä fraseerauskaari on sekä **A**:ssa että **B**:ssä. Tätä eroavuutta ei myöhemmissä tahdeissa erikseen kommentoida.
- 15 Pfte **A**: Tahdin alussa vain yksi yhteinen aksentti-merkki OK:lle ja VK:lle viivastojen väliin kirjoitettuna.
- 16 Pfte **B**: *p*-merkintä puuttuu.
- 17-18 Canto/ylempi ääni **B**: Tahtiviivan yli ulottuva $\llcorner$ -merkintä puuttuu.
- 20 Canto/alempi ääni **A**: Madetoja on merkinnyt tahdin alusta alkanan *d'*-sävelen puolinuotiksi, mutta sitonut sen silti seuraavan tahdin *d'*-säveleen.
Pfte **A**: $\ggg$ -merkintä alkaa vasta 2/4:n kohdalta. Kriittisessä editiossa kuitenkin noudatettu **B**:n ratkaisua, joka tuntuu instrumentin huomiointaan luontevammalta.
- 22 Canto, Pfte **A**: $\bullet = \bullet$ -merkintä puuttuu.
- 22-24 Pfte **A**: Madetoja kirjoittaa tahtien jälkipuoliskoilla (4/4:lla) OK:lle ja VK:lle yhteisen aksentti-merkin viivastojen väliin. **B**:ssä nämä on tulkittu OK:n aksenttimerkeiksi, paitsi tahdissa 24, josta (**B**:ssä) aksentti-merkki puuttuu kokonaan. Kr. editiossa aksentti-merkit on annettu molemmille käsille erikseen samalla tavoin, kuin **B**:ssä (ja kr.ed:ssa) on menetelty tahdin 15 kohdalla.
Pfte/OK **A**: Madetoja kirjoittaa tahtien alkupuoliskoilla toistuvan rytmien erikoisella tavalla:

- 23 Canto/alempi ääni **B**: *misterioso*-merkintä puuttuu.
- 28 Canto/alempi ääni **A**: *sempre*-määre puuttuu *p*-merkinnän edestä.
- 29 Canto/ylempi ääni **A**: *sempre*-määre puuttuu *p*-merkinnän edestä.
- 39 Canto/ylempi ääni **A**: Madetoja kirjoittanut tahdin jälkimmäisen nuotin hieman huolimattomasti ja se on mahdollista tulkita myös *gis*²-säveleksi. **B**:ssä tällä kohden on kuitenkin *fis*², joka tuntuu luontevammalta ratkaisulta.
- 41-42 ~~Canto/alempi ääni~~ **A**: Madetoja kirjoittanut $\llcorner$ ja $\ggg$ -merkinnät Canto-viivastojen väliin keskelle kohdistuen ne todennäköisesti molemmille äänille. **B**:stä tahdin 41 $\llcorner$ -merkintä kuitenkin puuttuu ja $\ggg$ -merkintä on liitetty vain Canto alempaan ääneen.
- 45 Pfte/OK Pfte/VK **B**: Aksentti-merkki 1/4:n kohdalla puuttuu.
A: Madetoja on merkinnyt VK:n aksentit hieman huolimattomasti 1/4:lle ja 4/4:lle sijoittuvien triolien sävelten väliin. **B**: Tahdin molem-

- 47 Pfte/OK ja VK **B**: Piano-osuudelle ei ole omia fermaatteja. Kr. ed:ssa noudatettu tätä ratkaisua. **A**: Soinnut on merkitty hyvin lähelle toisiaan ja siksi ylimpänä olevat yhdyskaaret ja ylimpänä olevien puolinuotien pisteet muodostavat molemmille käsille fermaatin kaltaisen kuvion.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Siljon runon kokonaan tehden siihen yhden sanamuutoksen. Madetoja käyttää myös säe- ja sanakertauksia.

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
19-20	Canto/alempi ääni	B : <i>himmeltää</i> (väärä alkukirjain).
25-26	Canto/alempi ääni	A ja B : <i>niissä värit heleät OT: jäässä värit heleät</i>
31-34	Canto/alempi ääni	OT : <i>eessä säteen lämpöisen (eessä säteen -sanaparia ei kerrata).</i>
34-38	Canto/ylempi ääni	OT : <i>viileämmin, puhtaammin</i> (ei säekertausta).
38-43	Canto/ylempi ääni	OT : <i>nyt ne loistaa silmihin. (loistaa-sanaa ei kerrata)</i>
39-43	Canto/alempi ääni	OT : <i>nyt ne loistaa silmihin (nyt ne loistaa -sanaryhmää ei kerrata)</i>

Op. 43 n:o 3 Syyshuokaus

Teksti: L. Onerva (1882-1972)
1919

Lähteet

- OT** L. Onerva: Murattiköynnös Helsinki 1918 Kustannusosakeyhtiö Ahjo
- A** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinno muulla käsialalla. Kustannusnumero *A/B.F.M.1105* lisätty ensimmäisen sivun alareunaan. Säilytyspaikka HYK/F.
- B** Painettu laitos *A/B.F.M.1105*. Kustantaja: A.B.Fazers Musikkhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki.

A on päälähde. **B** on piirretty **A**:n pohjalta, mutta siihen on tehty eräitä muutoksia. **B**:n mahdollisesti painoteknisistä syistä **A**:sta poikkeavia $\llcorner$ ja $\ggg$ -merkintöjä on kriittisessä editiossa täsmennetty päälähteen mukaisiksi. Koska merkintöjen erot ovat esityksen kannalta enimmäkseen pieniä vivahde-eroja, ei muutoksia ole aina erikseen kommentoitu.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3-86	Canto/molemmat äänet	A : Madetoja on kaarittanut samalla tavalla laulettavat kahdeksasosanuotit ja varustanut itse nuotit sekä väkäsin että palkein. Ilmeisesti väkäset ovat olleet ensin ja palkit on lisätty jälkeen päin. B : Painetussa laitoksessa on käytetty palkitettuja kahdeksasosanuotteja ja kaarituksia. Madetoja käyttää joskus muulloinkin sekä palkitettuja nuotteja että kaaria samalla tavalla laulettavien sävelien merkitsemiseen. Vielä useammin hän kuitenkin käyttää palkitettuja nuotteja ilman kaarituksia. Kr.ed : Kriittisessä editiossa on luovuttu palkin ja kaaren muodostamasta kaksoismerkinnästä ja käytetty pääsääntöisesti palkitusta. Siksi Syyshuokaus-laulustakin on jätetty tavutukseen liittyvät kaaret pois silloin kun kyse on palkitetuista kahdeksasosanuotteista. Kaaret ja väkäselliset nuotit ovat muodostaneet mielekkään kokonaisuuden, mutta kun palkit on lisätty, eivät kaaret enää ole tarpeellisia.

16	Pfte	A: < -merkintä puuttuu.			
17-19	Pfte/VK	B: Vasemman käden murtosointujen sävelten soimaan jäämistä tarkoittavat kaaret puuttuvat.			
18-19	Canto/alempi ääni	A: Melodia poikkeaa B:stä:			
18-20	Canto, Pfte	A: <i>diminuendo</i> -merkinät lauluviivastojen välissä sekä OK:n ja VK:n viivastojen välissä. Madetoja korostaa <i>diminuendo</i> kestoja tavuttamalla sen useamman tahdin alueelle: <i>di - mi - nu - en - do - - -</i> . B:ssä sanan jakaminen on korvattu <i>dim.</i> -lyhenteellä ja katkoviivalla. B:ssä on omat <i>dim.</i> -merkinnät katkoviivoineen molemmille lauluäänille sekä pianolle; näin myös kriittisessä editiossa.	72-74	Pfte	A: Tahtien 72-73 < ja > merkinnät sekä tahdin 74 alun lyhyt > -merkintä puuttuvat.
20	Canto/ylempi ääni	A: Madetoja kirjoittaa melodian enharmonisesti <i>e² - a¹</i> . Myöhemmin vastaavissa kohdissa (tahdeissa 46 ja 97) hän kirjoittaa kuitenkin <i>fes² - bb¹</i> .	76	Pfte/VK	A: Diskanttiklaavin muuttuminen basso-klaaviksi on jäänyt Madetojalta merkitsemättä. B:hen asia on korjattu.
23	Pfte	A: <i>dim.</i> -merkintä puuttuu puuttuu tästä tahdistä. Se on merkitty vasta tahtiin 25.	87	Pfte/OK	A ja B: Tahdin ensimmäisen sävelen edellä on vain yksi alennusmerkki. Tämä on ilmeinen erehdys, sillä VK:lla on samanaikaisesti <i>Bb</i> -sävel (2/16:lla; 6/16:lla) ja vastaavissa tahdeissa aiemmin (10 ja 36) myös OK:lla on kaksoisalennettu sävel.
23-24	Pfte	B: Molemmista tahdeissa 1/8:lta (VK:llä) alkavat ja OK:lle ulottuvat fraseerauskaaret päättyvät jo 4/8:n <i>f'</i> -sävelle. A:ssa Madetoja on kuitenkin aivan ilmeisesti tarkoittanut, että ne jatkuisivat OK:n 5/8:lta alkavalle terssi-otteelle asti.		Pfte/VK	B: VK:n ensimmäinen fraseerauskaari päättyy jo 6/16:lle. A:ssa tämä kohta on tulkinnanvarainen, mutta kontekstin huomioonottaen tuntuu todennäköisemmältä, että Madetoja on tarkoittanut kaaren päättymään 7/16:n kohdalle ts. tahdin jälkipuoliskon soinnulle (kuten tahdissa 83).
25	Pfte	A: <i>dim.</i> -merkintä tahdin lopussa alkaen 5/8:n kohdalta.	89	Pfte/OK	B: Tahdin ensimmäinen sävel 1/4:n mittainen. A:ssa kuitenkin pisteellinen 1/8, kuten edeltävissä tahdeissa.
41-42	Canto, Pfte	A:ssa ei tällä kohdalla ole < -merkintöjä lainkaan. B:ssä < -merkinnät on piirretty vain ylä-äänelle ja piano-osuudelle. Kr. ed:n toimittaja ehdottaa kuitenkin tässä myös alemmalle lauluäänelle < -merkintää, koska edellisessä säikeistössä vastaavalla kohdalla (tahti 16) sekä A:ssa että B:ssä myös alemmalla lauluäänellä on <.	94	Pfte/OK	B: Tahdin alun sointu on piirretty pisteellisin neljäsoanuotein. Aika-arvo A:ssa on tällä kohden kuitenkin pisteellinen kahdeksasosa.
44-45	Canto/alempi ääni	A: Melodia poikkeaa B:stä kuten tahdeissa 18-19.	95-96	Canto/alempi ääni	A: Melodia poikkeaa B:stä kuten tahdeissa 18-19.
44-46	Canto, Pfte	A: <i>diminuendo</i> -merkinät lauluviivastojen välissä sekä pianoviivaston alapuolella. Madetoja korostaa <i>diminuendo</i> kestoja tavuttamalla sen useamman tahdin alueelle: <i>di - mi - nu - en - do - - -</i> . B: <i>dim.</i> lyhenteet molemmille lauluäänille ja Pfte:lle tahdissa 44, mutta ilman niitä seuraavaa katkoviivaa. Kriittisessä editiossa on käytetty <i>dim.</i> -lyhennettä ja katkoviivaa kuten tahdeissa 18-20 (vrt. tahteja 18-20 koskeva kommentti).	95-97	Canto, Pfte	A: <i>diminuendo</i> -merkinät lauluviivastojen välissä sekä OK:n ja VK:n viivastojen välissä. Madetoja korostaa <i>diminuendo</i> kestoja tavuttamalla sen useamman tahdin alueelle: <i>di - mi - nu - en - do - - -</i> . Canto-viivastojen välissä oleva merkintä ulottuu tahdin 98 loppuun asti – Madetoja on ilmeisesti lisännyt tahdin 98 alun <i>p</i> -merkinnät vasta myöhemmin. B: <i>dim.</i> lyhenteet ylemmälle lauluäänelle ja Pfte:lle tahdissa 95, mutta ilman niitä seuraavaa katkoviivaa. Kriittisessä editiossa on käytetty <i>dim</i> -lyhennettä ja katkoviivaa molemmille lauluäänille ja Pfte:lle kuten tahdeissa 18-20 ja 44-46 (vrt. ko. tahteja koskevat kommentit).
47	Pfte/VK	A ja B: Alennusmerkki puuttuu 4/16:lla sijaitsevan <i>ces'</i> -sävelen edeltä. Ilmeisesti Madetoja on kuitenkin tarkoittanut alennettua säveltä, koska palautusmerkkiä ei ole käytetty – tahdin alussahan VK:llä on jo ollut sekä <i>Ces₁</i> että <i>Ces</i> -sävelet. Varma asiasta ei voi kuitenkaan olla, sillä myös <i>c'</i> -sävelen käyttö 4/16:lla sopisi kontekstiin varsin hyvin. Vastaava tilanne toistuu tahdissa 98.	98	Pfte/VK	A ja B: Alennusmerkki puuttuu 4/16:lla sijaitsevan <i>ces'</i> -sävelen edeltä. Tilanne on samanlainen kuin tahdissa 47 ja tulkinnan kannalta yhtä ongelmallinen (Ks. tahtia 47 koskeva kommentti).
48	Pfte	A ja B: OK:n ja VK:n yhteinen fraseerauskaari (1/16-6/16) puuttuu. Kyseessä ilmeinen virhe, sillä vastaavassa kohdassa tahdissa 99 kaari on paikoillaan.	100	Pfte	A: <i>dim.</i> -merkintä puuttuu.
68-69	Canto	A: Madetoja on ylemmän ja alemman lauluäänien viivastojen väliin tahtiin 68 sijoittanut < -merkinnän (alkaen 3/8:lta ja	102	Pfte	A: < -merkintä puuttuu.
			103-104	Pfte	A: <i>rit. e</i> -merkinnät puuttuvat, vain <i>dim.</i> merkitty.
			106	Pfte/OK	A: Toinen apuviivoista puuttuu etuheleen <i>d³</i> -sävelen kohdalta.
			Teksti		
			Madetoja on käyttänyt Onervan nelisäikeistöisen runon kokonaan ja lisännyt siihen runsaasti sanatoistoja ja säekertauksia musiikillisista syistä. OT:ssa sanatoistojen yhteydessä esiintyviä ajatusviivoja Madetoja on A:ssa käyttänyt hieman epäohdonmukaisesti: usein hän korvaa ajatusviivan		

pilkulla. **B**:ssä ajatusviivoista on luovuttu kokonaan ja käytetty niiden asemesta pilkkuja. **Kr.ed:ssa** on noudatettu **B**:n ratkaisua kuitenkin johdonmukaistaen pilkutusta mm. silloin kun molemmilla äänillä on sama teksti. **A**:ssa pääosa laulutekstistä on kirjoitettu lauluviivastojen väliin, eli ylempään äänen tekstin paikalle. Alemman äänen tekstiä on kirjoitettu erikseen tavallisesti vain silloin kun teksti tai sen lausutus poikkeaa ylempään äänen osuudesta. Eräin paikoin lauluviivastojen välissä kuitenkin on alemman äänen teksti ja ylempään äänen siitä poikkeava teksti on kirjoitettu ylä-äänien viivaston yläpuolelle.

Tahti   Instrumentti   Lähde: huomautus

3-87	Canto	OT: Ainoat sanakertaukset säkeistöjen alkusäkeissä: 1. säkeistössä: <i>Soi – soi –</i> 2. säkeistössä: <i>Näy – näy –</i> 3. säkeistössä: <i>Jää – jää –</i> 4. säkeistössä: <i>Luo – luo –</i> (huom. ajatusviivat, jotka Madetoja on A :ssa osaksi säilyttänyt, mutta jotka on B :ssä korvattu pilkuilla). Madetoja on erityisesti 1., 2. ja 4. säkeistöjen alkusäkeiden sanoja kertaillut varsin vapaasti.
11-16	Canto/ molemmat äänet	OT: <i>muuten on lauluton tieni;</i> (ei säekertausta).
12 ja 15	Canto/ molemmat äänet	B: Painovirhe: <i>laututon</i> (p.o. <i>lauluton</i>).
37-42	Canto/ molemmat äänet	OT: <i>hohtelee kirkkaalla miellä;</i> (ei säekertausta).
63-65	Canto/ylempi ääni	OT: <i>loista kuin rintani usko</i> (eikä <i>loista kuin sieluni usko</i>).
88-93	Canto/ molemmat äänet	OT: <i>vaipaksi unhoitetulle;</i> (ei säekertausta).

Op. 43 n:o 4 Toukokuussa

Teksti: Juhani Siljo (1888-1918)
1919

Lähteet

OT	J.Siljo:	Runoja Porvoo 1910 Werner Söderström Osakeyhtiö
A	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>A/B.F.M.1106</i> , johon säveltäjä on tehnyt merkintöjä ja eräitä korjauksia. Säilytyspaikka: OYK/MOK.	
B	Painettu laitos <i>A/B.F.M.1106</i> . Kustantaja: A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.	

Toukokuussa-laulun käsikirjoitus on kadoksissa. Päälähde on painettu laitos **B**. **A**:han Madetoja on tehnyt joukon korjauksia, jotka kriittisessä laitoksessa on otettu huomioon.

Edellisten lisäksi olemassa lyhyt luonnos sävellyksen alusta. Siihen Madetoja on merkinnyt ylempäästä lauluäänestä viisi ensimmäistä tahtia sekä kuudennen tahdin ensimmäisen sävelen sekä kaksi ensimmäistä tahtia piano-osuudesta. Vain suomenkielinen teksti. Esitysmarkinnat puuttuvat, mutta muutoin nämä tahdit vastaavat painettua laitosta. Säilytyspaikka HYK/F.

Kriittiset huomautukset

Tahti   Instrumentti   Lähde: huomautus

1	Pfte/OK	B: triolikuviot 2/4:lla ja 4/4:lla on (fraseerauskaaren lisäksi) kaaritettu erikseen. A: Madetoja on merkinnyt mainitut triolikaaret poistettavaksi.
2	Pfte/VK	B: Puolinuotin jäljestä puuttuu piste. A: Madetoja on lisännyt pisteen.

11	Pfte/VK	A ja B: Ylennysmerkki puuttuu 3/4:lle sijoituvan triolin ensimmäisen sävelen edestä. Kyseessä on kuitenkin mitä todennäköisimmin <i>Cis</i> , sillä <i>cis'</i> ja <i>cis²</i> ovat sitä ennen esiintyneet OK:n osuudessa samassa tahdissa. Palautusmerkkiäkään, joka olisi oikeinlunun varmistamiseksi tarpeen, mikäli tarkoitettaisiin <i>C</i> -säveltä, ei nuotin edessä ole. Myös tahdissa 55 vastaavalla kohdalla on <i>Cis</i> . Sointukulku tosin poikkeaa juuri tällä kohdalla tahdista 11, mutta tahdit 51-55 ovat kuitenkin tahtien 7-11 varsin läheinen variantti ja luontevaa olisi, että bassoäänten profiilit näissä kahdessa variantissa olisivat samanlaiset.
15	Pfte	B: OK:lle ja VK:lle yhteiset aksenttimerkit viivastojen välissä.
20	Pfte	B: Aksenttimerkit ovat viivastojen välissä ja samalle kohdalle sattuvat aksenttimerkit yhteiset OK:lle ja VK:lle.
	Pfte/OK	A ja B: Palautusmerkki puuttuu 4/4:lla sijaitsevan soinnun <i>e'</i> -sävelen edeltä. Saman soinnun <i>e²</i> -sävelen edellä palautusmerkki on.
39	Pfte/OK	B: Tahdin ensimmäisestä soinnusta puuttuu alennusmerkki <i>b'</i> -sävelen edestä. A: Madetoja lisännyt alennusmerkin.
41	Pfte/VK	B: Tahdin viimeisen soinnun <i>es</i> -sävelen edeltä puuttuu alennusmerkki. A: Madetoja lisännyt alennusmerkin.
42-43	Pfte/OK	B: Yhdyskaarilla tahtiviivan yli sidotun OK:n soinnun alimpien sävelten (<i>g-g</i>) välisen yhdyskaaren alkupuoli puuttuu tahdin 42 lopusta. Sivuvaihtuuta tahtien välillä ja tahdin 43 alkuun mainittu kaaren kaaren loppuosa on piirretty aivan normaalisti.
43	Pfte	A ja B: Esitysmarkintana <i>ravivando</i> , kun oikea muoto on <i>ravvivando</i> .
46	Pfte/VK	A ja B: Puolinuotin jäljestä puuttuu piste (vrt. tahti 2).
53	Pfte/VK	B: Alaspäinen nuotinvarsi puuttuu tahdin ensimmäiseltä säveleltä. Vastaavassa kohdassa tahdissa 9 varsi kuitenkin on.
65	Pfte	B: Viimeisessä tahdissa murtosointukulun ja kokonotein merkityn soinnun välissä on ylimääräinen pystyviiva, mahdollisesti käsi- kirjoituksen vahingossa jäänyt vaihtoehtoinen tahtiviiva.

Teksti

Madetoja käyttänyt Siljon runon viidestä säkeistöstä 1., 3., 4., ja 5. säkeistön. Madetoja kertaan tekstin osia eräin kohdin ja on tehnyt pari sanamuutosta.

Tahti   Lähde: huomautus

18-19	OT: <i>soitanto</i> (eikä <i>laulanta</i>).
34	OT: <i>epäillyt</i> (eikä <i>huokaillut</i>).
36-38	OT: <i>voimakas</i> (ei sanakertausta).
51-57	OT: <i>kun näät, miten auringon</i> (ei säe- eikä sanakertauksia).
57-62	OT: <i>isän-rakkaus etees Eedenin luo!</i> (ei kertauksia).